

วารสารอันเนื่องมาจาก

ISSN 1685-8234 ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๒ ประจำเดือนเมษายน - มิถุนายน ๒๕๕๒

การพัฒนาคน และคุณภาพชีวิตของคน

“...มีคนบอกว่าโครงการพระราชดำริแตะต้องไม่ได้ ชื่อนี้
เป็นความคิดที่ผิด หรือเป็นความคิดที่ไม่ถูกต้องนัก เพราะ
หากโครงการพระราชดำริแตะต้องไม่ได้ เมืองไทยไม่เจริญ
พระราชดำรินั้น ก็เป็นความคิดของพระราชา ถ้าความคิด
ของพระราชาแก้ไขไม่ได้ ก็หมายความว่าเมืองไทยมีความ
ก้าวหน้าไม่ได้...”

พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา ๔ ธันวาคม ๒๕๓๖

บทบรรณาธิการ

“การพัฒนาคนและคุณภาพชีวิตของคน” เป็นจุดมุ่งหมายและเป้าหมายหลักในการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยมีปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นกรอบแนวทางในการพัฒนา สำหรับการพัฒนาในมิติอื่น ๆ จะเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ฉะนั้นการพัฒนาเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของคน จึงเป็นดัชนีชี้วัดอย่างหนึ่งที่มีความสำคัญยิ่งในการวัด “ความสุขและความอยู่เย็นเป็นสุข” ของคนและสังคมไทย โดยความอยู่เย็นเป็นสุขจะหมายรวมถึงสถานะที่คนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพทั้งร่างกาย จิตใจ ปัญญาที่สัมพันธ์เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม อันนำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลมั่นคงระหว่างคนกับคน และระหว่างคนกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

วารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้ ได้นำเสนอเรื่องราวต่าง ๆ ในการเสริมสร้างเพิ่มพูนคุณภาพชีวิตของประชาชน ซึ่งเป็นผลมาจากการดำเนินงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เริ่มจากความทรงจำของศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์เกษม วัฒนชัย องคมนตรี ที่ได้เล่าเรื่องราวพระเมตตาที่ทรงพัฒนาช่วยเหลือประชาชน บทความเรื่องการพระราชทานโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านต่าง ๆ ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน และการป้องกันแก้ไขปัญหา น้ำท่วมในพื้นที่กรุงเทพฯ และปริมาณลดลงตามแนวพระราชดำรินี้ปี ๒๕๖๖ ของนายเจริญ ตูลยานนท์ กรรมการมูลนิธิชัยพัฒนา รวมทั้งการดำเนินงานตามแนวพระราชดำริเพื่อสร้างชีวิตใหม่ให้กับประชาชนชาวอุดรดิตถ์ ภายหลังจากประสบสาธารณภัยในปี ๒๕๔๙

สำหรับผลสำเร็จจากการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ วารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้ ได้นำเสนอเรื่องราวของโครงการเชื่อมขุนด่านปราการชล ในมิติของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และการพัฒนาเพิ่มพูนคุณภาพชีวิตที่พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัวมีพระเมตตาไปยังมิตรประเทศเพื่อนบ้าน นอกจากนี้วารสารฉบับนี้ได้แนะนำให้ท่านได้รู้จักสถานที่ท่องเที่ยวในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่จังหวัดอ่างทอง และความคืบหน้าในการดำเนินงานประกวอดผลงานตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ครั้งที่ ๒ รวมทั้งผลการดำเนินงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและสาระน่ารู้ต่าง ๆ ซึ่งทั้งหมดนี้อยู่ในวารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้ อย่างครบครัน

สารบัญ

พระราชกรณียกิจ

๔

พระราชกรณียกิจ ระหว่างเดือนเมษายน - มิถุนายน ๒๕๕๒

บทความเฉลิมพระเกียรติ

๑๐

พระราชทานคุณภาพชีวิตโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

พ.ต.ท.หญิง ดร.ลดาวัลย์ ชาติไทย

บทความพิเศษ

๑๘

น้ำท่วมใหญ่ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ปี ๒๕๒๖ (ตอนที่ ๓)

จรรย์ ตูลยานนท์

บทความ

๒๘

เพิ่มพูนคุณภาพชีวิต

วารินทร์ บุษบรรณ

แนะนำโครงการ

๓๒

ชีวิตใหม่ในอุตรดิตถ์

ศุภรัชต์ อินทราวุธ

ผลสำเร็จตามแนวพระราชดำริ

๓๕

เชื่อมชุมชนด้านปกาการชล ตอน แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ฉัตริน บุญเกิด

เกษตรพอเพียง สวรรค์วิถี วิถีเกษตร อุดมด้วย
เป็นวิถีชีวิตที่เรียบง่ายและมีความสุขในวิถีเกษตรพอเพียง
คุณพิชญานันท์ วัฒนศิริ

เกษตรพอเพียง สวรรค์วิถี
เป็นวิถีชีวิตที่เรียบง่ายและมีความสุขในวิถีเกษตรพอเพียง
คุณพิชญานันท์ วัฒนศิริ

ในวิถีชีวิตที่เรียบง่ายและมีความสุขในวิถีเกษตรพอเพียง
คุณพิชญานันท์ วัฒนศิริ

พระเมตตาที่ทรงมีต่อประชาชน
พระเมตตาที่ทรงมีต่อประชาชน

ศรัทธา ยาท สำนึกในพระมหากษัตริย์
ศรัทธา ยาท สำนึกในพระมหากษัตริย์

ในความทรงจำ ๔๐

พระเมตตาที่ทรงมีต่อประชาชน เป็นพระเมตตาที่ไม่มีเงื่อนไข
เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์เกษม วัฒนชัย

ประชาชนน้ำใส ๔๙

ศรัทธา ยาท สำนึกในพระมหากษัตริย์

ปิยวรรณ ทองคำ

ท่องเที่ยวเชิงพัฒนา ๕๗

อ่างทอง...เมืองทอง

ตรีวิทย์ วิณิชสำเนาทิพย์

เศรษฐกิจพอเพียง ๖๓

เปิดโครงการประกวดผลงานตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ครั้งที่ ๒

สมลักษณ์ นუნนาค

สาระน่ารู้ ๖๖

เคล็ดไม่ลับ ๑๒ ข้อ จากแพทย์จีน

คณะบรรณาธิการ

พระเกียรติกรีกโกร ๖๗

พระบารมีแผ่ไพศาลไปยังมิตรประเทศเพื่อนบ้าน

วรกานต์ จุฑานนท์

ความเคลื่อนไหว ๗๐

ความเคลื่อนไหว ระหว่างเดือนเมษายน - มิถุนายน ๒๕๕๒

อ่างทอง...เมืองทอง
อ่างทอง...เมืองทอง

เขื่อนดินต้นปราการชล
คุณ เกสร์ทองเกียรติชูชัย

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

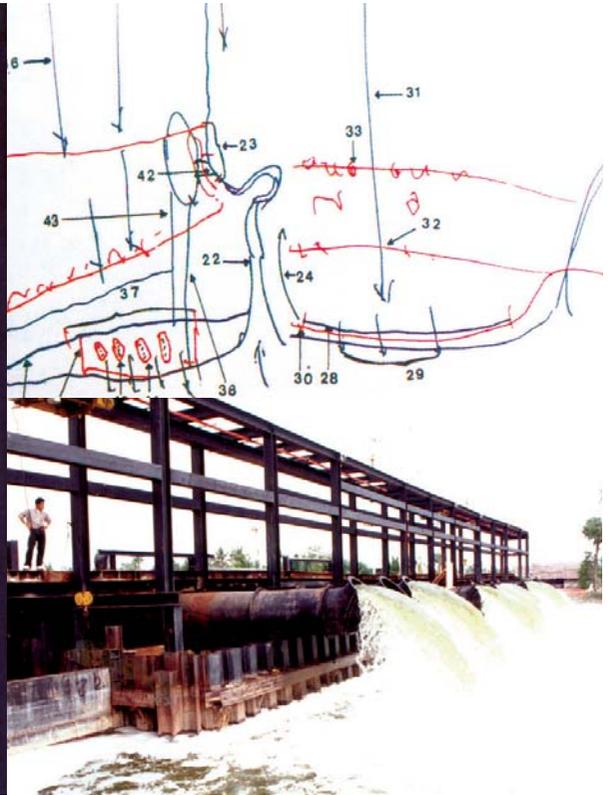
พระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้องคมนตรี เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท กราบบังคมทูล เรื่อง โครงการแก้มลิง

วันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๕๒ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้ นายอำพล เสนาณรงค์ นายพลการ สุวรรณรัฐ นายสวัสดิ์ วัฒนายากร องคมนตรี และ นายสุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ถวายรายงานโครงการแก้มลิง และรับพระราชทานพระราชดำริ

สืบเนื่องจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานพระราชดำริให้มีระบบการบริหารจัดการน้ำท่วมในวิธีการที่เรียกว่า **“แก้มลิง”** ซึ่งเป็นวิธีการดำเนินงานที่สอดคล้องกับสภาพธรรมชาติดั้งเดิมของกรุงเทพมหานคร ที่เป็นพื้นที่ลุ่มรับน้ำตามธรรมชาติ โดยให้จัดหาพื้นที่ลุ่ม บึง สระ เป็นที่รองรับน้ำ เมื่อฝนตกหนักให้น้ำน้ำเข้ามาเก็บกักพักไว้ในแก้มลิงเป็นการชั่วคราว เมื่อน้ำในคลองมีสภาพปกติจึงจะระบายน้ำออกจากแก้มลิง โดยการไหลตามแรงโน้มถ่วงของโลก ซึ่งจะช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมได้

จากผลการศึกษาระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ด้านตะวันออกของกรุงเทพมหานครภายในคันกันน้ำพระราชดำริ ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ ๖๕๐ ตารางกิโลเมตร พบว่าหากเกิดฝนตกภายใน ๓ ชั่วโมง จะมีปริมาณน้ำส่วนที่เกินจากระบบระบายน้ำสาธารณะ คือ คลองระบายน้ำและสถานีสูบน้ำที่มีอยู่จะรองรับได้ โดยจะมีน้ำส่วนเกินประมาณ ๑๓ ล้านลูกบาศก์เมตร ซึ่งจะไหลล้นท่อระบายน้ำและคลองเข้าท่วมพื้นที่ลุ่มต่ำ ซึ่งจะต้องจัดหาแก้มลิง เพื่อรองรับปริมาณน้ำส่วนเกินดังกล่าวให้เพียงพอ เพื่อแก้ไขไม่ให้เกิดปัญหาน้ำท่วมซ้ำ ซึ่งขณะนี้ มีแก้มลิงจำนวน ๒๑ แห่ง สามารถรองรับน้ำได้ประมาณ ๑๒.๗๔ ล้านลูกบาศก์เมตร

โดยได้พระราชทานพระราชดำริ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปศึกษาปริมาณน้ำที่มีอยู่ในโครงการแก้มลิงสำหรับนำไปบริหารจัดการน้ำให้เกิดประโยชน์

พร้อมกันนี้ได้พระราชทานพระราชดำริ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วม และให้สามารถรองรับน้ำไว้ใช้ในช่วงน้ำแล้งได้อย่างเพียงพอ สรุปความว่า

ต้องสรุปว่าน้ำไหลมามากเท่าไร ต้องคิดว่าจะต้องออกเท่าไร โดยมากเราไม่รู้ว่าจะลงมามากเท่าไร เพราะฉะนั้นน้ำก็ไม่มีล้น ไม่มีน้อยเกินไป ไม่มีมากเกินไป โดยมากก็ไม่เข้าใจว่าทำไมเราเอาลิงมาใช้

ใช้ความสามารถของลิงที่จะเอาเก็บไว้เท่าไร คายออกมาเท่าไร ลิงเค้าไม่ได้คาย เค้าเอาไว้ใช้ น้ำเข้าไปในปากของลิง แล้วเก็บเท่าไรก็ต้องรู้ เรายังต้องรู้เหมือนกัน ถ้าเค้าทิ้งลงมาน้อยเกินไป ไม่มีพอก็ต้องหาใหม่ สำคัญอยู่ที่ว่า เค้าไม่ทราบ เราไม่ทราบ มันเป็นสัญชาตญาณที่จะทราบว่า จะต้องการใช้เท่าไร เรายังต้องดูว่าเราจะใช้น้ำเท่าไร แล้วก็น้ำจะลงมาเท่าไร ถ้าน้ำลงมามากเกินไป น้ำก็ท่วม ถ้าน้ำน้อยลงมาก็ไม่มีพอสำหรับใช้ สำคัญอยู่ที่จะต้องให้ได้จำนวนที่พอเหมาะ เราจะสร้างได้โดยการคำนวณดูว่าตามธรรมชาติน้ำลงมาเท่าไร น้ำใช้ไปเท่าไร โดยมากก็ไม่ทราบว่า น้ำจะลงมาเท่าไร น้ำจะคายออกมาเท่าไร อันนี้เป็นสิ่งสำคัญที่เราต้องศึกษา จำนวนน้ำที่มาในบ้านเราเอง และเก็บไว้ที่แก้มลิงเท่าไร

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ

สยามบรมราชกุมารี

เสด็จพระราชดำเนินไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี

วันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๒ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

เสด็จพระราชดำเนินไปยังโครงการฟาร์มทะเลตัวอย่างแบบผสมผสานตามพระราชดำริ ในสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ตำบลบางแก้ว อำเภอบ้านแหลม จังหวัด เพชรบุรี เพื่อทรงติดตามความก้าวหน้าในการก่อสร้างอาคารของโครงการฟาร์มทะเล ตัวอย่างฯ พร้อมทั้งทอดพระเนตรตัวอย่างสัตว์น้ำที่นำมาเพาะเลี้ยงในบริเวณโครงการฯ ในการนี้ นายเฉลิมเกียรติ แสนวิเศษ เลขาธิการ กปร. นายโกวิท พงษ์วานิชย์ รองเลขาธิการ กปร. และเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเฝ้าฯ รับเสด็จ

โครงการฟาร์มทะเลตัวอย่างแบบผสมผสานฯ เกิดขึ้นจากความห่วงใยในสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ที่ทรงทราบถึงปัญหาสัตว์ทะเลธรรมชาติในน่านน้ำไทยที่ลดน้อยลงมาก รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการออกเรือไปจับสัตว์น้ำที่สูงขึ้น จึงทำให้ไม่คุ้มต้นทุน จึงได้พระราชทานพระราชดำริให้จัดตั้งโครงการฯ นี้ขึ้น เพื่อให้ผู้จับสัตว์น้ำ ผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำและผู้สนใจได้เข้ามาศึกษา เรียนรู้ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และนำไปปรับใช้ให้ถูกต้องเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นของตนเอง โดยได้พระราชทานพระราชดำริ สรุปความว่า

ในอนาคตผลผลิตสัตว์ทะเลต่าง ๆ จากฟาร์มทะเลเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำแบบผสมผสานที่ถูกละอองน้ำและดินผสมด้วย จะเป็นอีกหนึ่งทางเลือกสำคัญทดแทนการออกเรือไปจับสัตว์น้ำในทะเลที่ห่างไกล 🌊

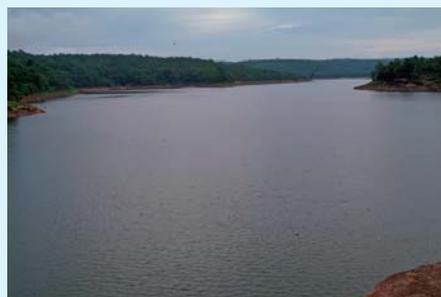
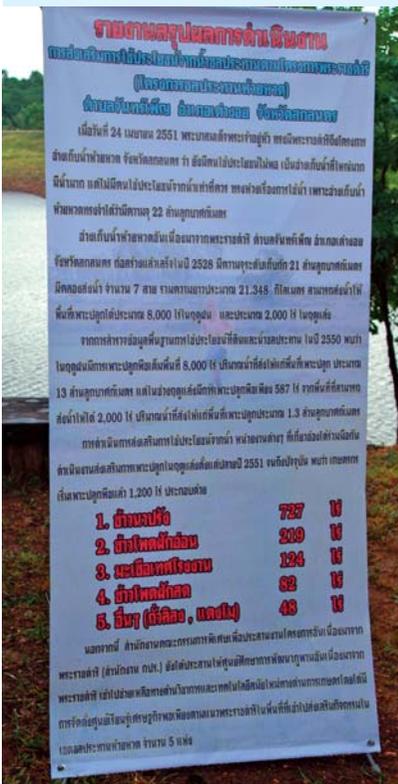
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

เสด็จพระราชดำเนินไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจในพื้นที่
จังหวัดนครพนม และสกลนคร
ระหว่างวันที่ ๑๖ - ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๒

วันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๒ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงติดตามความก้าวหน้าโรงงานหลวงอาหารสำเร็จรูปที่ ๓ (เต่างอย) จังหวัดสกลนคร โดยมีนายเฉลิมเกียรติ แสนวิเศษ เลขาธิการ กปร. นายสุวัฒน์ เทพอารักษ์ รองเลขาธิการ กปร. และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเฝ้าฯ รับเสด็จ

ในโอกาสนี้ ทรงรับฟังการบรรยายสรุปแนวทางการฟื้นฟูและพัฒนาโรงงานหลวงอาหารสำเร็จรูปที่ ๓ (เต่างอย) และทอดพระเนตรกระบวนการผลิตมะเขือเทศผลิตภัณฑ์การอบแห้งและระบบบำบัดน้ำเสีย พร้อมกันนี้ได้พระราชทานพระราชดำริ สรุปความว่า

- ให้พิจารณาส่งเสริมเกษตรกรผลิตพืชผลทางการเกษตรที่ได้คุณภาพ เช่น มะเขือเทศ ฟรั่ง มะม่วงแก้ว ฯลฯ เพื่อเป็นวัตถุดิบป้อนโรงงานหลวงฯ ในการแปรรูปต่อไป

- ให้หาแนวทางการฟื้นฟูและพัฒนาโรงงานหลวงฯ โดยการปรับปรุง

ให้สอดคล้องกับสภาวะการเกษตรของประชาชนในท้องถิ่น เพื่อเพิ่มความหลากหลายของผลิตภัณฑ์และความคล่องตัวในการปรับเปลี่ยนผลิตภัณฑ์ ให้สอดคล้องกับเกษตรกรรมในท้องถิ่น ซึ่งจะทำให้กิจการมีการจ้างงานได้เกือบตลอดทั้งปี

- ควรมีการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ให้ประชาชนทราบว่า มะเขือเทศ มีประโยชน์อย่างยิ่ง โดยเฉพาะสามารถป้องกันโรคระดูกและเป็นยาชะลอความแก่ได้ด้วย

โอกาสนี้ นายเฉลิมเกียรติ แสนวิเศษ เลขาธิการ กปร. ได้กราบบังคมทูลรายงานว่า สำนักงาน กปร. ได้ประสานให้ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริเข้าไปช่วยเหลือด้านปัจจัยพืชผลทางการเกษตร และสนับสนุนองค์ความรู้วิชาการและเทคโนโลยีสมัยใหม่ทางการเกษตร โดยเฉพาะเรื่อง ข้าว มะเขือเทศอินทรีย์ ข้าวโพด รวมทั้งให้มีการจัดทำแปลงกลางของเกษตรกรที่จะผลิวัตถุดิบป้อนให้กับโรงงานหลวงฯ

ต่อมาเสด็จฯ ไปยังอ่างเก็บน้ำห้วยหวด ตำบลจันทรพิชญ์ อำเภอต่างอย จังหวัดสกลนคร ทรงรับฟังการบรรยายสรุป การส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการน้ำชลประทานในพื้นที่อ่างเก็บน้ำห้วยหวด

ในการนี้ ได้พระราชทานพระราชดำริกับนายเฉลิมเกียรติ แสนวิเศษ เลขาธิการ กปร. สรุปความว่า

“ให้พิจารณาช่วยเหลือสหกรณ์การเกษตรห้วยบางทราย จำกัด ตำบลกกตูม อำเภอคงหลวง จังหวัดมุกดาหาร เนื่องจากมีปัญหาการขาดสภาพคล่องด้านเงินทุนหมุนเวียนภายในสหกรณ์ฯ โดยเฉพาะราษฎรที่นำเงินมาฝากกับสหกรณ์การเกษตร”

วันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๒ เสตัจจา ไปยังโรงเรียนบ้านโปนแพง ตำบลโพธิ์ไพศาล อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ทอดพระเนตรกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เช่น การเรียนการสอน ห้องปฏิบัติการฟิสิกส์ ห้องปฏิบัติการทางภาษา กิจกรรมสหกรณ์นักเรียน โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ในการนี้ได้พระราชทานพระราชดำริ สรุปความว่า

- **ราษฎรมีความต้องการฝึกอาชีพมากขึ้น ให้พิจารณาสนับสนุนให้ราษฎรสามารถฝึกอาชีพ ราษฎรจะได้ไม่อพยพไปทำงานในเมือง ตัวอย่างการทำผ้าห่มซึ่งมีคุณภาพดี เป็นที่ต้องการของตลาด สามารถจำหน่ายได้ก็จะเพิ่มทางเลือกให้กับเกษตรกรมากขึ้น เพราะตอนนี้ประสบภาวะวิกฤติเศรษฐกิจ คนไปทำงานทำในกรุงเทพฯ ได้ยาก บางคนตกงาน กลับมาก็จะได้มาฝึกฝนอาชีพให้เป็นรายได้เสริมอีกทางหนึ่ง ให้มีผู้เชี่ยวชาญมาฝึกอาชีพให้ราษฎร**

- **ในพื้นที่นี้มีอ่างเก็บน้ำห้วยหินชะแนนใหญ่ ซึ่งสร้างเสร็จแล้วสามารถส่งน้ำให้พื้นที่การเกษตรได้ประมาณ ๘,๐๐๐ ไร่ กำลังก่อสร้างระบบส่งน้ำ ซึ่งจะแล้วเสร็จในปี ๒๕๕๒ นี้ กรมชลประทาน ควรชี้แจงราษฎรว่าต่อไปนี้มีน้ำ มีระบบส่งน้ำกระจายไปยังพื้นที่การเกษตร ราษฎรจะได้วางแผนล่วงหน้าว่าจะปรับเปลี่ยนการประกอบอาชีพอย่างไร จะเปลี่ยนวิถีชีวิตอย่างไรให้เหมาะสม และมีการใช้ประโยชน์ให้ทั่วถึง**

ในโอกาสนี้เจ้าหน้าที่จากสหกรณ์โคนมวาริชภูมิ ได้กราบบังคมทูลว่า ในช่วงโรงเรียนปิดเทอมจะมีน้ำนมเหลือจำนวนมาก ได้ขอพระราชทานเครื่องจักรเพื่อผลิตนม UHT บรรจุใส่กล่อง ซึ่ง สำนักงาน กปร. จะได้ไปศึกษาพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ต่อไป

ต่อมาเสตัจจา ไปยังโรงเรียนบ้านสนามบิน ตำบลอุ่มจาน อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ในการนี้ ได้พระราชทานพระราชดำริ สรุปความว่า

เมื่อเด็กได้ฝึกฝนอาชีพการเกษตร เช่น การเพาะเห็ด ปลูกผัก ปลูกพืชต่าง ๆ แล้ว ก็ต้องพยายามขยายผลการส่งเสริมไปยังราษฎรในหมู่บ้านด้วย เมื่อนักเรียนทำที่โรงเรียนได้แล้วก็ให้ไปทำที่บ้านให้ดีด้วย

และได้พระราชทานพระราชดำริกับ นายสุวัฒน์ เทพอารักษ์ รองเลขาธิการ กปร. และนายเทอดศักดิ์ บุญยขจร วิศวกรใหญ่ ด้านวางแผนและโครงการ กรมชลประทาน สรุปความว่า

“ให้พิจารณาช่วยเหลือราษฎรที่ได้รับผลกระทบจากการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยหินชะแนนใหญ่ อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร”

พระราชทานคุณภาพชีวิต

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

พื้นที่ตำรวจโทหญิง ดร.ลดาวัลย์ ชาติไทย*

* สารวัตรงานแผนงาน โครงการ งบประมาณและธุรการ ฝ่ายอำนวยการ ๒ กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน

ใครก็ตามที่ได้สัมผัสกับประชาชนที่อยู่ตามแนวชายแดนจะทราบว่าพื้นที่เหล่านั้นเป็นที่อยู่ของคนหลายเชื้อชาติ มีความหลากหลายทางภาษา วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่แห่งนั้นมีความหมั่นหมั่นที่จะไม่ทราบว่าตนคือ คนไทย เนื่องจากปัญหาของการสื่อสาร การใช้ภาษาที่แตกต่างกัน ไม่เข้าใจกัน จึงส่งผลต่อความมั่นคงของชาติเป็นอย่างยิ่ง จากการที่ตำรวจตระเวนชายแดนลาดตระเวนไปพบประชาชนที่อยู่ห่างไกลทุรกันดาร และได้พยายามทำความเข้าใจให้ประชาชนเหล่านั้นทราบว่าพวกเขา คือ คนไทย โดยการให้การศึกษากันเกิดเป็นโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน และศูนย์การเรียนตำรวจตระเวนชายแดนขึ้นทั่วประเทศ

สิ่งหนึ่งที่มีอาจลิมได้ในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เมื่อคราวเสด็จฯ ไปทรงเยี่ยมเยียนชาวเขาซึ่งเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร และราษฎรในชนบททั่วประเทศอยู่เสมอ ได้ทรงประจักษ์ด้วยพระองค์เองถึงการทำงานของตำรวจตระเวนชายแดนว่า นอกจากจะทำหน้าที่ลาดตระเวนเฝ้าตรวจชายแดนแล้ว ยังได้จัดตั้งโรงเรียนสอนหนังสือเด็กชาวเขากอีกด้วย จากน้ำพระทัยที่เปี่ยมไปด้วยพระเมตตาคุณา ได้พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ และเงินที่มีผู้ทูลเกล้าฯ ถวายโดยเสด็จพระราชกุศลให้แก่ตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อนำไปจัดตั้งโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

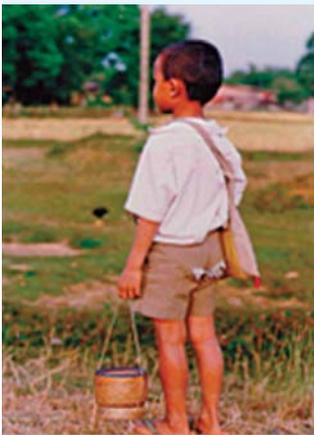
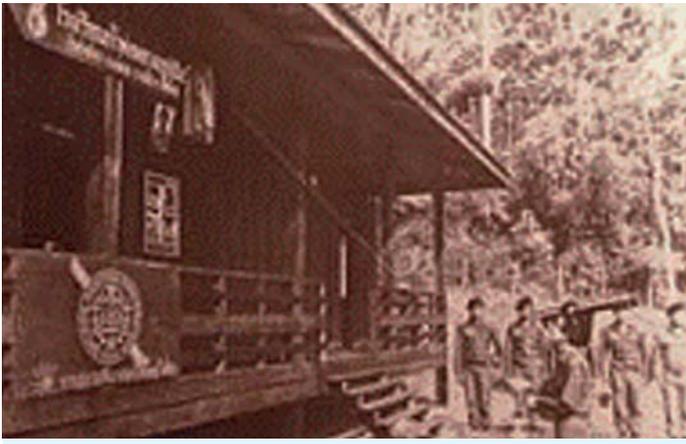
นับเป็นความโชคดีของคนไทยที่อยู่ในถิ่นทุรกันดารไกลคมนาคม ที่ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ในการสานต่อแนวพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ในทุกพระราชกรณียกิจ รวมถึงโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนตลอดมา

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงสืบทอดแนวพระราชดำริ และทรงรับพระราชภารกิจมาไว้อย่างเต็มพระราชหฤทัย ทรงปกป้องดูแลและรับผิดชอบงานโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนอย่างเต็มที่ ทรงเห็นว่าทุกอย่างเป็นครู เป็นแหล่งเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้ที่ไม่มีวันสิ้นสุด ทรงแก้ปัญหาก็เกิดขึ้นในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนอยู่ตลอดเวลา ด้วยพระอัจฉริยภาพ โดยการบูรณาการทั้งศาสตร์และศิลป์เข้าด้วยกันอย่างแยบยล เพื่อคุณภาพชีวิตของนักเรียน ครอบครัวยุติธรรม โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ดังบทความพระราชทาน ความว่า

“...ข้าพเจ้ามีหน้าที่ในการสัมภาษณ์ประชาชน เพื่อพระราชทานความช่วยเหลือ มีผู้ตั้งคำถามว่า ทราบได้อย่างไรว่าคนนั้นคนนี้เป็นคนยากจนจริง อาจจะมากrabบังคมทูลความเท็จ สวมเสื้อผ้าปอน ๆ ให้ดูยากจน เราใช้เกณฑ์ว่าสิ่งใดที่เราพอจะช่วยเหลือเขาได้ โดยไม่สร้างความเดือดร้อนกับคนอื่นเราก็ช่วย รายที่ต้องช่วยก่อน คือ รายที่มีปัญหาเรื่องสุขภาพ เพราะมองเห็นได้พอสมควร ถ้าพอมีประสบการณ์ก็จะทราบว่าคนไหนเจ็บป่วยเรื่องนี้แสร้งได้ยาก...”

(สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี, ๒๕๕๐)

นอกจากนี้ได้พระราชทานพระราชดำริให้ดำเนินงานโครงการพัฒนาต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือเด็กนักเรียน และประชาชนที่ด้อยโอกาส ให้มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น ตั้งแต่ปี ๒๕๒๓ เป็นต้นมา ด้วยทรงเห็นว่าประชาชนในพื้นที่เหล่านี้มีความเป็นอยู่ยากลำบาก ได้รับบริการพื้นฐานต่าง ๆ จากรัฐไม่ทั่วถึง ดังนั้นการพัฒนาทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมจึงเป็นไปอย่างช้า ๆ และไม่เพียงพอ ทำให้มาตรฐานในการดำรงชีวิตของประชาชนเหล่านี้ไม่เท่าเทียมกับประชาชนในพื้นที่อื่น ๆ

“...เป้าหมายต่าง ๆ ที่รวมอยู่มีหลายอย่าง เช่น อยากให้ได้รับความรู้ทางด้านวิชาการ ทางด้านหนังสือดีขึ้น ทั้งให้มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง เมื่อมีสุขภาพร่างกายแข็งแรงก็จะมีความสามารถในการศึกษาสูงขึ้นไปอีก หรือว่ามีความสามารถมีแรงที่จะประกอบอาชีพได้ดียิ่งขึ้น...”

(สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, ๒๕๓๑)

จากพระราชดำรัส สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ช่างต้นชี้ให้เห็นว่าทรงตระหนักดีว่า ลำพังการพัฒนาเด็กและเยาวชนกลุ่มเดียว ไม่เพียงพอที่จะทำให้เกิดความมั่นคง

ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในถิ่นทุรกันดารได้ จำเป็นต้องช่วยเหลือครอบครัวของเด็กและเยาวชนในชุมชนด้วย ทั้งในด้านสุขภาพอนามัยและการศึกษา ให้มีความพร้อมที่จะก้าวให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงของประเทศ โดยการให้ความรู้และพัฒนาศักยภาพในงานอาชีพ เพื่อสร้างโอกาสให้ประชาชนเหล่านั้นมีงานทำ มีรายได้ที่จะจุนเจือครอบครัว สามารถหาอาหารที่มีคุณค่าได้เพียงพอต่อการบริโภคของสมาชิกในครอบครัวโดยเฉพาะลูกหลาน เพื่อให้มีสุขภาพอนามัยพร้อมที่จะศึกษาเล่าเรียน เป็นคนที่มีคุณภาพของครอบครัวและชุมชนต่อไป

ในการดำเนินงานโครงการเพื่อช่วยเหลือประชาชนเหล่านี้ ทรงเน้นการพัฒนาเพื่อช่วยแก้ไขปัญหาคือ ๔ ประการ คือ (๑) ความยากจน (๒) ปัญหาโภชนาการและสุขภาพอนามัย (๓) การขาดโอกาสทางการศึกษา และ (๔) ความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งเป็นปัจจัยแห่งการพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้งสิ้น ปัญหาเหล่านี้มีความเกี่ยวพันเป็นลูกโซ่ ก่อให้เกิดความทุกข์ยากแร้นแค้นอย่างเรื้อรังแก่ประชาชน

จากจุดเริ่มต้นแห่งโครงการตามพระราชดำริที่พระราชทานให้แก่เด็กนักเรียนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเป็นโครงการแรกในปี ๒๕๒๓ และในเวลาต่อมาทรงริเริ่มโครงการเพื่อช่วยเหลือคนในชนบทที่ด้อยโอกาสอีกหลายโครงการมาจนถึงปัจจุบันที่กระจายเป้าหมายไปสู่พ่อแม่ของเด็ก ครอบครัว ไปสู่ชุมชนซึ่งทุกโครงการถือได้ว่าเป็นโครงการที่ผ่านการวิเคราะห์ปัญหาตามหลักวิชาการอาศัยข้อเท็จจริง เพื่อการแก้ไขปัญหาลงถึงต้นเหตุ มีการบูรณาการเครื่องมือและวิธีการในการแก้ไขปัญหาที่เป็นระบบ และครบวงจร สามารถนำไปสู่การปฏิบัติที่แก้ปัญหาได้อย่างแท้จริง หากพิจารณาจากปัจจัยพื้นฐานทั้ง ๔ ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จะสามารถแบ่งโครงการตามพระราชดำรินี้ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนทั้ง ๘ โครงการ ออกเป็น ๔ แผนงาน ด้วยกันคือ

๑. แผนงานด้านอาหาร โภชนาการ และสุขภาพอนามัย ประกอบด้วย โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน โครงการควบคุมโรคขาดสารไอโอดีน และโครงการส่งเสริมโภชนาการและสุขภาพอนามัยแม่และเด็กในถิ่นทุรกันดาร

๒. แผนงานด้านการศึกษา ประกอบด้วย โครงการส่งเสริมคุณภาพการศึกษา และโครงการนักเรียนในพระราชานุเคราะห์สมเด็จพระรัตนราชสุตา ฯ สยามบรมราชกุมารี

๓. แผนงานด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย โครงการฝึกอาชีพ และโครงการส่งเสริมสหกรณ์

๔. แผนงานด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย โครงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน

โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันเป็นโครงการแรกที่ได้รับพระราชทานเนื่องจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุตา ฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเล็งเห็นความสำคัญของสุขภาพอนามัยที่แข็งแรงสมบูรณ์ พร้อมทั้งจะสร้างเสริมสติปัญญาจากบทความพระราชนิพนธ์ความว่า

“...ในบรรดาคนยากจนทั้งหลาย ข้าพเจ้ามีความรู้สึกว่ามีผู้ที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด เห็นจะเป็นเด็ก ๆ พวกเด็กนักเรียนที่ซูบผอม อาหารการกินไม่สมบูรณ์ เช่นนี้จะเอาเรี่ยวแรงและสมองที่ไหนดมาเล่าเรียน โตขึ้นอาจไม่มีเรี่ยวแรงทำงาน ทำมาหากิน ก็ต้องทุกข์ยากยิ่งขึ้น...

...ข้าพเจ้าเริ่มวางแผนงานโภชนาการ สำหรับเด็กนักเรียนในโรงเรียน โดยคิดว่าเราควรสอนวิชาเกษตร และให้นำผลผลิตทางการเกษตรมาปรุงอาหาร พร้อมทั้งสอนความรู้เบื้องต้นด้านโภชนาการด้วย...”

(สมเด็จพระเทพรัตนราชสุตา ฯ สยามบรมราชกุมารี, ๒๕๕๐)

วัตถุประสงค์ของโครงการเพื่อให้เด็กนักเรียนมีอาหารกลางวันที่มีคุณค่าทางโภชนาการบริโภคตลอดปีการศึกษา โดยใช้ผลผลิตการเกษตรที่ผลิตขึ้นภายในโรงเรียนมาประกอบอาหาร จากการดำเนินโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน เป็นผลให้เด็กนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ได้รับอาหารกลางวันเพียงพอและมีคุณภาพ เป็นการประหยัดเงินของผู้ปกครอง และสามารถลดอัตราทุพโภชนาการในเด็กนักเรียนได้

โครงการควบคุมโรคขาดสารไอโอดีน

“...อย่างเรื่องที่ว่าโครงการไอโอดีน นั้น ก็ได้เห็นว่าทางราชการก็มีความพยายามที่จะแก้ปัญหาอันนี้ ซึ่งมีอยู่แล้ว ก็มีเพิ่มมา เพื่อแก้ไขบ้าง...”

(สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, ๒๕๓๘)

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงตระหนักถึงปัญหาของโรคคอพอก และโรคเอ๋อ เนื่องจากขาดสารไอโอดีน จากการที่พระองค์ทรงพบเห็นในระหว่างเสด็จฯ ไปทรงเยี่ยมนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จึงมีพระราชดำริที่จะดำเนินการเพื่อช่วยแก้ไขปัญหาล่าช้า โดยการเสริมการทำงานของกระทรวงสาธารณสุข วัตถุประสงค์ของโครงการ เพื่อควบคุมป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคขาดสารไอโอดีนในพื้นที่ทุรกันดาร โครงการนี้นับว่าเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนในพื้นที่ที่มีภาวะคอพอกในระดับสูงให้ได้รับการดูแลควบคุมป้องกันโรคขาดสารไอโอดีน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาประเทศในสวนรวม

โครงการส่งเสริมโภชนาการและสุขภาพอนามัยแม่และเด็กในถิ่นทุรกันดาร

“...โครงการแม่และเด็กนี้ เพื่อป้องกันโรคต่าง ๆ เพื่อให้เด็กแข็งแรงมาตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดา หรือว่าโรคอื่น ๆ ที่พบมาก คือ เรื่องของเลือดจาง

ก็อาจอาศัยผ่านนักเรียนและเข้าถึงครอบครัว พวกครูก็ไปช่วยดู แนะนำสุขศึกษา แนะนำเพิ่มพวกวิตามิน หรือยาบำรุงให้ดีขึ้น เรื่องโลหิตจาง ก็อาจจะให้เพิ่มเหล็ก โดยที่ร่วมมือกับทางสาธารณสุข อย่างนี้เป็นต้น...”

(สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี,

๒๕๔๑)

ทรงตระหนักถึงความสำคัญของการดูแลภาวะโภชนาการของเด็กตั้งแต่อยู่ในครรภ์และทารกแรกเกิด ซึ่งเป็นช่วงวิกฤตที่สุด

วัตถุประสงค์ของโครงการเพื่อส่งเสริมให้หญิงมีครรภ์ หญิงให้นมบุตรและเด็กทารกแรกเกิดจนถึงอายุ ๓ ปีที่อยู่ในถิ่นทุรกันดารได้รับความรู้ด้านอาหารและโภชนาการ เพื่อช่วยให้แม่มีภาวะโภชนาการและสุขภาพอนามัยที่ดี เด็กเกิดรอด มีการเจริญเติบโตและพัฒนาการได้เต็มศักยภาพ ผลของโครงการสามารถช่วยให้เด็กตั้งแต่แรกเกิดมีการเจริญเติบโตและพัฒนาการได้เต็มศักยภาพ เป็นคนที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งจะเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป

โครงการส่งเสริมคุณภาพการศึกษา

“...ในการดำเนินชีวิตของคนเรานั้นมีอยู่หลาย ๆ ด้านด้วยกัน ทั้งในด้านการทำมาหากิน ในด้านสุขภาพอนามัย และการศึกษา...”

...การส่งเสริมคุณภาพของการศึกษาเป็นการหาทางให้เกิดความเท่าเทียมกัน ในโอกาสที่จะได้รับการศึกษาเพิ่มมากขึ้น ในเมื่อบุคคลที่เคยอยู่ในสภาพแร้นแค้นและยากจนสามารถพัฒนาตนเองขึ้นได้นั้น ก็จะมีส่วนทำให้ประเทศมีความมั่นคงและพัฒนาขึ้นต่อไป...

ตำรวจตระเวนชายแดน ซึ่งถือว่าเป็นตัวแทนของโครงการ คือ เรามีการอบรมครูหรือมีวิทยากรที่มาให้แนวความคิดต่าง ๆ แล้ว ตัวครูเหล่านี้จะเป็นแกนในการถ่ายทอดต่อไป ...”

(สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, ๒๕๒๖)

โครงการนี้เริ่มดำเนินการในปี ๒๕๒๖ เพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่อยู่ในถิ่นทุรกันดารซึ่งประสบกับความขาดแคลนในหลาย ๆ ด้าน ให้ได้รับการศึกษาภาคบังคับอย่างถูกต้องด้วยวิธีการและเทคโนโลยีที่จะช่วยให้นักเรียนได้รับความรู้ความเข้าใจในวิชาการอย่างดี พร้อมทั้งจะไปศึกษาต่อในระดับสูงต่อไปได้ และช่วยให้ครูตำรวจตระเวนชายแดนซึ่งไม่มีอาชีพครูโดยตรง ทำหน้าที่ครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โครงการนักเรียนในพระราชานุเคราะห์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

“...การพยายามที่จะให้นักเรียนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนของเราได้เรียนต่อในระดับสูงขึ้นกว่าระดับประถมศึกษาซึ่งเราคิดกันมาแต่ก่อนว่าเป็นระดับที่พอสมควรและเบ็ดเสร็จในตัว ในเมื่อสังคมเปลี่ยนแปลงไปแค่นี้จะพอหรือไม่ อันนี้ก็เป็นเรื่องที่ต้องจะคิด อย่างน้อยส่วนหนึ่งที่พอทำได้ในทรัพยากรที่มีอยู่หมายความว่า เท่าที่จะพอมีเงินทองมีทุนอยู่ ก็จะช่วยให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ตามกำลังความสามารถ...”

...การที่นักเรียนได้เรียนต่อนั้น ก็จะเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนเอง คือ เมื่อมีความรู้มากขึ้นควรมีโอกาสที่จะได้เลือกงานอาชีพที่จะเลี้ยงตัว ที่จะทำประโยชน์แก่ตนเองและทำประโยชน์ให้กับคนอื่นได้มากขึ้น...”

(สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, ๒๕๓๕)

ด้วยพระราชประสงค์ที่จะส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารได้รับโอกาสเท่าเทียมกัน อีกทั้งพัฒนาเด็กเหล่านี้ให้พร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลงสามารถแข่งขันและดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีคุณภาพเช่นเดียวกับเด็กในท้องถิ่นอื่น ๆ จึงมีพระราชประสงค์จะพระราชทานพระราชานุญาตฯ ให้แก่นักเรียนเหล่านั้นได้มีโอกาสศึกษาต่อตามระดับสติปัญญา และความเหมาะสม

ท้องถิ่นนั้น ๆ ฝึกให้นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ทั้งยังเป็นการเรียนรู้วิธีการนำวัสดุธรรมชาติมาประยุกต์ใช้ให้เกิดทักษะพื้นฐานในการสร้างอาชีพได้ในอนาคต

โครงการฝึกอาชีพ

“...ส่วนนักเรียนอีกส่วนหนึ่งนั้น เราที่ทำงานอยู่ก็ควรจะรู้จักเด็ก และเห็นได้ชัด ๆ ว่าบุคคลหรือเด็กเหล่านี้จะเป็นด้วยสติปัญญาและการเตรียมพร้อมตั้งแต่เล็กมาก็ตาม ฐานะทางเศรษฐกิจหรือว่าฐานะทางการเมืองและสังคมไม่เปิดโอกาสแนะ ๆ ให้เขาได้ไปศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาหรืออย่างน้อยในช่วงนี้ไม่ทันการณ์ ก็อยากจะให้อะไรกับเขาเป็นส่วนเพิ่มเติมขึ้นมา แม้อาจจะเล็กน้อยแต่ก็ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ คือ เรื่องของการฝึกฝนให้กระทำอาชีพได้...”

(สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, ๒๕๓๓)

วัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนมีทักษะพื้นฐานในการประกอบอาชีพ และมีอาชีพติดตัว สามารถนำไปประกอบอาชีพได้ โดยให้มีการฝึกอาชีพที่เหมาะสม สำหรับ

โครงการส่งเสริมสหกรณ์

“...ที่เพิ่มเรื่องของการสหกรณ์เข้าไปนั้น สำหรับนักเรียนก็เป็นการฝึกหัดให้ใช้ระบบทำงานด้วยการร่วมกัน เพื่อที่จะได้ไม่เสียเปรียบผู้อื่น ได้ฝึกความละเอียด ความถี่ถ้วนในเรื่องของการเขียนบันทึกการทำบัญชี แล้วต่อไปเมื่อนักเรียนเติบโตขึ้นก็จะคุ้นเคยกับระบบนี้ แล้วก็ไปเป็นสมาชิกสหกรณ์ของหมู่บ้าน ของอำเภอ ของจังหวัดต่อไป โดยที่มามีความรู้ ความเข้าใจอย่างดี ในการที่ว่าถ้าเราจะซื้ออะไรมาใช้นั้น ถ้าร่วมกันซื้อ ก็จะทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายหรือในการจะขายส่ง ผลิตอะไรขึ้นมา ถ้าร่วมกันนั้นก็ทำได้ดียิ่งขึ้น และเป็นการฝึกการทำงานร่วมกันในรูปของกรรมการ ซึ่งต่อไปก็จะมีกรรมการอะไรได้อีกหลายอย่าง...”

(สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, ๒๕๓๖)

ทรงเล็งเห็นว่าควรปลูกฝังหลักการสหกรณ์แก่เด็กและเยาวชน โดยเริ่มจากโรงเรียนก่อนเป็นอันดับแรก จะก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมแรงร่วมใจในกลุ่มของเด็กนักเรียน โดยการส่งเสริมความรู้ ทักษะด้านสหกรณ์ และสร้างลักษณะนิสัยที่สอดคล้องกับอุดมการณ์สหกรณ์ให้แก่เด็กนักเรียน ปลูกฝังให้เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม การรวมกลุ่มกันในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อการดำเนินชีวิตที่ดีขึ้น

โครงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

“...งานที่จะเรียกว่าอนุรักษ์ธรรมชาตินั้น ก็ทำให้นักเรียนมีโอกาสได้ศึกษา รู้ถึงสิ่งที่มีอยู่ในธรรมชาติว่าจะมีประโยชน์อย่างไรกับเรา และในเรื่องของสภาพแวดล้อมนั้นจะเห็นได้ว่า ปัจจุบันนี้มีความเดือดร้อนต่าง ๆ มากขึ้น เช่น อาจจะมีน้ำท่วมหรือว่าน้ำแล้งกะทันหันนั้น ส่วนหนึ่งก็เป็นเพราะว่าในเรื่องของพืชธรรมชาติป่าไม้ หรือดินถูกทำลายไป เพราะฉะนั้นถ้าเราศึกษาให้ดีถึงเรื่องพวกนี้หาวิธีการแก้ไข ก็จะสามารถทำให้ต่อไป เราได้รักษาสมบัติของตนเองเอาไว้ได้...”

(สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, ๒๕๓๘)

ทรงเห็นถึงความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเร่งอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้คืนสู่สมดุลโดยเร็วที่สุดแนวทางหนึ่งที่มีพระราชดำริ คือ การให้เด็กและเยาวชนได้มีโอกาสศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในสภาพที่เป็นจริง โดยเรียนรู้จากของจริง รับทราบสภาพปัญหาที่ท้องถิ่นของตนประสบอยู่ ด้วยเล็งเห็นว่าเด็กและเยาวชนเหล่านี้จะเป็นแรงผลักดันที่สำคัญที่จะให้มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่การใช้ทรัพยากรของชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดสมดุลของระบบนิเวศต่อไป

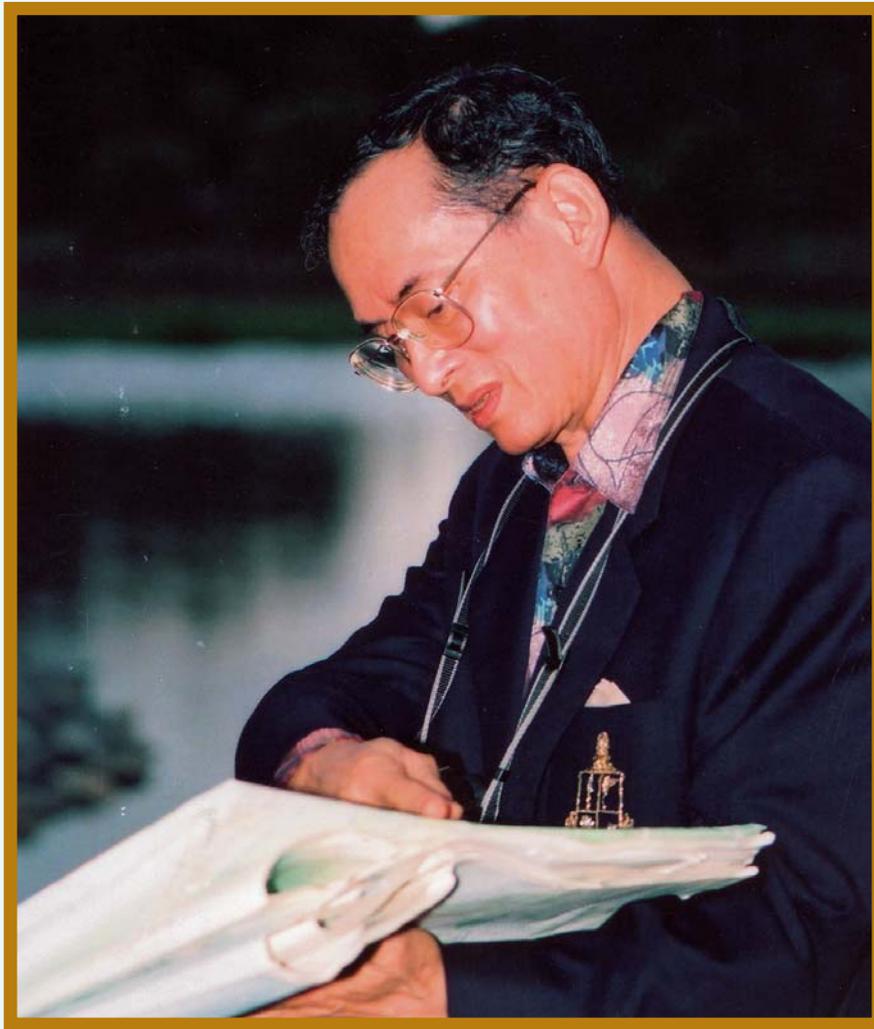
ในวันนี้กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ได้นำโครงการพระราชดำริ ที่ได้พระราชทานทั้ง ๘ โครงการ มาปฏิบัติภายใต้แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารตามพระราชดำริ ฉบับที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๙ เพื่อเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาคือ “เด็กและเยาวชน มีโภชนาการดี สุขภาพแข็งแรง ใฝ่เรียนรู้ ซื่อสัตย์ ประหยัด และอดทน มีความรู้และทักษะทางวิชาการ และการอาชีพ เพื่อเป็นพื้นฐานของการดำรงชีวิต รักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติ ภาคภูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น และความเป็นไทย และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและประเทศชาติได้ (สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, ๒๕๕๑ : ๑๑)

ทั้งนี้เพื่อให้งานพัฒนาของพระองค์บรรลุผลสูงสุดต่อเด็กและเยาวชน รวมทั้งประชาชนในถิ่นทุรกันดารให้ได้ อย่างเท่าเทียมกันทุกคน

เอกสารอ้างอิง

- กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน, ๒๕๓๘. ๕๐ ปี โรงเรียน ดชด. ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮ้าส์.
- กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน, ๒๕๕๐. ด้วยจงรักและภักดี ๕๐ ปี โรงเรียน ดชด. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระราชดำรัส สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานในโอกาสเสด็จพระราชดำเนินไปในการประชุมโครงการส่งเสริมคุณภาพการศึกษา ณ กองร้อย ๔ กองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดนเขต ๙ อำเภอสุโขทัย จังหวัดนครราชสีมา วันอาทิตย์ที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๒๖.
- พระราชดำรัส สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานในโอกาสทรงเปิดการประชุมสัมมนาผู้ประสานงานโครงการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ณ อาคารชัยพัฒนา สวนจิตรลดา กรุงเทพมหานคร วันศุกร์ที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๓๑.
- พระราชดำรัส สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานในโอกาสทรงเปิดการประชุมสัมมนาผู้ประสานงานโครงการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา กรุงเทพมหานคร วันศุกร์ที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๓๓.
- พระราชดำรัส สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานคณะผู้ปฏิบัติงานโครงการตามพระราชดำริในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา กรุงเทพมหานคร วันศุกร์ที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๓๕.
- พระราชดำรัส สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานคณะผู้ปฏิบัติงานโครงการตามพระราชดำริในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา กรุงเทพมหานคร วันอังคารที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๓๖.
- พระราชดำรัส สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานคณะผู้ปฏิบัติงานโครงการตามพระราชดำริในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา กรุงเทพมหานคร วันอังคารที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๓๘.
- พระราชดำรัส สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานคณะผู้ปฏิบัติงานโครงการตามพระราชดำริในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา กรุงเทพมหานคร วันอังคารที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๔๑.
- สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. ๒๕๕๑. แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ฉบับที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๙. กรุงเทพมหานคร : สายธุรกิจโรงพิมพ์.

น้ำท่วมใหญ่

ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ปี ๒๕๒๖ (ตอนที่ ๓)

จริย์ ตูलयานนท์*

“แก้มลิง” ตามพระราชดำริ

อาจมีผู้คนอีกจำนวนไม่น้อยยังสงสัยว่า ทำไมพอลมหน้าฝน ซึ่งจะต้องมีน้ำเหนือหลากลงมาสู่ภาคกลาง เหตุใดบางปีที่ฝน ตกหนักทางภาคเหนือ เช่น เมื่อปี ๒๕๑๘, ๒๕๒๐, ๒๕๒๓, ๒๕๒๖, ๒๕๓๘ เป็นต้น กรุงเทพมหานครและปริมณฑล จึงต้องเจอกับสภาพน้ำท่วม บางปีรุนแรงถึงขนาดมีระดับน้ำท่วม สูงมาก หลายพื้นที่ในเขตกรุงเทพมหานครจมน้ำอยู่นานหลาย เดือน ทั้ง ๆ ที่อยู่ไม่ไกลจากจังหวัดชายทะเลที่อยู่ติดอ่าวไทย

* ที่ปรึกษาสำนักงาน กปร.

ทั้งจังหวัดสมุทรปราการ ที่อยู่ทางด้านตะวันออกและจังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งอยู่ทางด้านตะวันตกของกรุงเทพมหานคร น้ำน่าจะระบายลงทะเลได้เร็วตามแรงโน้มถ่วงของโลก ด้วยเพราะสภาพภูมิประเทศที่ลาดเอียงจากด้านทิศเหนือลงมายังพื้นที่บริเวณอ่าวไทย

บทความตอนนี้ ขอย้ำชัดเจนอีกครั้งถึงสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาน้ำท่วมกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพื่อจะได้ตระหนักถึงภัยพิบัติอันเกิดจากน้ำท่วมรุนแรงที่เรียกว่าอุทกภัยโดย **ประการแรก** เกิดจากน้ำฝนที่ตกหนักติดต่อกันในพื้นที่ **ประการที่สอง** เกิดจากน้ำเหนือหลากผ่านแม่น้ำเจ้าพระยา สายน้ำที่ไหลผ่านพื้นที่ภาคกลาง ซึ่งตลอดสองฟากฝั่งเป็นพื้นที่เกษตรกรรมสำคัญของประเทศ ทั้งนี้โดยปกติแล้วแม่น้ำเจ้าพระยาสามารถรับน้ำเหนือหลากได้ประมาณวินาทีละ ๓,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร แต่ในสภาวะที่เกิดฝนตกหนักในภาคเหนือปริมาณน้ำจำนวนมากมหาศาลที่เขี้ยวกรากจะหลากทะลักลงมาตามแม่น้ำเจ้าพระยาผ่านพื้นที่ภาคกลาง ตรงดิ่งเข้าสู่กรุงเทพมหานครและปริมณฑลมากกว่าวินาทีละ ๓,๕๐๐ ลูกบาศก์เมตร เกินขีดความสามารถของแม่น้ำเจ้าพระยาที่จะรองรับได้ น้ำจึงล้นตลิ่งทั้งสองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา เป็นปัญหาสำหรับพื้นที่ฝั่งพระนครและฝั่งธนบุรี ซึ่งในอดีตยังขาดมาตรการการป้องกันภัยอันเกิดจากน้ำท่วมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ **ประการที่สาม** เกิดจากน้ำทะเลที่ขึ้นและลงในทุก ๆ ๑๒ ชั่วโมง โดยขณะน้ำทะเลขึ้นจะมีระดับสูงกว่าระดับน้ำในแม่น้ำลำคลองต่าง ๆ ทำให้ไม่สามารถระบายน้ำจืดลงทะเลตามแรงโน้มถ่วงของโลกได้ น้ำในแม่น้ำเจ้าพระยาจึงมีระดับสูงและเอ่อท่วมขึ้นท่วมทำความเสียหายให้กับพื้นที่ตลอดสองฝั่งที่สายน้ำไหลผ่าน **ประการที่สี่** สภาพแผ่นดินในพื้นที่กรุงเทพมหานครทรุดตัว ทำให้กลายเป็นพื้นที่แอ่งกระทะเป็นอุปสรรคต่อการระบายน้ำ **ประการที่ห้า** จากการขยายตัวของเมือง พื้นที่เกษตรกรรมถูกแปรเปลี่ยนเป็นหมู่บ้านจัดสรร นิคมอุตสาหกรรม ชุมชนขนาดใหญ่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน และ **ประการที่หก** เกิดจากการที่คู คลองดินเขิน และการถมคู คลอง เพื่อก่อสร้างเส้นทางคมนาคม ทำให้ระบบการระบายน้ำไม่พอเพียงที่จะระบายน้ำได้สะดวกและรวดเร็วเหมือนแต่ก่อน

ดังเช่น เหตุการณ์น้ำท่วมใหญ่ซึ่งเกิดขึ้นในพื้นที่ฝั่ง **“พระนคร”** และพื้นที่ฝั่ง **“ธนบุรี”** เมื่อปี ๒๕๒๖ ที่นอกจากจะเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินชีวิตของราษฎรในสองพื้นที่เป็นบริเวณกว้างนานหลายเดือนแล้วยังได้สร้างความเสียหายให้เกิดกับเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศทั้งทางด้านพาณิชย์กรรมและอุตสาหกรรม นับเป็นมูลค่ามหาศาล ด้วยเหตุผลกรุงเทพมหานครเป็นศูนย์รวมของธุรกิจการค้าทั้งในและระหว่างประเทศที่สำคัญ

หากนับเป็นความโชคดีของคนไทย ที่ได้เกิดมาภายใต้พระบรมโพธิสมภารของพระมหากษัตริย์ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐพระองค์นี้ ด้วยพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงห่วงใยความเดือดร้อนของพสกนิกร ในครั้งนั้นได้พระราชทานพระราชดำริให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ กรุงเทพมหานคร กองกำลังรักษาพระนครและกรมชลประทาน ร่วมกันพิจารณาดำเนินการแก้ไขบรรเทาปัญหาน้ำท่วม โดยกรมชลประทาน ได้รับผิดชอบงานก่อสร้างทำนบกั้นน้ำคลองแสนแสบ พร้อมอาคารประกอบและคันกั้นน้ำ ระยะทางยาว ๗๗ กิโลเมตร งานก่อสร้างสำเร็จลุล่วงโดยราบรื่นและรวดเร็ว ด้วยเดชพระเมตตา สามารถคลี่คลายบรรเทาปัญหาน้ำท่วมขังในพื้นที่ดังกล่าว จนทำให้ราษฎรสามารถกลับมาใช้ชีวิตประจำวันได้เป็นปกติสุขเฉกเช่นที่ผ่านมา ดังที่ได้เสนอรายละเอียดให้ทราบไปแล้ว ทั้งในส่วนของ **ทำนบกั้นน้ำในคลองแสนแสบตามพระราชดำริและคันกั้นน้ำโครงการระบายน้ำฝั่งตะวันออกของกรุงเทพมหานครตามพระราชดำริ**

อีกหนึ่งหนทางในการแก้ไขบรรเทาปัญหาน้ำท่วมในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเกิดจากการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงสนพระราชหฤทัยในเรื่องของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะธรรมชาติของน้ำ หลายครั้งหลายคราวได้พระราชทานแนวพระราชดำริด้วยสายพระเนตรกว้างไกลและด้วยพระปรีชาสามารถในการใช้ธรรมชาติรักษาสมดุลธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นองค์ความรู้ที่ผสมผสานอย่างเหมาะสมชัดเจนและถูกวิธีการทั้งทางด้านวิศวกรรมและความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ดังเช่นวิธีการใช้หรือเลียนแบบธรรมชาติ ช่วยแก้ไข รักษา บรรเทาปัญหาน้ำท่วมในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งและทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ หนึ่งในวิธีการเลียนแบบธรรมชาตินั้น ได้ทรงยกตัวอย่างลิงกินกล้วยโดยทรงอธิบายว่า

“...ลิงโดยทั่วไป ถ้าเราส่งกล้วยให้ลิงจะรีบปอกเปลือก เอาเข้าปากเคี้ยว ๆ แล้ว เอาไปเก็บไว้ที่แก้มลิงจะเอากลับเข้าไปไว้ที่กระพุ้งแก้มได้เกือบทั้งหวี โดยเอาไปเก็บไว้ที่แก้มก่อนแล้วจะนำออกมาเคี้ยวและกลืนเข้าไปภายหลัง...”

ดังนั้น “แก้มลิง” จึงเป็นโครงการตามพระราชดำริที่อาศัยธรรมชาติในการแก้ไขบรรเทาปัญหาน้ำท่วม โดยวิธีการระบายน้ำออกจากพื้นที่น้ำท่วมขังบริเวณพื้นที่ฝั่งตะวันออกและพื้นที่ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา ในชั้นแรกนั้นได้พระราชทานพระราชดำริให้จัดหาพื้นที่ลุ่มในพื้นที่ฝั่งตะวันออก ดังเช่น บึงหรือสระน้ำธรรมชาติ ขุดลอกปรับปรุงให้ใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ทำหน้าที่เป็นแก้มลิง รองรับน้ำในเวลาที่เกิดฝนตกหนักในพื้นที่เป็นการชั่วคราว ต่อเมื่อ

ระดับน้ำในคลองธรรมชาติต่าง ๆ กลับสู่สภาพปกติ จึงค่อยระบายน้ำออกจาก **“แก้มลิง”** ตามแรงโน้มถ่วงของโลก ที่สำคัญ น้ำที่ถูกนำมาเก็บกักไว้ในบึง สระ ต่าง ๆ ยังจะนำไปใช้ประโยชน์เพื่อการอุปโภค บริโภค ได้อีกด้วย

บึงมักกะสัน บึงธรรมชาติขนาดใหญ่ที่มีขนาดพื้นที่ ๙๒ ไร่ เป็น **“แก้มลิง”** แห่งแรกในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งบึงแห่งนี้ได้มีแนวพระราชดำริให้กรุงเทพมหานครทำการขุดลอกปรับปรุง เพื่อใช้เป็นสถานที่บำบัดน้ำเสียด้วยวิธีการทางธรรมชาติ น้ำเสียที่ได้รับการบำบัดจนเป็นน้ำดีแล้วจะได้รับการระบายลงสู่คลองสามเสนที่เชื่อมต่อกับคลองแสนแสบสู่มแม่น้ำเจ้าพระยา ต่อมาได้ใช้บึงมักกะสันเป็นที่รองรับน้ำฝนที่ตกหนักในเขตพื้นที่และบริเวณใกล้เคียง มาเก็บไว้ก่อนระบายออกทางประตูระบายน้ำที่ได้ก่อสร้างไว้ ในช่วงเวลาที่ระดับน้ำในคลองทั้งสองแห่งลดลง เป็นการช่วยบรรเทาปัญหาน้ำฝนที่ตกหนักและท่วมขังเป็นเวลานานเพราะระบายไม่ทัน อย่างได้ผล

จนถึงปัจจุบัน ได้มีการบริหารจัดการน้ำในฤดูน้ำหลาก บริเวณพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑลตามพระราชดำริ ด้วยการจัด

สร้างพื้นที่ **“แก้มลิง”** ขนาดเล็ก ซึ่งดำเนินการโดย กรุงเทพมหานครกระจายอยู่ทั่วพื้นที่ด้านตะวันออก นอกคั่นกันน้ำพระราชดำริมากกว่า ๒๐ แห่ง สามารถเก็บกักน้ำได้มากถึง ๑๓ ล้านลูกบาศก์เมตร นอกจากนี้ยังได้รับความร่วมมือจากภาคเอกชน หมู่บ้านจัดสรรหลายแห่งใช้พื้นที่สระที่ขุดเป็น **“แก้มลิง”** ทำให้ความเดือดร้อนจากการถูกน้ำท่วม แม้จะเป็นเพียงบางส่วน ของพื้นที่ก็ตามบรรเทาลง นำมาซึ่งสภาพชีวิตและสภาพจิตใจของราษฎรที่เผชิญวิกฤตการณ์น้ำท่วมดีขึ้น

บึงมักกะสันแก้มลิงธรรมชาติขนาดเล็กในกรุงเทพฯ

โครงการแก้มลิงตามพระราชดำรินขนาดใหญ่ ที่มีพระราชดำริสให้กรมชลประทานก่อสร้างขึ้น เพื่อช่วยเหลือแก้ไขบรรเทาปัญหาน้ำท่วมพื้นที่ฝั่งพระนคร ได้แก่ โครงการแก้มลิงฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยาและพื้นที่ฝั่งธนบุรี ได้แก่ โครงการแก้มลิงฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา โดยมีหลักการสำคัญในการดำเนินโครงการฯ ประกอบด้วย

- การระบายน้ำออกจากพื้นที่ทางตอนบนให้ไหลไปตามคลองแนวเหนือใต้ลงมาพักไว้ในคลองธรรมชาติหรือบ่อพักขนาดใหญ่บริเวณชายทะเล ซึ่งทำหน้าที่เป็นแก้มลิง ลักษณะเหมือนลึงสะสมกล้วยไว้ในกระพุ้งแก้ม

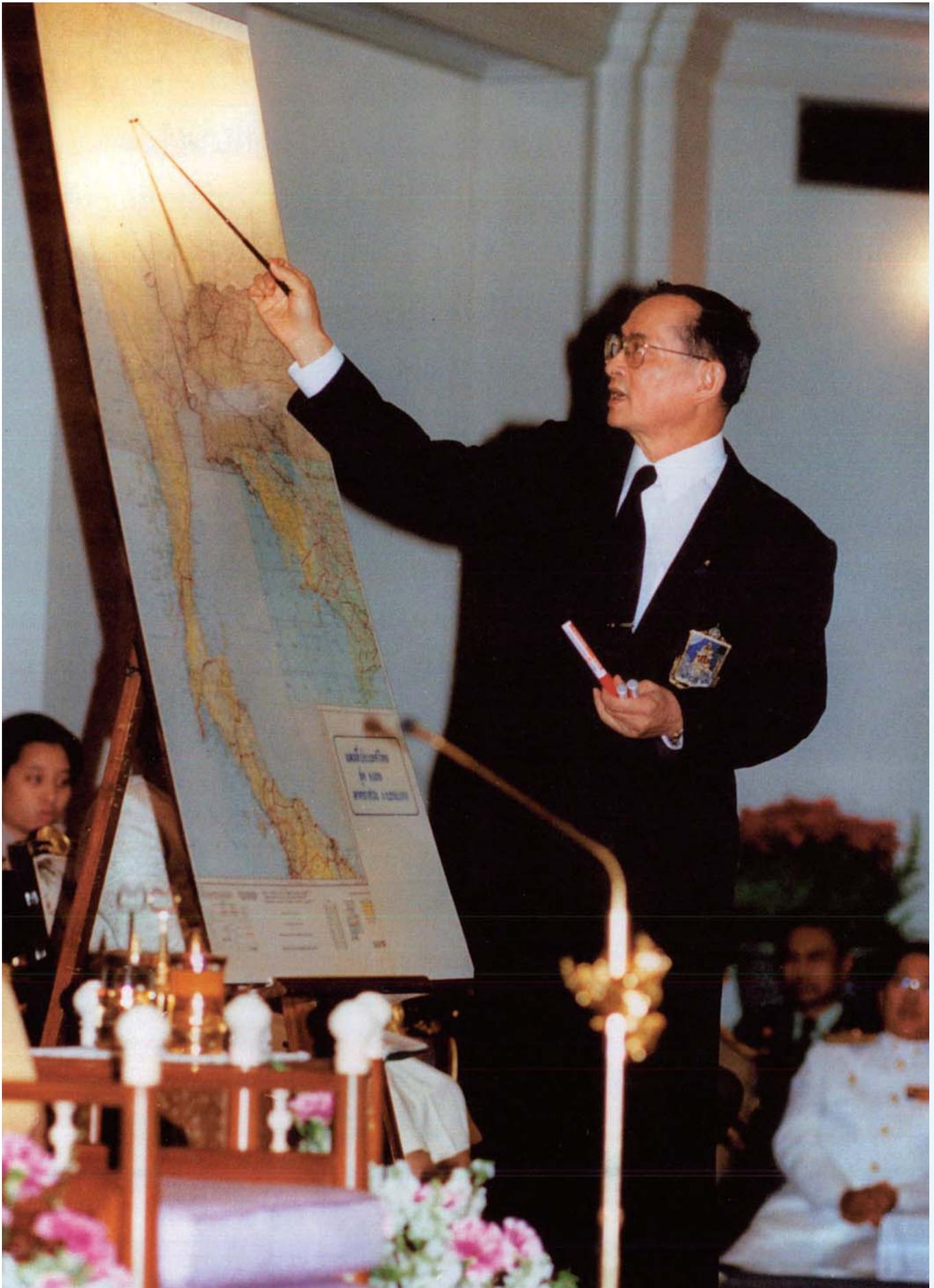
- เมื่อระดับน้ำทะเลลดต่ำกว่าระดับน้ำในคลองหรือบ่อพักน้ำ ก็ให้ระบายออกทางประตูระบายน้ำตามแรงโน้มถ่วงของโลก (Gravity Flow)

- สูบน้ำออกจากคลองหรือบ่อพักน้ำที่ทำหน้าที่ **“แก้มลิง”** ให้ระบายออกในระดับที่ต่ำที่สุดออกสู่ทะเล เป็นการพร่องน้ำในคลอง บ่อพักน้ำในระดับที่เหมาะสมเพียงพอที่จะให้น้ำทางตอนบนไหลเข้ามาแทนที่ หมุนเวียนกันเช่นนี้ตามเวลาที่กำหนดโดยตลอด ส่งผลให้ปริมาณน้ำท่วมในพื้นที่ลดน้อยลง และช่วยลดระยะเวลาที่น้ำท่วมขังให้น้อยลง

- เมื่อระดับน้ำทะเลเริ่มสูงกว่าระดับน้ำในคลองหรือบ่อพักน้ำ ให้ทำการปิดประตูระบายน้ำ เพื่อป้องกันไม่ให้น้ำไหลย้อนกลับ โดยยึดหลักน้ำไหลทางเดียว (One Way Flow)

โครงการแก้มลิงฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา

เป็นหนึ่งในพระราชดำริสำคัญ ในการแก้ไขบรรเทาปัญหาน้ำท่วมพื้นที่ฝั่งพระนคร โดยจะรับน้ำจากพื้นที่ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา ตั้งแต่จังหวัดสระบุรี พระนครศรีอยุธยา

และปทุมธานี ลงมายังกรุงเทพมหานคร ผ่านคลองธรรมชาติในแนวเหนือและใต้ ออกสู่อ่าวไทยที่จังหวัดสมุทรปราการ แม้จะมีการก่อสร้างทำนบกั้นน้ำในคลองแสนแสบตามพระราชดำริและคันกั้นน้ำตามพระราชดำริระยะทาง ๗๗ กิโลเมตร เพื่อป้องกันพื้นที่ภายในคันกั้นน้ำซึ่งเป็นเขตเศรษฐกิจสำคัญของประเทศแล้วก็ตาม หากปัญหาน้ำท่วมรุนแรงยังอาจเกิดขึ้นได้อีก ดังนั้นเพื่อลดปัญหาดังกล่าวให้เกิดขึ้นน้อยที่สุด พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้มีพระราชดำริถึงการบริหารจัดการน้ำท่วมพื้นที่ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา สมควรที่กรมชลประทานจะได้หาวิธีการระบายน้ำจากพื้นที่ทางตอนบนส่วนหนึ่งให้ระบายลงสู่ทะเลโดยตรงและอีกส่วนหนึ่งให้ระบายลงแม่น้ำบางปะกง

น้ำส่วนที่จะระบายลงทะเลที่อ่าวไทย จังหวัดสมุทรปราการ มีคลองชายทะเลและคลองต่าง ๆ ๙๕ สาย ทำหน้าที่เป็นแก้มลิง โดยรับน้ำที่ไหลจากทุ่งมาเก็บไว้ใตคลองในปริมาณการรองรับ ๘.๐๓ ล้านลูกบาศก์เมตร พร้อมทั้งได้ก่อสร้างประตูระบายน้ำตามคลองสายต่าง ๆ เช่น คลองลาดกระบัง คลองพระองค์ไชยานุชิต คลองบางปลา คลองปลาร้า เป็นต้น ทั้งนี้ในฤดูกาลปกติประตูระบายน้ำทุกแห่งจะปิดในเวลาที่น่าทะเลขึ้น เพื่อป้องกันน้ำทะเลไม่ให้ไหลย้อนเข้าไปในคลองและจะเปิดในเวลาที่น่าทะเลลง ที่บริเวณคลองชายทะเลจะมีสถานีสูบน้ำ ๗ แห่ง เครื่องสูบน้ำจำนวน ๙๕ เครื่อง สามารถสูบน้ำลงทะเลได้ตลอด ๒๔ ชั่วโมง นอกจากนี้ยังมีเครื่องผลักดันน้ำ เพื่อช่วยเร่งการระบายน้ำให้เร็วขึ้น ในช่วงเวลาที่ต้องเผชิญกับสภาพน้ำเหนือหลาก ผ่นตกหนักในพื้นที่ติดต่อกันและน้ำทะเลหนุน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเร่งระบายน้ำออกสู่ทะเล โดยการเปิดและปิดประตูระบายน้ำตามจังหวะการขึ้นลงของน้ำทะเล พร้อมทั้งระดมการสูบน้ำในเวลาที่น่าทะเลลง นอกเหนือจากการเปิดประตูระบายน้ำ เพื่อพร่องน้ำในคลองชายทะเลและรับน้ำจากทางตอนบนลงมาเก็บไว้ที่อีก ดำเนินการเช่นนี้จนสถานการณ์น้ำท่วมคลี่คลายสู่ภาวะปกติ ซึ่งปริมาณน้ำที่เก็บกักไว้ในคลองชายทะเลยังจะอำนวยประโยชน์ให้กับราษฎรในพื้นที่ได้ใช้ประกอบกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเพียงพอโดยไม่ขาดแคลน

หนึ่งในพสกนิกรผู้มีถิ่นที่อยู่อาศัยริมฝั่งคลองชายทะเลมาตั้งแต่เกิด นายโปรย ปุ่มิ้ม อายุ ๗๒ ปี ทอดสายตามองดูพื้นที่ทำมาหากินของครอบครัวที่เป็นมรดกตกทอดมา ตั้งแต่ครั้งปู่ย่า ตายาย ด้วยแววตาเปี่ยมสุข

ประตูระบายน้ำชลหารพิจิตร คลองชายทะเลแก้มลิงฝั่งตะวันออก จังหวัดสมุทรปราการ

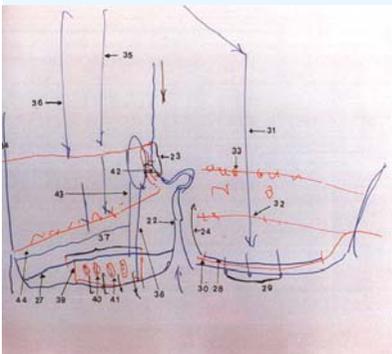

สถานีสูบน้ำบางปลาร้าแก้มลิงฝั่งตะวันออก จังหวัดสมุทรปราการ

“ผมและลูก ๆ ปลื้มใจที่ในหลวงทำให้เรามีชีวิตที่ดี อาชีพการทำบ่อเลี้ยงปลาให้มีน้ำจืดใช้ตามเวลาที่ต้องการ ไม่เจอปัญหาน้ำเค็มเหมือนแต่ก่อน รายได้ที่ได้รับเพียงพอเลี้ยงครอบครัวอย่างสุขสบายและมีเหลือเก็บ ผมรู้จักคลองชายทะเลว่าเป็นบ่อขีมิดินที่ขุดขึ้นเอาดินไปถมเป็นคันกั้นน้ำทะเล ซึ่งต่อมาเป็นถนนสุขุมวิท เดิมนั้นบ้านเมืองเจริญขึ้น ปัญหาน้ำท่วม ซึ่งแต่ก่อนเวลาเกิดขึ้นเครียดกันมาก เดิมนั้นแทบจะไม่มี ขอบคุณในหลวงครับ”

โครงการแก้มลิงฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา ทำหน้าที่รับน้ำจากพื้นที่ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยาตั้งแต่จังหวัดอ่างทอง พระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี นครปฐม กรุงเทพมหานคร ไปลงคลองมหาชัย-สนามชัย และแม่น้ำท่าจีน ก่อนระบายออกสู่อ่าวไทยที่จังหวัดสมุทรสาคร แต่เนื่องจากระบบป้องกันน้ำท่วมในพื้นที่ดังกล่าวยังไม่สมบูรณ์ โดยเฉพาะด้านทะเลที่มีคลองธรรมชาติจำนวนมากเชื่อมต่อกัน และไม่มีอาคารควบคุม ทำให้เมื่อเวลาน้ำทะเลหนุนสูง ปริมาณน้ำที่หลากมาในแม่น้ำเจ้าพระยาไม่สามารถไหลลงสู่ทะเลได้โดยสะดวก ทำให้เกิดภาวะน้ำท่วมขัง

ภาพพิธีหัตถ์ โครงการแก้มลิงคลองมหาชัย-สนามชัยฯ จังหวัดสมุทรสาคร

ประตูระบายน้ำพร้อมสถานีสูบน้ำโครงการแก้มลิง (คลองมหาชัย-สนามชัยฯ) จังหวัดสมุทรสาคร

เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๓๙ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานพระราชดำริให้กรมชลประทานพิจารณาโครงการแก้มลิงที่สมควรดำเนินการให้เหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศและพื้นที่ในเขตจังหวัดสมุทรสาครและกรุงเทพมหานคร ภายหลังจากที่กรมชลประทานรับสนองพระราชดำริ ศึกษาพิจารณาความเหมาะสม บริเวณที่ก่อสร้างโครงการแล้วเห็นสมควร

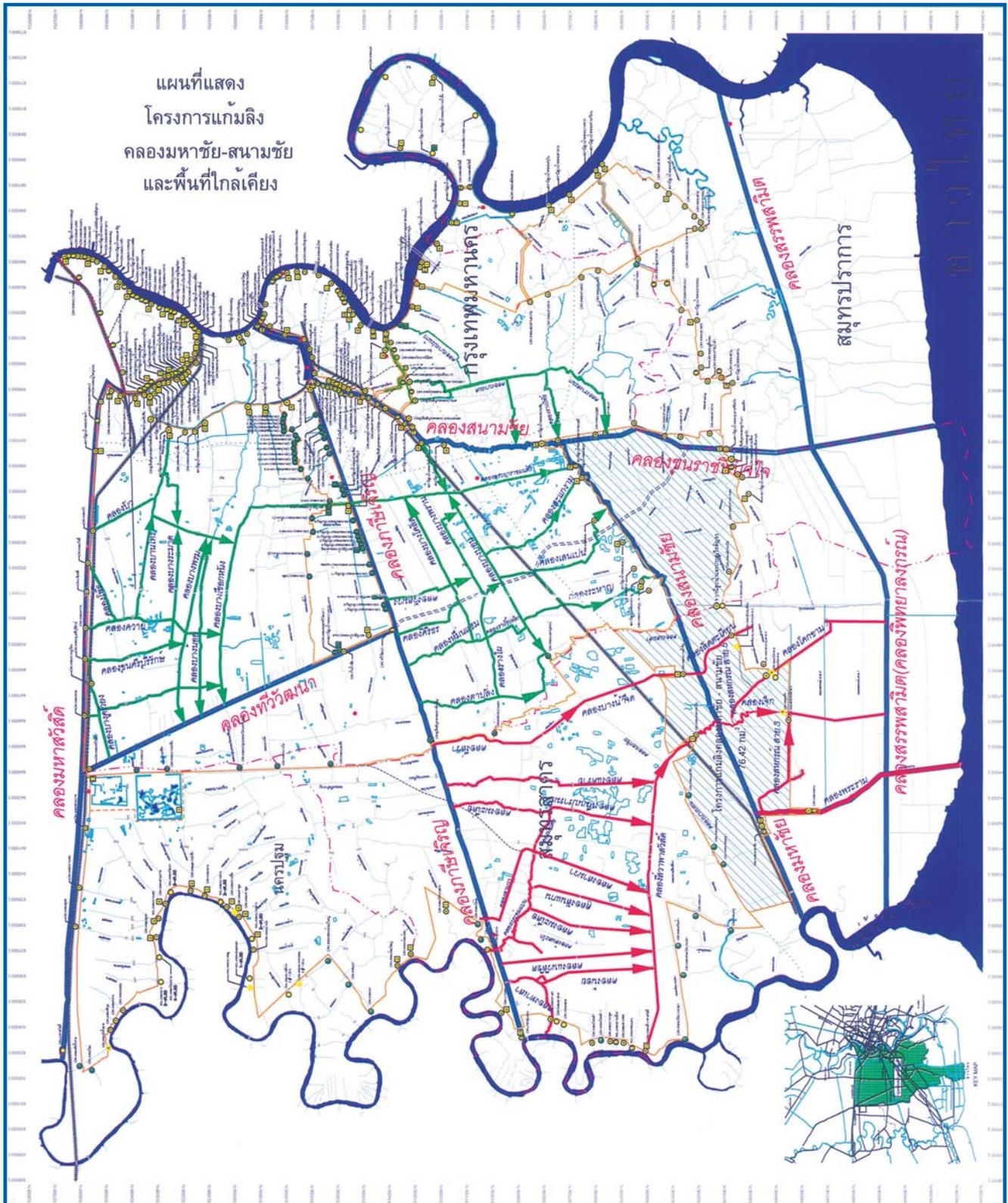
ก่อสร้าง**โครงการแก้มลิงคลองมหาชัย-สนามชัย** เนื่องจากเป็นแหล่งรับน้ำใกล้เคียง บริเวณน้ำท่วมซึ่งที่ระบายลงมาจากจังหวัดนครปฐม กรุงเทพมหานคร และสมุทรสาคร ลักษณะโครงการที่สำคัญ ประกอบด้วย ประตูระบายน้ำที่ปิดกั้นคลองต่าง ๆ จำนวน ๑๐ แห่ง พร้อมอุปกรณ์และอาคารประกอบสำคัญ ได้แก่ ประตูระบายน้ำ ประตูน้ำ และสถานีสูบน้ำคลองมหาชัย มีช่องระบายน้ำขนาดกว้าง ๑๒.๕๐ เมตร จำนวน ๖ ช่อง ประตูเรือสัญจรขนาดกว้าง ๑๒.๕๐ เมตร จำนวน ๑ ช่อง และติดตั้งเครื่องสูบน้ำพลังงานไฟฟ้าขนาดกำลังสูบเครื่องละ ๓ ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที จำนวน ๑๒ เครื่อง สูบได้ปริมาตรน้ำรวมกันวินาทีละ ๓๖ ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที

นอกจากนั้นยังมีประตูระบายน้ำและอาคารประกอบอีกจำนวน ๙ แห่ง รวมทั้งสิ้น ๑๐ แห่ง ทั้งนี้ในปัจจุบัน โครงการแก้มลิง

คลองมหาชัย-สนามชัย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในส่วนความรับผิดชอบของกรมชลประทาน ได้ดำเนินการก่อสร้างเสร็จเรียบร้อยตามแผน สามารถช่วยบรรเทาปัญหาน้ำท่วมกรุงเทพฯ ฝั่งตะวันตกและจังหวัดสมุทรสาครได้ในระดับหนึ่ง ซึ่งกรุงเทพมหานคร มีแผนดำเนินงานก่อสร้างสถานีสูบน้ำและประตูระบายน้ำถาวรตามคลองต่าง ๆ เพื่อควบคุมระดับน้ำในคลองจำนวนทั้งสิ้น ๑๒ แห่ง แล้วเสร็จ ในปี ๒๕๕๓ สามารถช่วยให้แผนงานป้องกันบรรเทาปัญหาน้ำท่วมในพื้นที่ดังกล่าวสอดคล้องกันอย่างบรรลุผลสำเร็จตามเจตจำนง

อนึ่ง จากการศึกษาข้อมูลปริมาณน้ำหลากที่ไหลลงสู่แก้มลิง เกือบทั้งหมดเป็นปริมาณน้ำหลากที่เกิดจากฝนตกในพื้นที่ แต่ปริมาณน้ำหลากจากพื้นที่ตอนบนไม่สามารถไหลลงสู่แก้มลิง คลองมหาชัย-สนามชัยได้เต็มศักยภาพ เนื่องจากสภาพภูมิประเทศที่ค่อนข้างแบนราบ และบางพื้นที่มีความลาดเอียง กับอีกสาเหตุสำคัญที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน ไม่ว่าจะเป็นชุมชน หมู่บ้านจัดสรร โรงงาน ตลอดจนการบุกรุกเขตคลองทำให้คลองมีขนาดเล็กและตื้นเขินไม่สามารถทำหน้าที่ระบายน้ำที่ไหลช้าและบางช่วงไหลย้อนกลับได้ ทั้ง ๆ ที่แก้มลิงคลองมหาชัยมี

ขีดความสามารถ ในการระบายน้ำได้สูง หากแต่น้ำที่ไหลลงมา มีปริมาณน้อย ดังนั้นเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น กรมชลประทาน จึงได้ติดตั้งเครื่องสูบน้ำและเครื่องผลักดันน้ำ เพื่อเร่งการระบาย น้ำให้ไหลเร็วขึ้นส่วนการขุดลอกลำคลองสายต่าง ๆ เพื่อให้การ ระบายน้ำเป็นไปอย่างสะดวกรวดเร็วนั้น จะได้ดำเนินการใน ระยะต่อ ๆ ไป

หัวใจสำคัญของโครงการแก้มลิงคลองมหาชัย-สนามชัย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นการบริหารจัดการน้ำ โดยใช้หลักการ **การมีส่วนร่วมของเกษตรกร** ในพื้นที่โครงการฯ ดังต่อไปนี้ ในช่วงน้ำหลาก จะมีการปิดประตูระบายน้ำทั้ง ๑๐ แห่ง โดย มีการบริหารจัดการน้ำที่ประตูระบายน้ำและสถานีสูบน้ำคลอง

ประตูระบายน้ำวัดมณีชลขันธ์

จังหวัดสมุทรสาคร แออัดด้วยชุมชน หมู่บ้านจัดสรร และโรงงานอุตสาหกรรม

มหาชัยเป็นหลัก เมื่อระดับน้ำทะเลลดก็จะเปิดประตูระบายน้ำ เพื่อระบายน้ำในคลองมหาชัยออกสู่ทะเลตามแรงโน้มถ่วงของโลก ในเวลาที่ระดับน้ำทะเลสูงกว่าระดับน้ำในคลองให้ทำการปิดประตูน้ำ และสูบน้ำออกจากคลองมหาชัยเป็นการพร่องน้ำ เพื่อจะได้รับน้ำจากทางตอนบนที่ค่อย ๆ ไหลมาเต็มตลอดเวลา เป็นผลทำให้ปริมาณน้ำท่วมในพื้นที่ลดน้อยลง

ในช่วงภาวะปกติ จะปล่อยให้ไปตามธรรมชาติโดยการเปิดประตูระบายน้ำทั้ง ๑๐ แห่งเพื่อรับน้ำคุณภาพดีจากทะเลเข้ามาหมุนเวียนในระบบแก้มลิง ส่วนประตูระบายน้ำและสถานีสูบน้ำคลองมหาชัย จะมีหน้าที่บริหารจัดการน้ำเป็นหลัก ซึ่งส่วนใหญ่จะเปิดประตูระบายน้ำไว้ตลอดเวลา ยกเว้นในกรณี เมื่อน้ำทะเลหนุนสูงก็จะปิดประตูระบายน้ำลงถึงเวลาที่น้ำทะเลลงก็จะเปิดประตูระบายน้ำที่คลองมหาชัย เพื่อระบายน้ำออกสู่ทะเล เป็นการบริหารจัดการน้ำเพื่อให้มีการหมุนเวียนของน้ำให้ได้มีคุณภาพดีขึ้น ราษฎรสามารถประกอบอาชีพเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำกร่อยได้อย่างยั่งยืนและไม่มีปัญหาความเดือดร้อนเรื่องน้ำอีกต่อไป

กลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำในเขตโครงการชลประทานสมุทรสาครยืนยันถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการมีโครงการแก้มลิงมหาชัย-สนามชัยฯ นอกจากจะได้น้ำดีมาช่วยเจือจางน้ำเสียที่เกิดจากโรงงานที่มีจำนวนมากแล้วยังช่วยให้ขยะในลำคลองลดน้อยลงมาก ที่สำคัญตรงพื้นที่ที่แต่

ก่อนถูกน้ำท่วมซ้ำแล้วซ้ำเล่าเกือบจะทุกปีก็ไม่เกิดขึ้นอีก ราษฎรทุกคนสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้ เพราะพระองค์จึงทำให้พวกเขามีคุณภาพชีวิตที่ดี

นายสมชัย อ่วมแจ้ง เกษตรกรผู้ทำนาทุ่งตำบลโคกขาม จังหวัดสมุทรสาคร ยืนยันที่จะร่วมกับทุกคนดูแลรักษาสิ่งทีพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานให้ด้วยการบริหารจัดการน้ำอย่างถูกวิธี เพื่อจะได้มีน้ำจืดไว้กินไว้ใช้ตามต้องการ จากนี้ไปคำว่าเดือดร้อนเรื่องน้ำจะต้องไม่เกิดขึ้นอีก

ความห่วงใยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในความทุกข์ของปวงพสกนิกรที่ได้รับจากภัยพิบัติน้ำท่วมมิได้มีเพียงเฉพาะพสกนิกรในพื้นที่เมืองหลวง หากพระบารมียังแผ่ไพศาลไปทั่วทุกเขตคามในราชอาณาจักรไทย การบริหารจัดการน้ำท่วมด้วยวิธีแก้มลิงตามพระราชดำริ เกิดขึ้นกระจายในพื้นที่ต่าง ๆ ที่เหมาะสมที่จะใช้เป็นพื้นที่เก็บน้ำในฤดูน้ำหลากเป็นการชั่วคราว และคืนกลับสู่สภาพปกติสามารถใช้ประโยชน์ เพื่อการทำนาทำไร่ หรือประกอบกิจกรรมอื่น ๆ ดังเช่น เมื่อฤดูฝนสิ้นสุดลงพื้นที่การทำนา ๒๕,๐๐๐ ไร่ ในบริเวณทุ่งท่าม่วง ที่องที่ตำบลบางลี่ ตำบลบางคู้ อำเภอกาบัง และตำบลบางขันหมาก ตำบลพรหมมาสเตอร์ อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ในความรับผิดชอบของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาโคกกะเทียม ซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่ชลประทานมีสภาพพื้นที่เป็นที่ลุ่มต่ำ และมีการทำนาปี ประเภทข้าวพางลอย หรือนาหวานข้าวขึ้นน้ำ ซึ่งหากปีใดมีปริมาณฝนปกติและตกต้องตามฤดูกาล เกษตรกร

สามารถทำนาได้รับผลผลิตเพียงประมาณ ๓๐ - ๔๐ ถังต่อไร่ หากปีใดฝนแล้งหรือไม่ตกต้องตามฤดูกาลนาข้าวก็เสียหายเพราะต้นข้าวขาดน้ำทำให้เกษตรกรได้รับความเดือดร้อน ข้าวร้ายฤดูฝนปีใดมีน้ำเหนือหลากและน้ำจากแม่น้ำเจ้าพระยามีปริมาณมากเกินไปกว่าระบบป้องกันน้ำท่วมที่มีอยู่จะป้องกันได้ น้ำจะไหลบ่าล้นข้ามคันกันน้ำริมแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งซ้ายเข้าท่วมพื้นที่ในเขตชลประทานทำความเสียหายให้กับการทำนาในทุ่งทำวุ้ง

เมื่อมีการบริหารจัดการน้ำโดยระบบชลประทานในเขตโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาโคกกระเทียม แม้พื้นที่การทำนาในทุ่งทำวุ้งจะไม่เกิดความเสียหายเป็นประจำ หากแต่การที่มีการทำนาปีประเภทข้าวฟางลอยได้รับผลผลิตต่ำ ประกอบกับได้รับความเสียหายเมื่อเกิดอุทกภัย เหตุนี้เพื่อไม่ให้นานาในท้องที่ทำวุ้งต้องได้รับความเดือดร้อนจากการทำนาไม่ได้ผล กรมชลประทานจึงได้ร่วมกับหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องและเกษตรกรทุกครัวเรือนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการทำนา โดยการปรับปรุงพื้นที่เพาะปลูกให้มีคันคูน้ำ เพื่อเก็บกักน้ำในแปลงนาของตนเองและการกระจายน้ำ รวมทั้งเปลี่ยนวิธีการทำนาปีเป็นการทำนาปรัง โดยจะเริ่มระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงสิงหาคม รวม ๒ ครั้ง จากนั้นจะงดการทำนาปีที่จะอยู่ในช่วงฤดูน้ำหลากระหว่างเดือนกันยายนถึงเดือนตุลาคม อันเป็นช่วงเวลาที่น้ำเหนือหลากในลุ่มน้ำเจ้าพระยาและสามารถรับน้ำเข้าพื้นที่ทุ่งทำวุ้ง ทำให้กลายเป็นพื้นที่แก้มลิงโดยธรรมชาติซึ่งไม่กระทบกับการทำนาของราษฎรยิ่งกว่านั้นน้ำที่ท่วมขังยังทำให้ชั่งข้าวย่อยสลายโดยไม่ต้องเผาทำลายเป็นการแก้ไขภาวะโลกร้อนได้อีกทางหนึ่งด้วย กระทั่งหลังเดือนพฤศจิกายนไปแล้ว ระดับน้ำในทุ่งเริ่มลดระดับไหลลงสู่น้ำลพบุรีผืนนาทุ่งทำวุ้ง ก็คืนกลับสู่ความเขียวขจีเป็นการเริ่มต้นฤดูกาลทำนาปรัง แล้วสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตข้าวได้ แต่ละครึ่งไร่ละประมาณ ๕๐ ถัง จากอดีตที่เคยทำนาปีได้ข้าวผลผลิตเพียง ๓๐ - ๔๐ ถังต่อไร่

ที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นอกจากจะมีพื้นที่แก้มลิงธรรมชาติ ทุ่งบางบาลซึ่งปรับเปลี่ยน

ทุ่งทำวุ้งช่วงปลูกข้าวฟางลอย

พฤติกรรมการทำนาเป็นทำนาปรัง ๒ ครั้ง เช่นเดียวกับท้องทุ่งนาบริเวณทุ่งทำวุ้งแล้ว ยังใช้พื้นที่อ่างเก็บน้ำบริเวณพระราชานุสาวรีย์พระสุริโยทัย และพระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ซึ่งเป็นอ่างเก็บน้ำที่ขุดขึ้น เป็นพื้นที่แก้มลิงขนาดเล็ก เพื่อเป็นที่เก็บน้ำในฤดูฝน ในเขตอำเภอพระนครศรีอยุธยาที่มีโบราณสถาน และโบราณวัตถุ อายุนับเป็นร้อย ๆ ปี และบริเวณใกล้เคียงไว้ใช้ประโยชน์ในการเพาะปลูกพืชฤดูแล้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วยเก็บกักน้ำหลากในลุ่มน้ำเจ้าพระยาเมื่อเกิดอุทกภัย แม้จะมีระดับความจุไม่มาก แต่ราษฎรมีขวัญและกำลังใจที่ได้รับรู้ถึงความห่วงใยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่มีต่อพวกตน นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สิ้นสุดมิได้อย่างแท้จริง

ลิ่งกินกล้วยกักตุนไว้ในกระฟุ้งแก้ม จากนั้นค่อยนำออกมาเคี้ยวแล้วกลืนต่อไปนั้นเป็นธรรมชาติของลิง น้ำท่วมหนักน้ำท่วมรุนแรงในฤดูน้ำหลากของบางปีที่ฝนตกหนักทางตอนเหนือจนเกิดเป็นอุทกภัยก็เป็นธรรมชาติที่เกิดขึ้น การบริหารจัดการน้ำท่วม โดยเลียนแบบพฤติกรรมของลิง จึงเป็นการนำวิถีธรรมชาติมาปรับใช้กับวิถีธรรมชาติอย่างได้ผล

นี่...คือพระราชดำริ ที่เกิดจากพระอัจฉริยภาพของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงสนพระราชหฤทัยในการบริหารจัดการ “น้ำ” เพื่อให้ “น้ำ” เป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตของพสกนิกรทุกหมู่เหล่าอย่างเพียงพอทั่วถึงและบรรเทาปัญหาความเดือดร้อน เมื่อเกิดสภาวะน้ำท่วม

เพิ่มพูน คุณภาพชีวิต

วารินทร์ บุษปรรณ*

“...การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้นตอน ต้องสร้างพื้นฐาน คือ ความพอมี พอกิน พอใช้ ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อน เมื่อได้พื้นฐานมั่นคงพร้อมสมควรและปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญ และฐานะเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นโดยลำดับต่อไป...”

พระบรมราโชวาท ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร
ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
๑๘ กรกฎาคม ๒๕๑๗

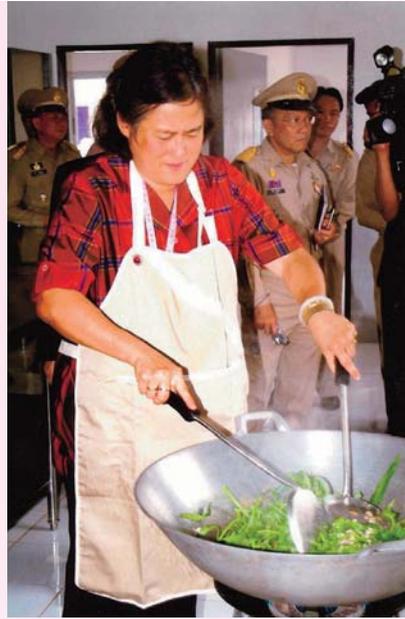
นับตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี พร้อมด้วยสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ได้เสด็จพระราชดำเนินแปรพระราชฐานไปประทับแรม ณ พระตำหนักทักษิณราชินีเวศน์ จังหวัดนราธิวาส ครั้งแรกเมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๑๖ และได้เสด็จพระราชดำเนินติดต่อกันมาจนถึงขณะนี้ ปี ๒๕๕๒ รวมระยะเวลากว่า ๓๖ ปี จากการเสด็จฯ ไปทรง

เยี่ยมราษฎรมาอย่างต่อเนื่องทำให้ทรงรับทราบปัญหาความทุกข์ยากเดือดร้อนของราษฎรจึงได้พระราชทานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในการช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนให้กับราษฎรจังหวัดนราธิวาสและในพื้นที่ภาคใต้ ตั้งแต่ปี ๒๕๑๗ เป็นต้นมามากมายหลายร้อยโครงการ ดังเช่น โครงการด้านชลประทานเพื่อช่วยเหลือด้านการเกษตร ซึ่งมีทั้งการปลูกข้าว ปลูกยาง ไม้ผล เช่น มะพร้าว เงาะ ทุเรียน ลองกอง ฯลฯ การเลี้ยงสัตว์น้ำ เช่น โครงการเลี้ยงกุ้งในคลองตากใบ เลี้ยงปลาหมอเทศร่วมกับปลาพันธุ์พื้นเมือง โครงการพระราชทานพันธุ์ปลานิลช่วยเหลือ

* ที่ปรึกษาอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร

การที่จะเพิ่มพูนคุณภาพชีวิตของประชากรให้ดีขึ้น จะต้องเริ่มที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โรงเรียนชั้นอนุบาล ๑ โรงเรียนประถม โรงเรียนมัธยม และสถาบันการศึกษา ด้านอุดมศึกษา เช่น มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จังหวัดปัตตานี มหาวิทยาลัยทักษิณจังหวัดสงขลา มหาวิทยาลัยราชภัฏ จังหวัดยะลา มหาวิทยาลัยราชภัฏ จังหวัดสงขลา มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ จังหวัดนราธิวาส ดังนั้น การเพิ่มพูนคุณภาพชีวิตอันดับ ๑ คือ

๑. การให้การศึกษาในทุกระดับ

๒. ด้านสุขภาพอนามัยเป็นสิ่งที่จะต้องให้ความสำคัญตามมา ถ้าสุขภาพของทุกคนดี สามารถทำงานได้ ทุกคนก็จะมีอาชีพมีรายได้ตามมา

๓. ด้านเศรษฐกิจ เมื่อทุกคนมีงานทำ (ไม่มีคนว่างงาน) ทุกคนก็มีรายได้สูงก็สามารถทำงานอย่างอื่นได้

๔. ที่อยู่อาศัยก็จะตามมา

๕. ปัจจัยอื่น เช่น โทรศัพท์มือถือ รถยนต์ ตู้เย็น วิทยุ โทรทัศน์ จะตามมา

ราษฎร การเลี้ยงสัตว์ เช่น โครงการปรับปรุงส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมือง เลี้ยงไก่พันธุ์ดี ไก่ไข่ ฯลฯ โครงการส่งเสริมการทอผ้าบ้านโคกเตียน บ้านเชิงเขา บ้านตอหลัง วัดพระพุทธ บ้านโคกใน ฯลฯ

โดยเมื่อปี ๒๕๑๙ จังหวัดนราธิวาส ได้มีโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จำนวน ๓๕ โครงการ

ปี ๒๕๒๕ พระราชทานพระราชดำริให้จัดตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในพื้นที่ ๑,๗๔๐ ไร่ มีโครงการแก่งดิน อ่างเก็บน้ำ ไกล่บ้าน สวนยางเขาสำนัก โครงการเลี้ยงปลา ๓ ไร่ โดยได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ ปฏิบัติงานในลักษณะบูรณาการ และมีสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) เป็นผู้ประสานงานในการสนองพระราชดำริ

ปี ๒๕๕๑ คุณภาพชีวิตของราษฎรในหมู่บ้านรอบศูนย์ฯ ในพื้นที่อำเภอต่าง ๆ ของจังหวัดนราธิวาส ดีขึ้น มีรายได้เพิ่มขึ้น เนื่องจากผลผลิตการเกษตรเพิ่มสูงขึ้น ทุกคนมีงานทำ ในขณะเดียวกันสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้พระราชทานพระราชดำริให้จัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขึ้น ซึ่งได้มีถึง ๑๗ ศูนย์ จากนั้นมีโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ทั้งในโรงเรียน สพฐ. และโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน รวมถึงโรงเรียนสอนศาสนาอิสลาม

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้พระราชทานพระราชดำริ เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๒ สรุปความว่า

วันอังคารที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน
ชนนัตถิยะอุย บ้านเจดีย์ทอง หมู่ที่ ๓ ตำบลปอ อำเภอเวียงแก่น
จังหวัดเชียงราย

พระราชทานพันธุ์กล้วยให้สมาชิก ตำบลปอเกลือ จังหวัดน่าน

- ๖. เมื่อมีเงิน จะมีทุนในการประกอบการต่าง ๆ เพิ่มขึ้น
- ในด้านการท่องเที่ยวในประเทศ การท่องเที่ยวต่างประเทศ
- ๗. ด้านการผลิตจะร่วมมือกันในการผลิตได้
- ๘. ด้านตลาด ขายผลผลิตได้ประโยชน์สูงสุด
- ๙. ด้านการเป็นอยู่ มีความเป็นอยู่ที่ดี (ไม่มีโจรผู้ร้าย
ไม่มียาเสพติด)

๑๐. ด้านสวัสดิการ มีสวัสดิการเป็นการลงทุนหมู่บ้าน
สหกรณ์ต่าง ๆ กลุ่มอาชีพต่าง ๆ

๑๑. ด้านสังคม ศาสนา ชุมชนรวมกันพัฒนาได้ ทุกคน
ไปวัด ไปมัสยิด ไปโบสถ์ ฯลฯ

๑๒. ยุทธศาสตร์ในการพัฒนามีหลายขั้นตอน เช่น

๑๒.๑ พัฒนาคอนให้แก่ง แข็งแรงดี

๑๒.๒ สร้างชุมชนให้เข้มแข็ง

๑๒.๓ ปรับโครงการเศรษฐกิจเพื่อสร้างทุน
เศรษฐกิจให้ดีขึ้น เช่น ข้าวดี ปาล์มน้ำมันดี มันสำปะหลังดี
กล้วยหอมดี เงาะ ทุเรียน มังคุดดีขึ้น

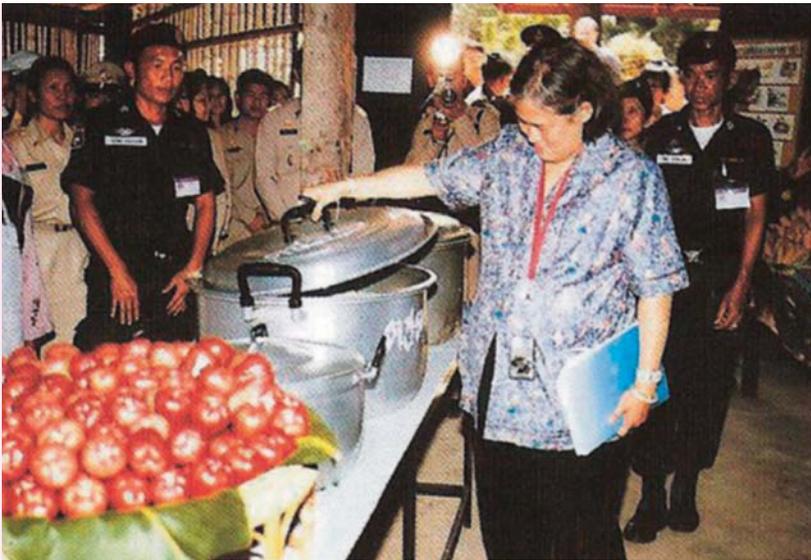

๑๒.๔ ชุมชนเป็นผู้ที่สร้างธรรมชาติ เช่น
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริทั้ง
๖ ศูนย์ทั่วประเทศ การอนุรักษ์ ดิน น้ำ ป่าไม้ ภูเขา แผล
พลังงาน ฯลฯ

๑๒.๕ คนดี มีคุณธรรม รู้รักสามัคคี ซื่อสัตย์
สุจริต (ไม่มีคอร์รัปชัน)

การปฏิบัติงานอย่างที่เราทำกันอยู่ คือ เพื่อให้เยาวชน
ของชาติมีสุขภาพอนามัยดี มีความรู้ ความสามารถ
เพื่อจะรู้ทั้งทางด้านวิชาการ ทั้งด้านการอาชีพเพื่อให้เป็นที่
สมบูรณ์ เป็นทรัพยากรหรือกำลังของชาติ

หนึ่งในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้พระราชทานพระราชดำริให้มาอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่ปี ๒๕๒๓ ถึงขณะนี้ปี ๒๕๕๒ คือโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันในโรงเรียน ซึ่งในปีงบประมาณ ๒๕๕๒ มีโครงการฯ ทั้งสิ้น ๖๔๘ โรงเรียน มีรายละเอียดดังนี้

สำนักส่งเสริมและ พัฒนาการเกษตร	จำนวน จังหวัด	จำนวน ร.ร.ตชด.	จำนวน ร.ร.สพฐ.	จำนวน ร.ร.กศน.	จำนวน ร.ร.อิสลาม	จำนวน ร.ร.อบต.	รวมทั้งสิ้น
๑	๒	-	๕	-	-	-	๕
๒	๔	๒๒	๑	-	-	-	๒๓
๓	๕	๑๙	๒๓	-	-	-	๔๒
๔	๑๔	๓๙	๕๒	-	-	-	๙๑
๕	๑๒	๔๐	๒๐	-	๑๔	-	๗๔
๖	๑๐	๖๗	๗๕	๒๖๕	-	๖	๔๑๓
รวมทั้งสิ้น	๔๗	๑๘๗	๑๗๖	๒๖๕	๑๔	๖	๖๔๘

* ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร

ด้วยพระเมตตาและความห่วงใยในเยาวชนผู้เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมุ่งมั่นให้นักเรียนทุกคนบริโภคอาหารครบห้าหมู่ เพื่อให้การพัฒนาด้านโภชนาการและสุขภาพของเด็กดีขึ้น สติปัญญาดี ส่งผลให้สมองมีการพัฒนาซึ่งจะช่วยให้การเรียนรู้

ทั้ง ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี แม้แต่การประกอบอาชีพในชีวิตประจำวันจะเกิดผลดีขึ้น ตลอดจนสนับสนุนให้เยาวชนมีความรักและร่วมกันอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสืบสานวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่คู่แผ่นดินต่อไป ทั้งนี้เพื่อให้เยาวชนของชาติทำหน้าที่ในการดูแลและปกป้องรักษาชาติไทยให้คงไว้สืบไป 🌱

ชีวิตใหม่ในอุตรดิตถ์

ศุภรัชต์ อินทรารุท*

๒๒ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ครืน..ครืน..เสียงฟ้าร้องกึกก้องไปทั่วทั้งผืนป่า สายฝน ได้พร่างพรอมลงมาอย่างไม่ขาดสาย โดยไม่มีทีท่าว่าจะหยุดตกลงเมื่อไร แม้ว่าในมุมหนึ่งสายฝนจะเป็นมิตรแท้กับกับชาวไร่ชาวนาในพื้นที่เกษตรกรรมก็ตาม แต่หากสายฝนอันเย็นเยียบได้หลังไหลลงมาจากปากฟ้าเป็นเวลาไม่ต่ำกว่า ๓ วัน ๓ คืน อย่างไม่ขาดระยะ เช่นในคืนนี้จากมิตรแท้ก็กลับกลายเป็นผู้ทำลายได้เช่นกันดินปริมาณมหาศาล สายน้ำป่าอันเชี่ยวกรากได้พัดพาเศษซากไม้และชีวิตของผู้คนในเขตอำเภอเมือง อำเภอลับแล และอำเภอท่าปลาให้หายไปกับสายน้ำภายในพริบตา

ความรุนแรงที่เกิดขึ้นจากสายน้ำและดินถล่มยังผลให้บ้านเรือนเรือนริวกสวนนาไร่ของพี่น้องในเขต ๓ อำเภอ ประสบความเสียหายอย่างมหาศาล มีราษฎรประสบภัยพิบัติจำนวน ๑๒๗,๒๕๓ คน ๓๖,๖๑๑ ไร่ บ้านเรือนเสียหายทั้งสิ้น ๔๙๓ หลัง เสียหายบางส่วน ๕,๔๓๕ หลัง พื้นที่ทางการเกษตร ๒๑๑,๙๐๖ ไร่ ได้รับความเสียหายคิดเป็นมูลค่าความเสียหายกว่า ๒,๐๐๐ ล้านบาท ยังไม่รวมกับชีวิตของผู้คนที่ถูกกลืนหายไปกับดินถล่มและสายน้ำป่าอีก ๗๔ ราย สูญหาย ๒๘ ราย อันเป็นความสูญเสียที่ประมาณค่ามิได้ ซึ่งได้สร้างความเศร้าโศกให้กับชาวอุตรดิตถ์จนยากจะลืมเลือน

* เจ้าหน้าที่กลุ่มประสานงานพื้นที่ภาคเหนือ สำนักงาน กปร.

เมื่อฝนจางหาย...ก็ถึงวันฟ้าใส

จากความเสียหายที่เกิดขึ้นกับพี่น้องชาวจังหวัดอุดรธานี สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้มีพระราชกระแสรับสั่ง **ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาดำเนินการฟื้นฟูพื้นที่ประสบภัยในลุ่มน้ำห้วยปู่เจ้า อำเภอลับแล ลุ่มน้ำแม่ยม และลุ่มน้ำห้วยขุนฝาง อำเภอเมือง** ซึ่งเป็นพื้นที่ลุ่มน้ำที่ประสบปัญหาหนักที่สุด และในวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๕๙ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จพระราชดำเนินไปเยี่ยมราษฎรและทอดพระเนตรพื้นที่ประสบพิบัติภัย ในพื้นที่ของจังหวัดอุดรธานี เพื่อพระราชทานความช่วยเหลือให้แก่ราษฎรในเบื้องต้น

การดำเนินงานสนองพระราชดำริจึงได้เกิดขึ้น โดยในระยะแรกนั้น เป็นการแก้ไขปัญหาในระยะสั้น สำนักงานเลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา ได้สนับสนุนงบประมาณ เพื่อช่วยเหลือราษฎรที่ประสบปัญหา

ไม่มีที่อยู่อาศัย รวมทั้งเรือย้ายบ้านเรือนของราษฎรที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่เสี่ยงภัยให้มาอยู่ในพื้นที่อพยพที่ได้จัดเตรียมไว้ พร้อมทั้งจัดสร้างที่อยู่อาศัยและจัดทำระบบสาธารณสุขโรคให้กับราษฎรในพื้นที่รองรับการอพยพ จำนวน ๔ แห่ง ได้แก่ พื้นที่รองรับการอพยพบ้านม่อนหัวฝาย และพื้นที่รองรับการอพยพบ้านขุนฝาง (ก๊วคควาย) อำเภอเมือง พื้นที่รองรับการอพยพม่อนนางแหลม อำเภอลับแล พื้นที่ประสบอุทกภัยบ้านน้ำลี อำเภอท่าปลา

ในการแก้ไขปัญหาในระยะยาว เพื่อลดความเสียหายอันอาจจะเกิดจากมีเหตุการณ์ดังเช่นในอดีตเกิดขึ้นอีกครั้ง สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) จึงได้วางแผนการดำเนินงานร่วมกับกรมชลประทาน เพื่อพิจารณาแนวทางในการพัฒนาพื้นที่ที่ประสบปัญหาใน ๓ ลุ่มน้ำที่สำคัญ คือ ลุ่มน้ำห้วยปู่เจ้า ลุ่มน้ำห้วยขุนฝาง และลุ่มน้ำแม่ยม เพื่อขุดลอกตะกอนที่เข้ามาทับถมในลำน้ำจากอุทกภัย แก้ปัญหาสายน้ำเปลี่ยนทิศทางการไหลเข้าท่วมพื้นที่ของราษฎร ตลอดจนการสร้างอาคารชลประทานต่าง ๆ ในพื้นที่ลุ่มน้ำ เพื่อลดปัญหาอุทกภัย และเป็นแหล่งน้ำที่สำคัญให้กับ

วันนี้ที่บ้านหลังใหม่

คืนวันของฝันร้ายได้ผ่านไป ด้วยพระเมตตาที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้พระราชทานให้กับพี่น้องผู้ประสบภัยของจังหวัดอุตรดิตถ์ จึงทำให้ในปัจจุบันราษฎรที่ประสบภัยทั้งหมดได้มีที่พักอาศัยหลังใหม่ ได้รับความรู้ในการประกอบอาชีพที่เหมาะสม พื้นที่ทำกินที่ประสบปัญหาจากดินตะกอนดินและเศษวัสดุเข้ามาทับถม จำนวนกว่า ๗,๐๐๐ ไร่ ก็ได้รับการขุดลอก พร้อมทั้งปรับปรุงคุณภาพดินให้ดีขึ้น เหมาะสมต่อการเพาะปลูก จนปัจจุบันราษฎรสามารถปลูกข้าวได้รับผลผลิตดีขึ้นถึง ๘๐ ถึงต่อไร่ ทั้งยังสามารถปลูกพืชหลังนา เช่น กระเทียม หอมแดง ทำให้ราษฎรมีรายได้จากภาคเกษตรต่อเนื่องตลอดปี ทั้งยังได้รับการส่งเสริมให้ความรู้จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ราษฎรได้มีอาชีพเสริมและมีรายได้เสริมนอกภาคเกษตร ซึ่งมีส่วนที่ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ ตลอดจนคุณภาพชีวิตของพี่น้องที่ประสบภัยได้รับการพัฒนาขึ้นเป็นลำดับ

ราษฎรได้ใช้ในการอุปโภคบริโภคตลอดจนการเพาะปลูกในฤดูแล้ง ซึ่งในปัจจุบันได้ดำเนินการก่อสร้างฝายไปแล้ว จำนวน ๓ แห่ง ขุดลอกตะกอนในลำห้วยขุนฝาง และห้วยแม่เฉย รวมทั้งการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยปู่เจ้า

ปัจจุบันสำนักงาน กปร. ยังคงให้การสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนงานการพัฒนาแหล่งน้ำที่วางไว้ เพื่อให้การแก้ไขปัญหาอุทกภัยใน ๓ ลุ่มน้ำ เกิดประสิทธิภาพ สามารถบรรเทาปัญหาความเดือดร้อนของพี่น้องในพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรม

นอกจากการแก้ไขปัญหาด้วยการปรับปรุงและพัฒนาแหล่งน้ำในพื้นที่ทั้ง ๓ ลุ่มน้ำแล้ว การแก้ไขพื้นฟูผืนป่าซึ่งเปรียบเสมือนฟองน้ำที่คอยซึมซับน้ำไว้จึงเป็นสิ่งสำคัญ ที่ต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการพัฒนาแหล่งน้ำ สำนักงาน กปร. จึงได้ประสานกับกรมป่าไม้ ในการสนับสนุนการอนุรักษ์และฟื้นฟูพื้นที่ป่าที่ได้รับผลกระทบรวมทั้งการใช้หญ้าแฝก ในพื้นที่วิกฤตและเสี่ยงภัยต่อการถล่มของหน้าดิน โดยได้ดำเนินการในพื้นที่อำเภอเมือง อำเภอท่าปลา และอำเภอลับแล รวมไปถึงการร่วมกับชุมชนในการวางแผนแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรป่าไม้ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและชุมชนได้มีโอกาสร่วมกันดูแลป่า เพื่อให้เกิดความยั่งยืน ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยลดปัญหาอุทกภัยที่เกิดขึ้นรวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติได้รับการดูแลรักษาอย่างต่อเนื่องต่อไป

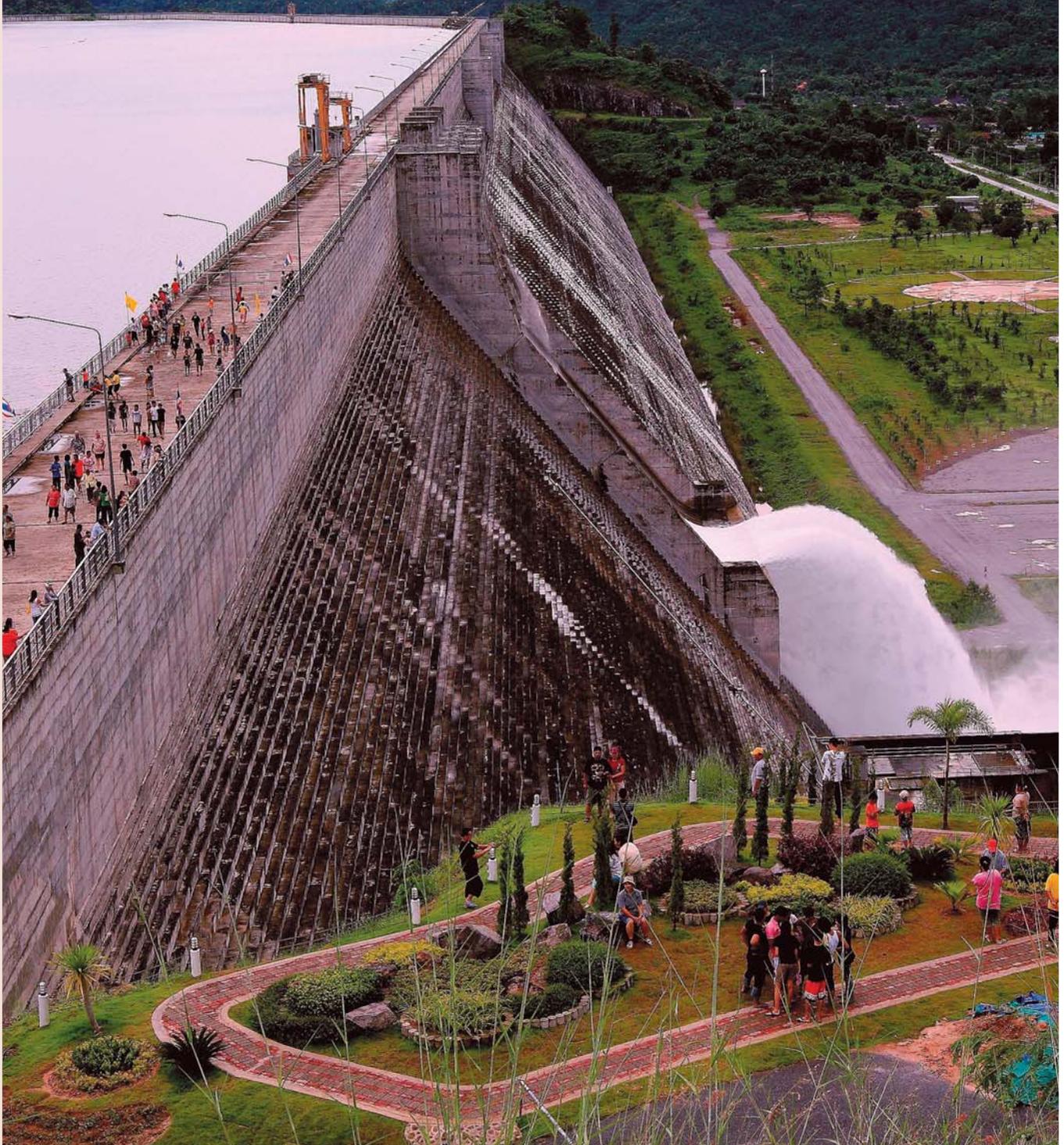
จากคืนวันที่สายฝนพราจวบจนถึงวันนี้ จึงเป็นที่ประจักษ์แล้วว่า สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณยิ่งต่อพวงชนชาวไทยที่ประสบทุกข์เข็ญในพื้นที่ต่าง ๆ ให้ได้มีชีวิตที่ดีกว่าเมื่อวันวาน มีความหวังในการดำเนินชีวิตจนกล่าวได้ว่าสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้พระราชทานชีวิตใหม่ให้กับพี่น้องผู้ประสบภัยในจังหวัดอุตรดิตถ์อย่างแท้จริง

เขื่อนขุนด่านปราการชล

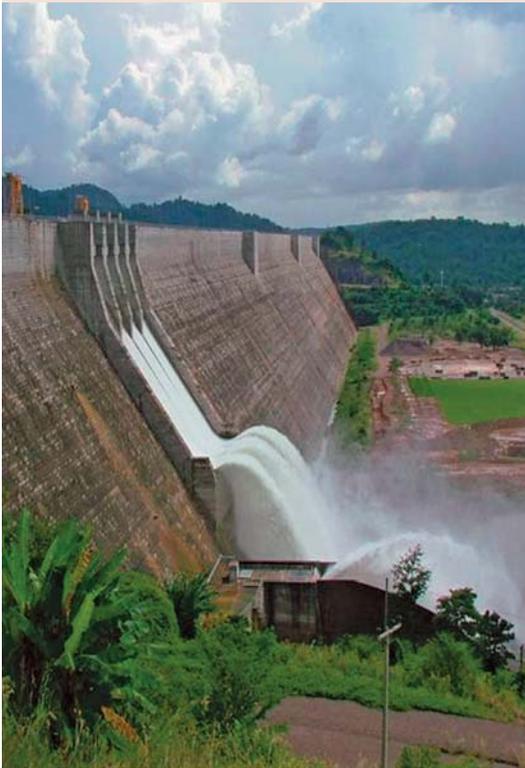
ตอน แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ฉัตรตริน บุญเกิด

* เจ้าหน้าที่กลุ่มติดตามและประเมินผล สำนักงาน กปร.

พื้นที่ภูเขาสูง น้ำตกใส เชื่อนขนาดใหญ่ **“ขุนด่านปราการชล”** ตั้งอยู่ที่บ้านท่าด่าน ตำบลหินตั้ง อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก เชื่อนขุนด่านปราการชลดำเนินการก่อสร้างขึ้นเพื่อสนองแนวพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อบรรเทาปัญหาอุทกภัยในเขตจังหวัดนครนายก เป็นแหล่งเก็บกักน้ำเพื่อการเกษตรและอุปโภคบริโภค รวมทั้งช่วยแก้ไขปัญหาดินเปรี้ยว และสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ให้สามารถประกอบอาชีพเกษตรกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเดินทางไปยังโครงการเขื่อนขุนด่านปราการชล สามารถใช้เส้นทางเดินทางได้หลายเส้นทาง โดยยึดทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข ๓๐๔๙ เพื่อมุ่งหน้าไปยังโครงการเขื่อนขุนด่านปราการชล เส้นทางจราจรเพื่อไปยังโครงการฯ จะผ่านแยกโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ซึ่งเป็นแหล่งศึกษาด้านการทหาร และยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวพักผ่อน สำหรับนักท่องเที่ยวที่เน้นการผจญภัย การสัมมนา และกิจกรรมต่าง ๆ อย่างหลากหลาย จากแยก จปร. มุ่งหน้าไปยังโครงการฯ เป็นระยะทาง ๒๘ กิโลเมตร ก็จะพบเขื่อนขุนด่านปราการชล ซึ่งเป็นหนึ่งในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานพระราชดำริในการช่วยเหลือให้แก่ราษฎรในแนวทางปัญหาน้ำท่วมและมีน้ำไว้ใช้สำหรับการเกษตรได้อย่างยั่งยืน

“...จังหวัดนครนายก เป็นจังหวัดที่มีปัญหาน้ำท่วม ฝนแล้ง ดินเปรี้ยว จำเป็นมากที่จะต้องมีการกักเก็บน้ำขนาดใหญ่ในคลองท่าด่าน...”

พระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๓๖

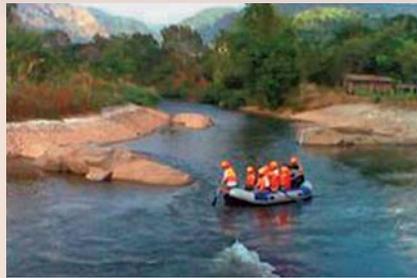

นักท่องเที่ยวที่เข้าไปท่องเที่ยวในเขตพื้นที่โครงการเขื่อนขุนด่านปราการชลจะได้พบความตระการตาของตัวเขื่อนขนาดใหญ่ ซึ่งเป็นเขื่อนคอนกรีตบดอัดที่มีความยาวที่สุดในโลก มีความยาวรวม ๒,๕๙๓ เมตร ความสูง (สูงสุด) ๙๓ เมตร รับน้ำที่ไหลจากอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ผ่านน้ำตกเหวนรกลงสู่อ่างเก็บน้ำ ซึ่งมีปริมาณความจุ ๒๒๔ ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่รับประโยชน์ในและนอกภาคการเกษตร ทั้งหมด ๑๘๕,๐๐๐ ไร่ จากความประทับใจเมื่อแรกเห็นเขื่อนที่มีลักษณะคล้ายกำแพงสูง นักท่องเที่ยวยังสามารถท่องเที่ยวกิจกรรมต่างๆ ภายในเขื่อนขุนด่านปราการชลได้อย่างมากมาย ดังต่อไปนี้

- **พิพิธภัณฑ์** เป็นสถานที่จุดแรกที่จะแนะนำนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมเขื่อนขุนด่านปราการชลเป็นครั้งแรก เพราะจะได้รับทราบและเข้าใจถึงแนวพระราชดำริการก่อสร้างเขื่อนขุนด่านปราการชล และความเป็นมา รวมทั้งประโยชน์ที่ได้รับจากเขื่อนอย่างมหาศาล โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นประการสำคัญ
- **รถรางเพื่อชมทิวทัศน์ในมุมสูงของตัวเขื่อน** โดยรถรางจะวิ่งบนสันเขื่อน ระยะทางประมาณ ๒ กิโลเมตร ซึ่งนักท่องเที่ยวจะได้เห็นภาพรวมของพื้นที่โครงการ (รถรางจะเปิดให้บริการเฉพาะช่วงวันหยุดเสาร์-อาทิตย์)

- **การท่องเที่ยวทางน้ำ** เช่น การล่องแก่ง การพายเรือแคนู-คายัค การพายเรือยาง ไปตามลำน้ำนครนายกที่มีความคดเคี้ยว ทำท่าย โดยนักท่องเที่ยวจะได้พบกับความสนุกสนาน การผจญภัย ความตื่นเต้น พร้อมกับจะได้สัมผัสกับแก่งหินสามชั้น การไหลของกระแสน้ำที่มีลักษณะลดหลั่นกันมาคล้ายบันได ซึ่งจะสร้างความตื่นเต้นเร้าใจให้นักท่องเที่ยวอย่างมาก นับเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ได้รับประโยชน์จากการปล่อยน้ำจากเขื่อนขุนด่านปราการชล และเป็นกิจกรรมที่สามารถเล่นได้ตลอดปี ทั้งนี้นักท่องเที่ยวสามารถติดต่อผ่านชมรมการท่องเที่ยวเขื่อนขุนด่านปราการชลได้โดยตรง ซึ่งจะเป็นการบริการที่มีมาตรฐาน และราคายุติธรรม

- **การเยี่ยมชมสวนเกษตร** ของเกษตรกรที่อยู่บริเวณรอบเขื่อนขุนด่านปราการชล ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในการเรียนรู้ ด้านการเพาะปลูกจากเกษตรกรโดยนักท่องเที่ยวสามารถแวะลิ้มชิมรสชาติของผลไม้ที่มีอยู่อย่างหลากหลาย อาทิ มะยงชิด มะไฟหวาน ส้มโอ ลองกอง มังคุด ฯลฯ

• **ศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ** ดำเนินการโดยมูลนิธิชัยพัฒนา ร่วมกับ สมาคมนักเรียนเก่า วชิราวุธวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้ดำเนินการสนองเบื้องพระยุคลบาทนำแนวพระราชดำริมาเผยแพร่ให้กว้างขวางและลึกซึ้งต่อสาธารณชน ได้เข้าใจและรับทราบแนวทางการดำเนินงานการพัฒนา จนเกิดเป็น **“โครงการศูนย์นันทนาการบริหารทรัพยากรธรรมชาติ”** เพื่อเสนอแนวคิด ทฤษฎีการพัฒนาในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ด้านการเกษตร ปศุสัตว์ สิ่งแวดล้อมและพลังงาน พร้อมทั้งเป็นแหล่งศึกษาดูงาน อบรมสัทธิแก่เกษตรกรและผู้สนใจ โดยได้ดำเนินการในพื้นที่ จำนวน ๑๔ ไร่ ๒ งาน ๑๘ ตารางวา

• **ร้านค้าชุมชน** ซึ่งเป็นผลผลิตจากเกษตรกรที่อาศัยอยู่บริเวณรอบ ๆ เชื้อนขุนด่านปราการชล เช่น ไม้ผลหลากหลายชนิด หน่อไม้ ผลไม้แปรรูป ไม้กวาด และผลิตภัณฑ์จากกลุ่มแม่บ้านที่มีราคาขอมเยา

จากกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีอยู่อย่างมากมายภายในเขตพื้นที่โครงการเชื้อนขุนด่านปราการชล นักท่องเที่ยวจะได้รับความเพลิดเพลิน ความสุขและความรู้ภายในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พร้อมทั้งได้รับความปลาบปลื้มใจในพระมหากรุณาธิคุณที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานให้แก่พสกนิกรชาวไทย ให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น อันเนื่องประโยชน์จากการพระราชทานพระราชดำริให้ดำเนินการก่อสร้างเชื้อนขุนด่านปราการชลที่ยังประโยชน์ต่อพสกนิกรโดยทั่วกัน

...เชื้อนขุนด่านปราการชล ลดน้ำ ยามท่วม เต็มน้ำ ยามแล้ง แปลงดินยามเปรี้ยว...

ชมรมผู้ประกอบการล่องแก่ง พงศกัญจนนครนายก
 โทรศัพท์ : ๐๘-๗๗๔๙-๙๕๑๔
 เชื้อนขุนด่านปราการชล
 โทรศัพท์ : ๐๓๗-๓๘๔-๒๐๘-๙ โทรสาร : ๐๓๗-๓๘๔-๒๑๐

พระเมตตาที่ทรงมีต่อประชาชน
เป็นพระเมตตาที่ไม่มีเงื่อนไขเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี

วารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ฉบับนี้เป็นฉบับที่ตรงกับเดือนเมษายน ซึ่งในเดือนนี้มีวันมหามงคล อันเป็นวันคล้ายวันประสูติของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ผู้ทรงดำเนินตามรอยเบื้องพระยุคลบาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในการทรงงานเพื่อความอยู่ดีกินดี และความร่มเย็นเป็นสุขของอาณาประชาราษฎร์ สำหรับคอลัมน์ **“ในความทรงจำ”** ฉบับนี้ กองบรรณาธิการได้รับเกียรติอย่างยิ่งจาก **ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์เกษม วัฒนชัย องคมนตรี** ที่จะมาถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ รวมทั้งความประทับใจที่ได้ทำงานสนองพระราชดำรินในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

จุดเริ่มต้นและการเรียนรู้จากการทำงานสนองพระราชดำริ

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์เกษม วัฒนชัย องคมนตรี เล่าว่า ตั้งแต่ปี ๒๕๔๔ เป็นต้นมา ได้มีโอกาสสนองพระราชดำรินในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อท่านเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมโรงเรียนตามชายแดน จากการตามเสด็จไปในหลาย ๆ ท้องที่ได้เรียนรู้รูปแบบที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงออกแบบระบบการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส ซึ่งมีอยู่หลายรูปแบบด้วยกัน

“เกิดความรู้สึกว่าพระราชกรณียกิจของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี โดยเฉพาะการจัดการศึกษาในถิ่นทุรกันดาร น่าจะเป็นรูปแบบที่ใช้ได้ทั่วประเทศ ซึ่งตรงนี้ผมคิดว่าสำคัญ”

นายแพทย์เกษมฯ ได้กรุณาแจกแจงลักษณะของระบบการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสที่อยู่ห่างไกล ที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงออกแบบไว้ดังนี้

“หนึ่ง ศูนย์การเรียนชาวไทยภูเขาแม่ฟ้าหลวง ส่วนใหญ่จะอยู่ในภาคเหนือกับภาคตะวันตก จะอยู่ในกลุ่มบ้าน ซึ่งอยู่ในถิ่นทุรกันดาร เช่น ในหุบเขา การเดินทางโหดลำบาก และอยู่ชายแดนชนกลุ่มน้อยเหล่านี้ พุดไทยไม่ได้ทั้งผู้ใหญ่และเด็ก อาคารเรียนส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นอาคารเตี้ยชั้นเดียวติดพื้น สร้างด้วยวัสดุในท้องถิ่น แล้วก็ทำเป็นห้องรับรอง ๓ ห้อง ตรงกลางเป็นห้องเพื่อให้ครูอาสาทำงานได้ ซ้างหนึ่งก็จะเป็นห้องสอนภาษาไทยให้กับผู้ใหญ่ อีกข้างหนึ่งก็จะเป็นห้องสอนภาษาไทย ให้กับเด็ก โดยวิธีนี้ชนกลุ่มน้อยทั้งเด็กและผู้ใหญ่ก็จะได้เรียนภาษาไทย โดยเฉพาะภาษาพุดและภาษาเขียน ถ้าผู้ใหญ่อยากจะเรียนต่อเมื่อพุดไทยได้แล้วก็ส่งต่อให้การศึกษาออกโรงเรียน (กศน.) ถ้าเป็นเด็กก็ต้องให้เรียนต่อเพราะเป็นการศึกษาภาคบังคับ เมื่อปูพื้นฐานภาษาไทยแล้วในศูนย์การเรียนชาวไทยภูเขาแม่ฟ้าหลวง สามารถที่จะส่งต่อให้ไปเรียนโรงเรียนตามชายแดนก็ได้หรือโรงเรียนของ กศน. ก็ได้ อันนี้คือจุดเริ่มต้น ซึ่งถือว่าเป็นการออกแบบที่เหมาะสมที่สุด และการศึกษาในศูนย์การเรียนชาวไทยภูเขาแม่ฟ้าหลวงนี้ ถือได้ว่า

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ
นายแพทย์เกษม วัฒนชัย
องคมนตรี

เป็นการถวายพระเกียรติของสมเด็จพระศรีนครินทร์บรมราชชนนีด้วย เพราะสมเด็จพระย่าท่านได้ทำงานการศึกษาและสาธารณสุขบนคอยอย่างนี้มาโดยตลอด เพราะฉะนั้นศูนย์การเรียนรู้ จึงใช้คำว่าชาวไทยภูเขาและแม่ฟ้าหลวง แล้วก็ตามด้วยชื่อหมู่บ้านนั้น ๆ ซึ่งตอนนี้มีอยู่หลายสิบแห่ง

สอง โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ประทานพระเมตตาให้กับระบบโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ซึ่งมีอยู่ ๑๐๐ กว่าแห่งทั่วประเทศที่อยู่ตาม

ชายแดน และเด็กส่วนใหญ่จะเป็นเด็กชนกลุ่มน้อยหรือเป็นเด็กไทยที่อยู่ตามชายแดน ส่วนใหญ่จะสอนตั้งแต่ปฐมวัย และก็ประถมศึกษา คือ ป.๑ - ป.๖ ทางสำนักงานตำรวจตระเวนชายแดนเป็นหน่วยงานดูแล สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงออกแบบการบริหารการพัฒนาโรงเรียนอย่างที่เรียกว่าสมบูรณเป็นองค์รวม”

นายแพทย์เกษมฯ ได้กรุณาขยายความเกี่ยวกับการดำเนินการในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในลักษณะต่าง ๆ

“โครงการแรกเป็นโครงการที่ดูแลเรื่องคุณภาพการศึกษา เพราะฉะนั้นจะมีการเก็บข้อมูลว่าเด็กของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนตามชายแดน เมื่อไปสอบโอเน็ตแล้วได้คะแนนอย่างไร คะแนนวิชาไหนต่ำ วิชาไหนสูง อย่างนี้แสดงวิชาต่ำจะต้องแก้ไขปัญหาอย่างไร จะอยู่ในอันนี้ รวมทั้งการพัฒนาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ซึ่งก็ได้พระราชทานพระราชโอรสฯ ให้สถาบันอุดมศึกษาที่อยู่ใกล้เคียงช่วยกันจัดหลักสูตรเฉพาะ หรือให้ทุนกับครูตำรวจตระเวนชายแดนไปเรียนต่อ เพื่อให้เขาพัฒนาจากคุณวุฒิซึ่งมักจะต่ำกว่าปริญญาตรีให้ได้อย่างน้อยปริญญาตรี ตอนนี้บางคนก็ได้ปริญญาโทแล้ว อันนี้เป็นเรื่องของการพัฒนาคุณภาพของการศึกษา ก็จะมีโครงการย่อย ๆ อีกในเรื่องของการพัฒนาทางการศึกษา

โครงการดูแลเรื่องสุขภาพของนักเรียนตรงนี้ก็มีโครงการต่าง ๆ อีกมาก จะดูแลสุขภาพนักเรียน ยกตัวอย่างเช่น โครงการเกษตรโรงเรียน โครงการอาหารกลางวัน โครงการเกษตรโรงเรียน ซึ่งจะมีการปลูกผัก ขุดบ่อเลี้ยงปลา เลี้ยงไก่ บางแห่งเลี้ยงแพะ เลี้ยงสัตว์เพื่อจะได้ให้มีอาหาร แล้วก็เรื่องอาหารกลางวัน จะมีตารางอาหารกลางวันไว้ตั้งแต่

วันจันทร์ถึงวันศุกร์ วันไหนรับประทานอะไร แล้วต้องวิเคราะห์ให้ได้ว่า เด็กได้รับอาหารครบ ๕ หมู่หรือไม่ครบ ถ้าไม่ครบจะแก้ไขอย่างไร เช่น สมมุติว่าอาหารโปรตีนจากเนื้อสัตว์อาจจะไม่ครบก็ต้องมีถั่ว มีโปรตีนจากถั่วมาเสริม เป็นต้น โดยสรุปแล้วถือว่าเป็นโครงการที่เป็นองค์รวมแล้วก็สมบูรณมาก แล้วก็จะมีการวัดสวนสูง ซึ่งน้ำหนักเด็กทุกปี แล้วก็เปรียบเทียบกับมาตรฐานกลางของประเทศ ถ้าหากว่าต่ำกว่ามาตรฐานกลาง ครูตำรวจตระเวนชายแดนก็ต้องหาวิธีแก้ไขปัญหา อาจจะเพิ่มข้าวหรืออาจจะเพิ่มไข่ หรืออะไรก็ว่ากันไป ซึ่งตรงนี้จะมีการบวนการ นอกจากนั้น การดูแลสุขภาพก็จะมีห้องพยาบาล มีการรายงานโรคระบาด เช่น โรคหัด โรคปอดบวม โรคมาลาเลีย รวมทั้งเรื่องของวิตามิน การให้เด็ก ๆ ได้ดื่มน้ำไอโอดีน ซึ่งเราเรียกว่ามีสารละลายไอโอดีน แล้วเด็กจะเป็นคนจัดการเอง สูตรต่าง ๆ ก็จะมาจกแพทย์ แต่ว่าการดำเนินการจัดการจะมีครูพี่เลี้ยงและตัวแทนเด็กนักเรียน เด็กนักเรียนเป็นคนจัดการว่า เข้าขึ้นมากี่ตวง ไอโอดีนก็หยอด ในน้ำเท่าไร แล้วแจกเด็กทุกคน เพราะฉะนั้นจะประกันว่า เด็กไม่ขาดไอโอดีน ตอนหลัง ๆ จะเห็นว่า โรคคอพอกแทบจะไม่มีเลย ลักษณะนี้ก็เป็นเครื่องชี้วัดวิธีหนึ่ง

สหกรณ์โรงเรียน ซึ่งได้มีพระเมตตาให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ของกระทรวงเกษตรฯ ได้มาเป็นพี่เลี้ยงจัดระบบ แล้วเด็กก็จะเป็นคนจัดการเอง ถ้าเสด็จฯ ที่โรงเรียนไหน เด็กก็จะถวายรายงานว่าได้มีการประชุม

มีอะไร สหกรณ์ขายอะไร มีกำไร มีอะไรต่ออะไร เทาไหร่ แบ่งส่วนกันอย่างไร มีรับสั่งว่า สหกรณ์โรงเรียนนี้เป็นประโยชน์ที่จะทำให้เด็กได้ทำงานร่วมกัน เข้าใจหลักการประชาธิปไตย และเข้าใจหลักการค้า การขาย ซึ่งเป็นบทเรียนที่ดีสำหรับเด็ก”

จะเห็นได้ว่า การดำเนินการในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนมีลักษณะของการบูรณาการ มีการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบครบถ้วน ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนเหล่านี้อยู่ในพื้นที่ห่างไกล การคมนาคมไม่สะดวก จึงต้องพึ่งตนเองให้ได้ ในจุดเดียวจบในตัวเอง ต่างจากโรงเรียนของรัฐโดยทั่ว ๆ ไป

สำหรับรูปแบบของโรงเรียนที่เหลือน นายแพทย์เกษมฯ ได้อธิบายโดยสรุปว่า

“สาม ระบบของโรงเรียนกระทรวงศึกษาธิการ ทั้งนี้ เป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กับ การศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) ของกระทรวงศึกษาธิการ นอกนั้นก็ยังมีการศึกษาพิเศษ เช่น โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ซึ่งอยู่ตามชายแดน หรืออยู่ในถิ่นทุรกันดาร รูปแบบก็จะคล้าย ๆ ที่ได้พระราชทานพระราชดำริให้กับโรงเรียน ดชด.

สี่ กลุ่มโรงเรียนเพื่อการกุศล ซึ่งในนี้จะมีหลายประเภท โรงเรียนเพื่อการกุศล ประเภทแรกคือโรงเรียนพระปริยัติธรรม ได้พระราชทานพระราชดำริไว้หลาย ๆ ประการ เพื่อจะได้ช่วยส่งเสริมการศึกษาของโรงเรียน โดยเฉพาะในเรื่องของการศึกษาสามัญ คือโรงเรียนพระปริยัติธรรมจะสอนหลายหลักสูตร กล่าวคือ มีหลักสูตรสามัญเหมือนโรงเรียนอื่น ๆ โดยทั่วไป มีหลักสูตรนันทกรรม และหลักสูตรบาลี โดยเฉพาะโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดน่าน ทั้งหมด ๑๒ แห่ง ได้ทรงรับไว้ในพระอุปถัมภ์ เช่นเดียวกับโรงเรียนปอเนาะในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ก็ได้เสด็จฯ ไปทรงเยี่ยม และได้พระราชทานความช่วยเหลืออยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้ยังมีโรงเรียนในเครือคริสตจักร ซึ่งบางแห่งไปสร้างอยู่บนดอยก็มี ตามชายแดนก็มี

ห้า วิทยาลัยในวังชายและหญิง

หก โรงเรียนพระดาบส ซึ่งเป็นโรงเรียนเพื่อการกุศลเช่นกัน

เหล่านี้คือระบบการศึกษาที่ได้พระราชทานความช่วยเหลือแก่เด็กด้อยโอกาส โดยเฉพาะที่อยู่ห่างไกล”

พระเมตตาที่ทรงมีต่อคุณภาพชีวิตของผู้ด้อยโอกาส

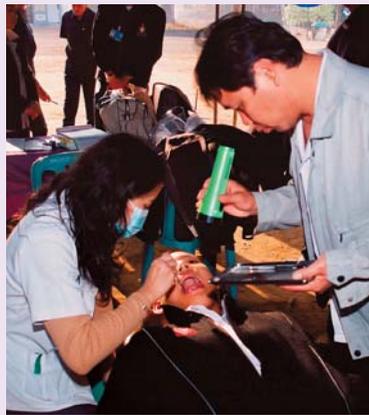
นายแพทย์เกษมฯ ได้เล่าถึงความประทับใจในพระเมตตาของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในด้านต่าง ๆ ไว้ดังนี้

“ในเรื่องของการศึกษา สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงให้ความสำคัญกับการศึกษาแก่ผู้ด้อยโอกาสเป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากการพระราชทานทุนการศึกษาให้กับเด็กตามชายแดนมาหลายสิบปีแล้ว พระราชทานทุนให้ไปศึกษาต่อทั้งอาชีวะก็มี มหาวิทยาลัยในประเทศไทยก็มี และรวมทั้งมหาวิทยาลัยในต่างประเทศด้วย อย่างเมื่อเร็ว ๆ นี้ มีอยู่รายหนึ่งเป็นเด็กที่เรียนตามชายแดนอยู่ที่สะเมิง ได้พระราชทานทุนการศึกษาให้จนจบมัธยมศึกษาปีที่ ๖ แล้วส่งไปศึกษาต่อที่ต่างประเทศ ตอนนี้

จบปริญญาตรีกลับมา ได้มาทำงานอยู่ที่มหาวิทยาลัย เชียงใหม่ แล้วก็คงจะพระราชทานให้ต่อปริญญาโท ด้วย แต่ขอให้เด็กมาทำงานก่อน อย่างที่แถบ ภาคอีสานก็จะมีเด็กที่ได้รับพระราชทานทุนจาก โรงเรียนตามชายแดนอย่างนี้แหละ แล้วก็มาเรียน แพทย์ที่มหาวิทยาลัยสุรนารี นักเรียนทุนเหล่านี้ มีเป็นจำนวน ๑,๐๐๐ คน ซึ่งก็ได้รับพระ มหารัณณาธิคุณจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นอย่างยิ่ง ในการให้ทุน พระราชทาน พระองค์จะใช้พระราชทรัพย์ส่วน พระองค์ทั้งหมด ซึ่งตอนหลังได้มีพระราชดำริให้ตั้ง กองทุนขึ้นมา ถ้าใครอยากจะทำบุญกับพระองค์ ท่านก็เข้ากองทุนสำหรับการศึกษาของเด็กในถิ่น ทุรกันดาร ผมคิดว่าพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ก็มา จากที่ราษฎรได้ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย ก็ไม่ได้เอา ไปไหนพระราชทานกลับคืนมาเพื่อความอยู่ดีกินดีของ คนที่ด้อยโอกาสทั้งหลาย

ด้านสาธารณสุข ในแต่ละครั้งที่เสด็จฯ ไปทรง เยี่ยมราษฎร จะมีหน่วยแพทย์พระราชทานและหน่วย ทันตแพทย์พระราชทาน ให้บริการแก่ชาวบ้านที่มา เฝ้าฯ รับเสด็จ และถ้าหากว่าใครที่เจ็บป่วยมาก ก็จะได้รับไว้เป็นคนไข้ในพระบรมราชานุเคราะห์ ให้ การดูแลเบ็ดเสร็จหมดเลย ถ้าจะต้องผ่าตัดหรือ จะต้องส่งตัวไปรักษาที่ไหน คนไข้และครอบครัว ก็จะได้รับพระราชทานความช่วยเหลือตลอด พระองค์ท่านทรงคิดแบบองค์รวม ถ้ามีเด็กเล็กแล้วก็ เจ็บไข้ได้ป่วยมากแล้วก็ขอพระราชทานเป็นคนไข้ ในพระบรมราชานุเคราะห์ พระองค์ไม่ทรงคิดแต่

เพียงว่าจะรักษาการเจ็บป่วยของเขาเท่านั้น แต่ยังทรงห่วงใยรับสั่งถามถึงว่าแล้วการเรียน จะกระทบไหม จะแก้ปัญหาอย่างไร แล้วการ พิจารณ์ ระยะเวลานี้จะทำอะไรให้การพิจารณา น้อยที่สุด แล้วจะช่วยให้เขาได้เรียนหนังสือต่อไป เพื่อจะช่วยเหลือตัวเองได้ แล้วพ่อแม่เขาละ พ่อแม่นี้ ต้องดูแลลูก การรับส่งลูกจากหมู่บ้านเข้าไปที่ โรงพยาบาลชุมชน โรงพยาบาลจังหวัด จะทำให้ พ่อแม่เขาเสียเวลาทำมาหากินอย่างไร จะช่วยตัว

เองได้ไหม เราต้องช่วยพ่อแม่ด้วยใช่ไหม คือจะทรงคิดหมดเลย แต่ถ้าหากว่าคนไข้เป็นหนุ่มเป็นสาว โจทย์ก็จะเหมือนกันว่า นอกจากจะช่วยเขารักษาโรคภัยไข้เจ็บแล้ว เรื่องอาชีพเขาละ จะส่งเขาไปฝึกอาชีพอะไรดี จึงจะเหมาะสม แล้วเขาจะได้ช่วยตัวเองได้ เพราะฉะนั้นวิธีทรงงานของพระองค์ท่านก็ได้บทเรียนว่า เวลาทรงช่วยเหลือใคร จะมองอย่างองค์รวม มองครบเลย ซึ่งตรงนี้ผมคิดว่าน้อยคนถ้าพูดถึงพวกเราตัวเอง หรือข้าราชการเอง สังกัดกระทรวงไหนก็จะดูแลกระทรวงนั้น แต่พระองค์ท่านจะ

ทรงประสานหมดทุกอย่าง ทำอย่างไรให้ชีวิตเขาได้รับการดูแลอย่างครบทุกด้าน ซึ่งตรงนี้ผมคิดว่าเป็นบทเรียนที่ดี

ด้านโภชนาการ เป็นอีกด้านหนึ่งที่คิดว่าไม่เกี่ยวกับเรื่องการศึกษาแต่ว่าผูกพันมาก คือสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มีรับสั่งว่า เวลาเรานำเด็กมาเรียนหนังสือ โดยเฉพาะเด็กประถม แล้วก็บอกว่าสุขภาพเขาดีหรือไม่ดี จริง ๆ แล้วถ้าคิดย้อนไป ต้องไปถึงตอนที่เขาคลอด แล้วก็สุขภาพของแม่ด้วย แล้วถ้าย้อนจริง ๆ ต้องย้อนไปถึงสุขภาพของหญิงวัยเจริญพันธุ์ในหมู่บ้าน คือคิดไปแล้วต้องย้อนไปเรื่อย ๆ คือตั้งโจทย์ว่า สุขภาพของนักเรียน ทั้งสุขภาพกายและสุขภาพใจแล้วก็สุขภาพของสมอง เขาพร้อมที่จะเรียนหนังสือไหม ยกตัวอย่างเช่น ถ้าขาดสารบางอย่าง เขาก็เรียนไม่เต็มที่ เช่น สารไอโอดีนก็ดีก็เรียนไม่เต็มที่ ขาดสารโปรตีน เป็นโรคโลหิตจาง เขาก็เรียนไม่เต็มที่ จะให้เขาเก่งเหมือนเด็กที่สุขภาพแข็งแรงขอมไม่ได้ เพราะฉะนั้นเมื่อเราเป็นครูเขาหรือจัดการศึกษา ไม่ใช่ว่าจะป้อนความรู้ แต่ไม่รู้ว่าจะเด็กพร้อมจะรับการศึกษาไหม พร้อมที่จะเรียนรู้ไหม

อันนี้เป็นหน้าที่ครูที่จะต้องคอย ๆ เข้าไปช่วยเด็กในโรงเรียน ส่วนเด็กที่มาจากครอบครัวที่ค่อนข้างจะมีฐานะในเมือง ไม่ค่อยมีปัญหาเท่าไร แต่เด็กในชนบทต่างกันฟ้ากับดินเลย ความไม่พร้อมของเขาสะท้อนออกมาในเรื่องสุขภาพกาย สุขภาพจิตไม่ค่อยมีปัญหา แต่ว่าสุขภาพของสมอง ความพร้อมของสมอง เพราะฉะนั้นพระองค์จึงสนพระทัย เรื่องภาวะโภชนาการของแม่และเด็กในชุมชนเป็นอย่างมาก”

นายแพทย์เกษมฯ ได้ยกตัวอย่างให้เห็นรูปธรรมว่า

“ในเรื่องภาวะโภชนาการของแม่และเด็กในชุมชน มีโครงการหนึ่งที่น่าสนใจมาก คือ โครงการที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ที่ได้ไปเลือกอาสาสมัครเป็นผู้หญิงจากชุมชนของไทยมุสลิม ให้เข้ามาเป็นอาสาสมัครนักโภชนาการชุมชน จำนวน ๘ คน และทางสถาบันโภชนาการของมหาวิทยาลัยมหิดลได้จัดหลักสูตรการศึกษาให้ความรู้กับอาสาสมัครทั้ง ๘ คนนี้ แล้วให้ ๘ คนนี้เป็นเจ้าหน้าที่ลงไปที่ชุมชนเพราะ ๘ คนนี้เขารู้ว่าในชุมชนนั้นมีวัฒนธรรมอย่างไร และวัฒนธรรมในเรื่องอาหารอย่างไร ทั้งในเรื่องการกินอยู่ เพราะฉะนั้นการที่จะนำความรู้สมัยใหม่ทางการแพทย์ด้านโภชนาการเข้าไปสื่อความหมายให้เขาเข้าใจ ง่ายกว่าเอาคนไทยที่ไม่รู้วัฒนธรรมของคนไทยมุสลิมเข้าไปสื่อจะยากกว่าเยอะ ปรากฏว่าทั้ง ๘ คน ทำงานถวายสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี อย่างแข็งขันมาหลายปี เป็นสิบกว่าปีแล้ว ผมเองกับคุณหมอไกรสิทธิ์ (สถาบันโภชนาการ มหาวิทยาลัยมหิดล) ก็ได้มีโอกาสพบกับเจ้าหน้าที่ทั้ง ๘ คนนี้ทุกปี เขาก็จะมาคุยให้ฟังว่าได้พบความสำเร็จอย่างไร อุปสรรคอย่างไรแล้วก็ช่วยกันแก้ไขปัญหา

ภายหลังทางสาธารณสุขจังหวัด ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ก็นำไปขยายผลออกไป โดยนำหลักการ

เดียวกันนี้ จาก ๘ ก็ไปหาอาสาสมัครมา ๙๑ คน แล้วทางสาธารณสุขจังหวัดก็มาอบรมความรู้พื้นฐานในเรื่องโภชนาการ เรื่องสุขภาพของแม่และเด็ก ขั้นสุดท้ายทางกระทรวงสาธารณสุข โดยสำนักงานปลัดฯ ก็ขยายออกไปอีกเป็น ๑,๐๐๐ กว่าคน เมื่อปีที่แล้วก็ได้ไปถึง ๑,๐๐๐ กว่าคน ตอนนี้กำลังดูผลว่าที่ขยายไป ๑,๐๐๐ กว่าคนจะเกิดผลดีเหมือนกับ ๘ คนแรกหรือไม่ แต่ว่าหลักคิดก็คือว่า การที่เราจะเอาความรู้โภชนาการความรู้ทางการแพทย์สมัยใหม่ลงไปชุมชนใด คือเราต้องเข้าใจเขาก่อน เหมือนอย่างที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ตรัสไว้ว่า **“เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา”** ต้องเข้าใจเขา แล้วเมื่อเข้าใจแล้วก็หาวิธีที่จะเข้าถึง เข้าถึงก็คือเราไปหาอาสาสมัครเขามานั้นแหละ แล้วก็มาให้ความรู้ แล้วก็กลับไปนี่เขาจะเข้าถึง เมื่อเข้าถึงแล้วเขาก็ไปร่วมพัฒนากับชาวบ้านต่อ ซึ่งก็มีการไปเยี่ยมบ้าน บางทีก็จัดนิทรรศการเรื่องอาหาร เรื่องการปรุงอาหารที่ถูกวิธีให้คนดู ผมเคยดู ๘ คนนี้เขาทำงาน ทะมัดทะแมงมาก น่ารักมาก เป็นอาสาสมัครที่ต้องยกย่องมาก ๆ และตรงตามที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานแนวปฏิบัติสำหรับผู้ที่ไปทำงานใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ อันนี้ก็มาจากพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่เสด็จไปทรงงานที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ก็เป็นความประทับใจที่ผมคิดว่าเป็นบทเรียนที่สำคัญ”

ข้อคิดในการทำงานสนองพระราชดำริ

ถามถึงข้อคิดที่ได้จากการทำงานสนองพระราชดำริและตามเสด็จ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ไปตามโรงเรียนต่าง ๆ ในชนบท

นายแพทย์เกษมฯ แจกแจงว่า

“หนึ่ง พื้นที่ชนบทนี้ยังเป็นพื้นที่ที่จะต้องได้รับการพัฒนาทุกด้านอีกมากทั่วประเทศ ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา การสาธารณสุข แล้วก็การมีสัมมาอาชีวะของประชาชนที่นั่น ถ้าเราเห็นว่า ชีวิตของเพื่อนคนไทยมีค่า ผมคิดว่าไม่ว่าเขาอยู่ที่ไหนก็ต้องมีค่าเท่ากัน เพราะฉะนั้นมีไม้ของรัฐจะต้องเอื้อมไปให้ถึงให้ได้ แล้วผมเชื่อว่าถ้าเราสามารถทำให้เขามีคุณภาพชีวิตที่ดีแล้ว และมีความรู้สึกเป็นคนไทยอย่างสมบูรณ์ ผมเชื่อว่าตรงนั้นคือ ความมั่นคงของประเทศโดยเฉพาะความมั่นคงชายแดน ตรงนี้เป็นโจทย์ใหญ่ของรัฐบาลที่ควรจะดำเนินการต่อไป

สอง พวกเราที่เป็นประชาชน เป็นเอกชน เป็นมูลนิธิ เป็นสมาคม หรือแม้แต่เป็นชาวบ้านธรรมดาที่มีส่วนที่จะทำให้ความมั่นคงชายแดนเกิดขึ้นได้ พวกเรามีหน้าที่ที่จะต้องสนับสนุนงานของรัฐบาลในฐานะประชาชนของประเทศ แล้วถ้าดูจากพระราชกรณียกิจของสมเด็จพระรัตนราชสุตาฯ สยามบรมราชกุมารี ผมคิดว่าพวกเราทีมงานที่จะต้องทำ โดยดูรูปแบบพระราชกรณียกิจของพระองค์ท่านเป็นแบบอย่างได้อีกมากมาย ถ้าเราช่วยกันทำ รัฐบาล ประชาชนช่วยกันทำ ช่วยพ่อแม่พี่น้องที่อยู่ตามชนบทห่างไกลอย่างนั้น ผมเชื่อว่าจะเป็น

แรงหนุนแรงสนับสนุนงานของรัฐที่สำคัญ และเขาเหล่านั้นก็เป็นเพื่อนร่วมชาติของเรา เขาเหล่านั้นที่อยู่ตามชายขอบชายแดนก็เป็นเพื่อนร่วมชาติของเราด้วยเช่นกัน

ตลอดระยะเวลาที่ได้ตามเสด็จมาเกือบ ๑๐ ปี สมเด็จพระเทพรัตนราชสุตาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงรักประชาชน ตรงนี้เป็นความประทับใจ ทรงรักประชาชน พระเมตตาที่มีต่อประชาชนเป็นพระเมตตาที่ไม่มีเงื่อนไข ถึงแม้ว่าพระองค์ท่านจะเหนื่อยยากอย่างไร ไม่เป็นอุปสรรคเลย ในน้ำพระราชหฤทัยที่จะทรงช่วยเหลือพสกนิกรเหล่านั้น ถึงแม้พระองค์จะทรงเหน็ดเหนื่อยอย่างไรก็ตามไม่เป็นอุปสรรคที่จะทำให้พระองค์ท่านลงไปช่วยเหลือคนเหล่านั้นเลย”

นี่คือความทรงจำและความประทับใจของศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์เกษม วัฒนชัย องคมนตรี ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงพระเมตตาของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุตาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ทรงมีต่อเด็กด้อยโอกาส โดยเฉพาะในพื้นที่ที่อยู่ห่างไกล

ขอทรงพระเจริญยิ่งยืนนาน

ครูกายาก

สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ

ปิยวรรณ ทองคำ*

ในวันนี้คณะกองบรรณาธิการได้มีโอกาสบุกป่าฝ่าดงเข้าไปสัมผัสกับชีวิตของผู้ที่เสียสละให้กับประเทศชาติที่ต้องใช้ชีวิตอยู่ในพื้นที่ห่างไกลจากความเจริญของโลกยุคปัจจุบัน แต่พวกเขาเหล่านั้นก็ไม่ได้ย่อท้อ แต่กลับมีความสุขที่ได้เป็นคนที่ยกย่องความรู้ในด้านต่าง ๆ ให้กับเด็ก ๆ ในพื้นที่ที่อยู่ห่างไกลได้เป็นคนดีและเป็นอนาคตของชาติต่อไป ผู้ที่เสียสละในที่นี่ก็คือคุณครูที่สอนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ซึ่งแต่ละแห่งจะอยู่ตามแนวชายแดนและพื้นที่ห่างไกลจากความเจริญที่จะเข้าไปถึงได้ แต่ด้วยพระมหากรุณาธิคุณในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ทรงเห็นถึงความสำคัญของคุณครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่ต้องเสียสละเพื่อสอนเด็กในถิ่นทุรกันดารให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น จึงได้พระราชทานทุนการศึกษาให้แก่คุณครูเหล่านี้ ซึ่งบางท่านก็ไม่ได้ศึกษามาทางด้านครูโดยเฉพาะหรือยังไม่จบปริญญาตรีได้ไปศึกษาต่อเพื่อนำความรู้มาถ่ายทอดให้แก่เด็กต่อไป และที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือ ผู้ที่เคยศึกษาอยู่ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนมาก่อนที่มีความต้องการอยากจะทำกลับมาเป็นครู เพื่อถ่ายทอดวิชาความรู้ต่าง ๆ ให้แก่เด็ก ๆ ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน เราเรียกกันว่า **“ครูกายาก”** และจากพระมหากรุณาธิคุณได้ส่งผลให้คุณครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านเขาจ้าว จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีชีวิตใหม่ที่สดใส ดังเช่น

* เจ้าหน้าที่กลุ่มประชาสัมพันธ์ สำนักงาน กปร.

ลิปตำรวจโทหญิง รัตนชนก บุญนำ เป็นครูทนายทรรุ่นที่ ๔ ปฏิบัติหน้าที่ครู สอนวิชาสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ปัจจุบันเป็นครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านเขาจ้าว ได้เล่าให้ฟังว่า

จากพระมหากษัตริย์คุณในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ทำให้ได้มีโอกาสในหลาย ๆ เรื่อง ซึ่งคิดกับในสมัยที่เป็นเด็ก เรียนหนังสืออยู่ที่นี้ ตั้งแต่ชั้นประถมปีที่ ๑ - ๖ จะขาดทุกเรื่อง ทั้งในเรื่องการศึกษา โอกาสทางสังคม ตลอดจนสภาพเศรษฐกิจ เพราะว่าฐานะทางบ้านไม่ค่อยดี ตอนนั้นไม่รู้ว่าจะไปเริ่มที่ตรงไหนก่อน อยากเรียนต่อ แต่ก็ต้องช่วยผู้ปกครองทำงาน เรียนไปก็ยังไม่เห็นอนาคตของตัวเอง ประกอบกับพ่อแม่ มีลูกหลายคน ถ้าจะส่งเสียตัวเองให้เรียนในระดับสูงก็คงเป็นเรื่องยากซึ่งในขณะนั้นกำลังเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ก็คิดว่าคงต้องกลับมาทำงานรับจ้างที่นี้ แต่บังเอิญสอบเรียนต่อได้ที่โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เพชรบุรี ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ซึ่งโรงเรียนมีทุนการศึกษาให้ ดังนั้นจึงไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายมาก และลดรายจ่ายของครอบครัวไปได้ เมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ก็ได้มีโอกาสสอบมาเป็นครูครูทนายทรรุ่นที่ ๑ โดยมีโครงการให้ศิษย์เก่าที่เรียนจบไปแล้วจากโรงเรียน ตชด. มีสิทธิ์สอบมาเป็นครูในโรงเรียน เพื่อมาพัฒนาบ้านเกิดของตัวเอง ก็ได้สมัครสอบเข้ามาเป็นครูครูทนายทรรุ่นที่ ๑ ตั้งแต่ปี ๒๕๔๔ จากวันนั้นจนถึงวันนี้ เหมือนหน้ามือเป็นหลังมือ และเมื่อได้รับพระมหากษัตริย์คุณสิ่งต่าง ๆ ก็ดีขึ้นเรื่อย ๆ ไม่ว่าจะเป็นฐานะและโอกาสทาง

ลิปตำรวจโทหญิง รัตนชนก บุญนำ

สังคม อาชีพ และทำให้ได้ปฏิบัติตัวที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมได้อย่างเต็มที่ พอเรามาเป็นครูจึงทำให้ทราบถึงปัญหาของลูกศิษย์สามารถที่จะช่วยแก้ปัญหาเหล่านั้นได้เพราะเราเคยผ่านจุดนี้มาแล้ว

โครงการของพระองค์เปรียบเสมือนเทียนที่ส่องให้เห็นทางที่เราจะเดินทางไปทางไหน และเมื่อสอบได้แล้วก็ทำงานอย่างเต็มที่ เพื่อทดแทนพระคุณของพระองค์ที่ได้พระราชทานโครงการนี้ขึ้นมา และเมื่อปี ๒๕๔๘ ก็ได้รับทุนการศึกษาจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ให้ศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จนจบการศึกษาเมื่อปี ๒๕๕๑ เมื่อจบแล้วก็ได้

นำความรู้ที่ได้เรียนมาพัฒนาการเรียนการสอนให้กับเด็ก ทำให้รู้วิธีการสอนที่ถูกต้อง ทำอย่างไรถึงจะให้เด็กเข้าใจในสิ่งที่เราสอน นำวิทยาการใหม่ ๆ เข้ามาช่วยในเรื่องการเรียนการสอนซึ่งทำให้เด็กสามารถที่จะไปศึกษาต่อได้ เทียบเท่ากับนักเรียนภายนอก และถือว่าเป็นประโยชน์อย่างมากในการพัฒนาเด็กที่นี้ เพราะ

สืบทำรวจเอกหญิง
อมรรัตน์ ทองปรีชา

เมื่อก่อนเรายังไม่มีความรู้และทักษะในการสอน แต่เมื่อได้ศึกษาต่อก็นำความรู้ที่ได้เรียนมาพัฒนาเด็ก ๆ ทำให้เรามีความรู้ความสามารถมากขึ้น และจะได้สนองพระราชดำริได้มากขึ้น

พระมหากรุณาธิคุณที่ได้รับนั้นมากมายเหลือเกิน ไม่สามารถบรรยายออกมาเป็นคำพูดได้ มาอยู่ตรงจุดนี้ได้ก็พระองค์ท่านได้ให้แสงสว่างกับเรา นับตั้งแต่เริ่มต้นจนมาถึงทุกวันนี้ คุณภาพชีวิตก็ดีขึ้น รวมทั้งได้มีโอกาสช่วยเหลือหมู่บ้านของตนเองที่เคยอยู่ได้มีสภาพที่ดีขึ้น และที่เหนืออื่นใดคือ ได้มีโอกาสสนองงานได้อย่างเต็มที่อีกด้วย

สืบทำรวจเอกหญิง อมรรัตน์ ทองปรีชา เป็นอีกผู้หนึ่งที่ซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ได้พระราชทานโอกาสให้กับชีวิตของความเป็นครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านเขาจ้าว ได้กล่าววว่า

ตั้งแต่อดีตก็เรียนที่นี้มาตลอดชีวิต ช่วงที่เรียนก็ลำบาก สมัยที่เรียนอยู่ที่นี่ลำบากกว่านี้เยอะมาก ถนนหนทางลำบากมาก ในขณะนั้นครูมีประมาณ ๓ - ๔ คน อาคารมีหลังเดียว ตนเองโตมากับชนบท

จะขาดแคลนทุกอย่าง แต่ตนเองคิดเสมอว่าจะต้องเรียนต่อเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และแม่ก็พยายามหาที่เรียนให้ และได้ทราบว่าโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เพชรบุรี มีทุนการศึกษาให้ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายก็ไปสอบเรียนต่อ ก็ได้เรียนจนจบมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ตอนที่เรียนอยู่นั้นก็พยายามทำตัวให้เป็นประโยชน์มากที่สุด เพื่อตอบแทนโรงเรียนที่ให้ที่เรียนฟรี กินฟรี คือทุกอย่างที่เรียนอยู่ ตั้งใจเรียนมาก และทำงานที่ตัวเองถนัด ตอนนั้นจะช่วยคุณครูทำงานด้านศิลปะ และเล่นดนตรีด้วย จนจบ ม.๖ จึงได้มาสอบแข่งขัน

ร้อยตำรวจโท ภูสิทธิ์ วิวัฒน์พงษ์เพชร

ในโครงการครูทายาทและสามารถสอบได้เป็นรุ่นที่ ๒ หลังจากนั้นก็ต้องไปเรียนวิชาเกี่ยวกับตำรวจและวิชาที่เตรียมความพร้อมเกี่ยวกับการเป็นครู เป็นเวลา ๑ ปี ก็ได้มาเป็นครูสอนที่นี่ หลังจากนั้นก็ได้ไปสมัครเรียนที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เพื่อที่จะเรียนคณะศึกษาศาสตร์ วิชาที่เกี่ยวกับครู ลงทะเบียนเรียนมาได้ ๑ ปี แต่ไม่ได้ลงทะเบียนทั้ง ๓ วิชา เนื่องจากไม่มีเงิน ทำให้เสียเวลา หลังจากนั้นก็ได้รับทุนจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อที่จะได้เรียนจนจบปริญญาตรี รู้สึกดีใจมาก

เมื่อครั้งที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จฯ มาทรงเยี่ยมโรงเรียนแห่งนี้ได้ทอดพระเนตรการเรียนการสอนของที่นี่ ทรงประทับใจมากในการนำดนตรีมาบูรณาการเป็นสื่อการสอน เพื่อไม่ให้เด็กเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน พระองค์ทรงซักถามเป็น

อย่างมาก ทำให้เกิดความซาบซึ้งเป็นอย่างมากที่พระองค์ทรงให้ความสนใจพระทัย ซึ่งถือว่าเป็นพระมหากรุณาธิคุณอย่างหาที่สุดมิได้ ทำให้เรามีกำลังใจในการทำงานมากขึ้น นอกจากจะใช้ดนตรีเป็นสื่อการสอนแล้ว ยังมีโครงการฝึกอาชีพให้กับนักเรียนนอกจากจะได้ความรู้จากการศึกษาแล้ว ยังจะได้มีเงินทุน มีรายได้ จากอาชีพเสริมไว้สำหรับจุนเจือครอบครัว ซึ่งในโครงการฝึกอาชีพนี้เรานำเศษวัสดุธรรมชาติที่เหลือใช้ในท้องถิ่นมาประดิษฐ์เป็นผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าของสินค้า โดยจะนำไปขายที่ร้านกาแฟส่งผ่านกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดน นอกจากนี้เรายังได้ขยายไปสู่ชุมชนเพื่อให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมด้วยสำหรับตัวเองแล้วเกิดมาชาตินี้ หากตายไปก็ไม่เสียดายชีวิต เพราะถือว่าเป็นคนโชคดีมาก ตอนนี้อคิดเพียงแต่ว่ามีแรงก็จะทำงานทุกอย่างเพื่อให้เด็กทุกคนมีความสุข และได้มีโอกาสเหมือนกับเรา หากไม่มีพระองค์เข้ามาช่วยเหลือเราก็คงไม่มีวันนี้ ทุกวันนี้จะมีความสุขกับการทำงานมาก พระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ท่านทำให้หายเหนื่อย และมีแรงที่จะต่อสู้ต่อไป

ร้อยตำรวจโท ภูสิทธิ์ วิวัฒน์พงษ์เพชร ครูใหญ่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านเขาจ้าว กล่าวถึงเรื่องราวในอดีตด้วยความรู้สึกรักและผูกพันว่า

ในสมัยก่อนพื้นที่แห่งนี้เป็นพื้นที่สีชมพู หมายความว่าในสมัยนั้นมีผู้ก่อการร้าย อาศัยอยู่เริ่มแรกที่นี่ยังไม่มีโรงเรียน ก็ได้ขึ้นมาปฏิบัติหน้าที่ตรงนี้ มารบราฆ่าฟันกับผู้ก่อการร้ายทั้งหลายได้เรียกชาวบ้านมารวมกัน เพื่อสร้างมวลชน แล้วก็เอาแกนนำของชาวบ้านเข้าไปในกองกำกับฯ เพื่อจัดตั้งโรงเรียนขึ้นให้เด็กที่นี่ได้มีโอกาสเล่าเรียนศึกษา แล้วก็ได้รวมตัวกันมาสร้างเป็นอาคารหลังแรก

หนึ่งหลัง เมื่อก่อนสอนเฉพาะเด็กประถม ๔, ๕, ๖ เด็กประถม ๑, ๒, ๓ ก็จะมาเรียนที่ศาลาวัด เริ่มแรกเลยโรงเรียนมีถึงแค่ประถม ๔ แล้วก็ขยับขยายไปเรื่อยถึงประถม ๖ โรงเรียนบ้านเขาจ้าว เปิดการสอนมาตั้งแต่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๒๑ จนถึงปัจจุบันนี้ก็มีครู ตชด. ๘ นาย แล้วก็ครูอัตราจ้างอีก ๔ คน และผู้ดูแลเด็กเล็กอีก ๒ คน รวมแล้ว ๑๔ คน เด็ก ๙๙ คน มีผู้อำนวยการมาจนถึงปัจจุบัน ประมาณ ๖ คน ในสมัยก่อนมีความลำบากมากกว่านี้หลายเท่า การเดินทางต้องนั่งเรือจากเขื่อนปรานบุรีมาขึ้นที่นี่ ถ้าน้ำมันลงถึงแคไหน ก็ต้องเดินเข้ามาให้ถึงที่นี่ มีทางรถยนต์แต่ลำบากมากแล้วก็อันตรายมากด้วย ผมมาอยู่ที่นี่ตั้งแต่ปี ๒๕๒๓ และเริ่มมาสอนหนังสือตั้งแต่ปี ๒๕๒๔ ก่อนที่จะมาเป็นครูก็เป็นตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) ที่นี่เป็นผู้บังคับหมวด ๗๒๘ ของหน่วย ตชด. ที่นี่ในสมัยก่อนในการสอนก็ตามมีตามเกิด ส่วนการสนับสนุนจะมีน้อยมาก เมื่อก่อนเด็กจะรักครูมาก พิษพันธัญญาหารที่นี่สมบูรณ์มาก จะเป็นปลา เป็นผักอะไร เมื่อก่อนเขาจะพึ่งพาอาศัยกัน อยู่กันแบบพี่แบบน้อง ใครหาได้ก็มาแบ่งปันกัน ไม่

เหมือนสมัยนี้ความเจริญเริ่มเข้ามา คนจะเริ่มเห็นแก่ตัว

สำหรับพวกผมทุกคนที่มาสอนที่นี่ พวกผมจะคลุกคลีกันเหมือนพ่อเหมือนแม่เขาเลย นอกเหนือจากการเรียนการสอนแล้วเราจะอยู่รวมกันเหมือนเป็นครอบครัวเดียวกัน ส่วนมากก็จะเดินไปในแนวทางเดียวกัน คือเด็กที่มาเรียนที่นี่เราจะช่วยเหลือเขาไปตลอด สมมุติว่าเขาจะเรียนต่อที่ไหนก็จะติดต่อให้เขา ถ้าเขาไม่มีผู้ปกครองก็จะเป็นผู้ปกครองให้เขาทั้งหมดเลย เมื่อครูคนไหนได้ไปศึกษาต่อก็นำวิทยากรใหม่ ๆ มาถ่ายทอดให้ลูกศิษย์ เพื่อต้องการให้ชีวิตของเขาเดินทางไป ในทางที่ดี มีอนาคตที่ดีขึ้นกว่านี้ ส่วนใหญ่ก็จะเน้นไปทางด้านสายอาชีพ และสิ่งแรกที่ต้องคำนึงก็คือต้องปลูกจิตสำนึกของเขาว่า ให้นึกถึงพระองค์ท่าน พระองค์ท่านได้เปิดโอกาสให้มีการศึกษาเล่าเรียนมาจนถึงทุกวันนี้ ก็เพราะพระองค์ท่าน เรียนไปแล้วไม่สำเร็จก็เหมือนกับเนรคุณ ต้องปลูกจิตสำนึกให้เขาเข้าใจในตรงจุดนี้ โดยเฉพาะเด็กนักเรียนทุนของพระองค์ท่าน

ดาบตำรวจ นพรัตน์ ชูเชิด ตำแหน่งผู้บังคับหมู่ ปฏิบัติหน้าที่ครู โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านเขาเจ้า นับเป็นครูอีกผู้หนึ่งที่มีอุดมการณ์ในการดำเนินชีวิต ได้ถ่ายทอดถึงความรู้สึกที่จะต้องมาเป็นครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนให้ฟังว่า

ผมนี่เป็นคนมีอุดมการณ์ ชีวิตผมจบจากโรงเรียนตำรวจภูธร ๗ นครปฐม ตอนที่ผมจบใหม่ ๆ ไม่ใช่ที่ผมจะเลือกลงตำรวจภูธรไม่ได้ ผมสอบได้ที่ดี แต่ได้ตัดสินใจมาลงตำรวจตระเวนชายแดน เพราะว่าระลึกอยู่เสมอว่าการที่จะสร้างชาติ โดยที่ไม่มีรอยมลทินจะต้องไปอยู่ในป่า ต้องไปทำหน้าที่ตรงนั้นให้ชาวสะอาด เพื่อเป็นการสร้างชาติ และความตั้งใจของผม ก็ประสบความสำเร็จ เมื่อได้มาเป็นตำรวจตระเวนชายแดน และได้มาทำหน้าที่ครูสมความปรารถนา ผมมาทำหน้าที่ครูตำรวจตระเวนชายแดน ตั้งแต่

ตระเวนชายแดน ตั้งแต่เป็น ตชด. มากี่อยู่ที่นี้มาโดยตลอด เหมือนกับเป็นนุญบาร์มีอะไรก็แล้วแต่ อยู่ตรงนี้มีความสุขมาโดยตลอดตั้งแต่ปี ๒๕๓๓ สอนจนกระทั่งลูกศิษย์สามารถเป็นครูทายาทมาถึง ๔ คนแล้ว ครูทายาท ก็คือลูกศิษย์ที่สอนมาแล้วได้มาเป็นครูที่นี้ต่อ พุดง่าย ๆ ว่าถ้าคุณไม่มีอุดมการณ์ตรงนี้แล้วเป็นครูไม่ได้ ทำไมผมไม่เคยย้าย เพราะคิดเสมอว่าได้รับใช้เบื้องพระยุคลบาทสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ผมได้มาทำตรงนี้เกิดความภูมิใจ จะไม่ไปไหนจะรับใช้พระองค์ท่าน พระมหากษัตริย์คุณของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี สำหรับกับผมก็คือตรงที่ผมได้มีการศึกษา ได้มีความรู้ ถ้าไม่มีพระองค์ท่านผม

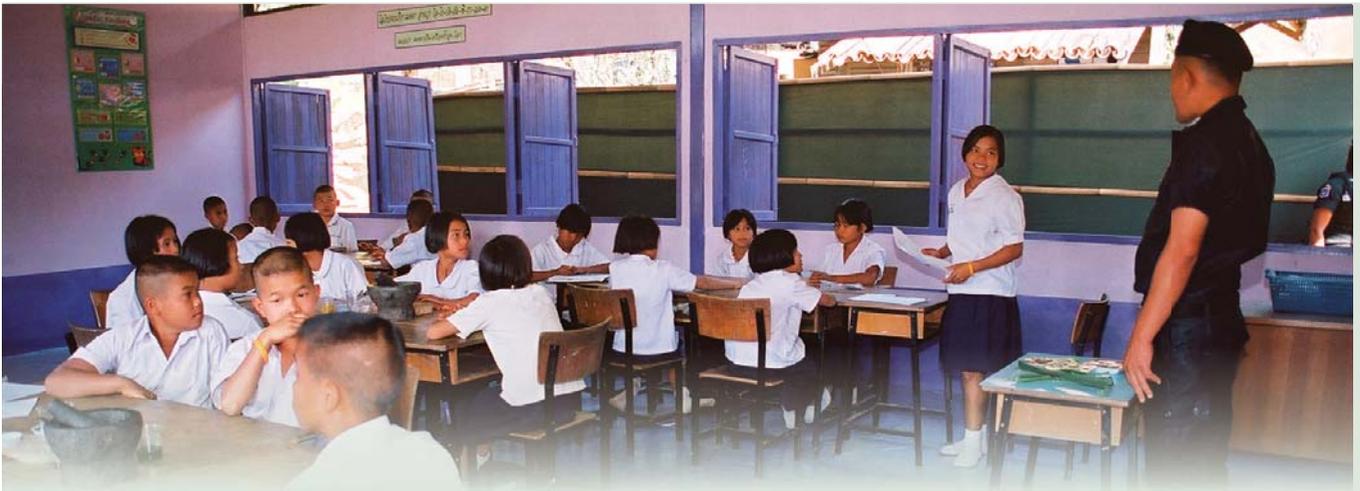

ดาบตำรวจ นพรัตน์ ชูเชิด

พื้นที่ตรงนี้ ไม่มีความเจริญ ไม่มีอาคารที่จะเริ่มทำอะไรเลย มาตรงนี้ ผมไม่เคยทอดทิ้ง ทั้ง ๆ ที่ลำบาก แต่ก็ไม่เคยคิดถึงความลำบาก มาด้วยอุดมการณ์จริง ๆ ทำหน้าที่ในการสอน และได้ใช้ความรู้ทางด้านการศึกษาที่เรียนมาสอนเด็กให้รู้จักการทำงานเกษตร ฝึกอาชีพเด็ก พัฒนาเด็ก ผมภูมิใจที่ได้ทำหน้าที่นี้ ตอนหลังมีการเสนอให้อบรมพยาบาลสนาม ก็คิดว่าถ้ามีความรู้ตรงนี้ผมก็ได้ช่วยประเทศชาติ ได้ช่วยเหลือคนในสังคมเพิ่มขึ้น จึงได้ไปเรียนพยาบาลสนาม หลักสูตร ๓ เดือน ผมภูมิใจ และในทัศนคติของผมไม่เคยคิดจะย้ายไปอยู่ที่ไหนเลย ตั้งแต่มาเป็นตำรวจ

คงจะไม่จบปริญญาตรี พระมหากรุณาธิคุณ
ของพระองค์มากมาย ทำให้ชีวิตของผม
มีความสุข

ดาบตำรวจ อำนาจ สัมพันธ์

ดาบตำรวจ อำนาจ สัมพันธ์

อดีตครูใหญ่โรงเรียนตำรวจตระเวน
ชายแดนบ้านเขาจ้าว ปัจจุบันเป็นผู้ช่วยครู
ใหญ่ฝ่ายวิชาการ ได้เล่าให้ฟังว่า

ตอนนั้นโรงเรียนบ้านเขาจ้าว
กันดารมาก การเดินทางลำบาก เคยท้อ
เหมือนกัน คิดที่จะย้ายไปที่อื่นเหมือนกัน
แต่นึกถึงเด็กที่นี่ หากย้ายไปกันหมดเด็ก
จะอยู่กับใคร เวลาที่รู้สึกท้อก็จะนึกถึง
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรม
ราชกุมารี ครั้งที่พระองค์ได้เสด็จฯ มา
เยี่ยมที่นี่และประทับอยู่เป็นเวลานาน เป็น
ชั่วโมงเลย ทำให้เรามีกำลังใจขึ้นมา พวก
เราจะเตือนกันว่าอย่าท้อ ให้มองพระองค์
ไว้ นอกจากนี้ ยังเปรียบเทียบกับชาวบ้าน
ที่ต้องไปรับจ้างทั้งวันแต่ได้เงินเพียง ๒๐๐
กว่าบาท แต่เรานั่งสอนอยู่ในร่ม เงินเดือน
ก็พอประมาณ แล้วจะท้อทำไม ตอนนั้น
ผมบริหารโดยใช้นโยบายคือ เต็มใจที่จะ
ทำงาน ความรับผิดชอบ ทนเวลา สุดท้าย
ความคิดสร้างสรรค์เพื่อพัฒนางาน ซึ่ง
อดีตกับปัจจุบันการสอนได้เปลี่ยนไป เมื่อ
ก่อนใช้ชอล์กเขียน แต่ปัจจุบันต้องใช้
อินเทอร์เน็ทช่วย และจัดทำแผนการศึกษา
เพื่อให้เด็กได้พัฒนาก้าวทันตามกระแส
ของโลกยุคปัจจุบัน

ในการทำงานทุกอย่างต้องรำลึกถึงพระองค์ท่าน
ถ้าครูเกิดความท้อให้มองที่สมเด็จพระเทพรัตน
ราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระองค์ท่านเป็นคน
ที่มีแต่ให้โดยไม่หวังผลตอบแทน จะเห็นได้ว่าไม่ว่า
พื้นที่จะลำบากแค่ไหนพระองค์ก็เสด็จฯ ไป ฝนตก
น้ำท่วม ก็เสด็จฯ ไป ฉะนั้นพวกผมก็ไม่ควรท้อ
พระองค์เสด็จฯ ทั่วประเทศ พวกเราอยู่แค่โรงเรียน
เดียวก็ขอให้ทำงานเพื่อพัฒนาคุณภาพของเด็กต่อไป

ตอนที่พระองค์เสด็จฯ มาครั้งแรกเมื่อวันที่
๔ กันยายน ๒๕๓๙ ตอนนั้นก็ได้รับพระราชทาน
สิ่งของกันทุกคน ซึ่งเป็นครั้งแรกที่มีโอกาสรับเสด็จ
ดีใจมาก เพราะไม่เคยเห็นพระองค์มาก่อน ครั้งที่ ๒
วันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๔๘ ก็ได้รับของพระราชทาน
อีกเช่นกัน นอกจากนี้คุณภาพชีวิตของผมก็ดีขึ้น
หลังจากที่ได้มีโอกาสเรียนต่อ ได้พบปะเพื่อน ๆ อยากร
เรียนต่อเพื่อนำความรู้มาพัฒนาโรงเรียน นอกจากนี้
ยังถือคติที่ว่าทำงานให้จริง ความดีก็จะมาเอง

**นี่เป็นเพียงส่วนหนึ่งของความรู้สึก จากคุณครู
ผู้ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากสมเด็จพระเทพ
รัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี แต่ยังมีอีก
หลายท่านที่สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของ
พระองค์ท่านเช่นเดียวกัน ซึ่งอาจจะไม่เพียงแต่ที่
โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านเขาจ้าวแห่งนี้
เท่านั้น ยังมีคุณครูครุฑาทยาอีกมากมายที่สอนอยู่
ในพื้นที่ถิ่นทุรกันดารอีกหลาย ๆ แห่ง ที่ได้รับ
พระมหากรุณาธิคุณจากพระองค์ท่านด้วยเช่นเดียวกัน
ซึ่งทุกท่านต่างก็สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณที่ทรง
มีต่อพสกนิกรชาวไทยไม่ว่าจะอยู่แห่งใดให้ได้รับ
ความร่มเย็นเป็นสุขโดยทั่วกัน**

อังกุทอง...เมืองทอง

ตริวิทย์ วิณิชสำเภาทิพย์*

จังหวัดอังกุทองเป็นเมืองเก่าแก่เมืองหนึ่งของไทย เคยเป็นแหล่งชุมชนยุคโบราณ เท้าที่พบหลักฐาน มีร่องรอยการเป็นถิ่นฐานที่อยู่อาศัย เป็นบ้านเป็นเมืองตั้งแต่ในสมัยทวารวดี (พุทธศตวรรษที่ ๑๒ - ๑๖) ดังมีร่องรอยคูเมือง ที่มีลักษณะเป็นคูน้ำใหญ่ล้อมรอบเมือง ตามรูปแบบคูน้ำคันดินรอบซึ่งพบโดยทั่วไปในบริเวณที่ราบลุ่มภาคกลางบริเวณสิงห์บุรี ชัยนาท และอังกุทอง คูเมืองดังกล่าวอยู่ที่บ้านคูเมือง ตำบลหัวไผ่ อำเภอสว่างหา

ชุมชนบ้านเมืองเหล่านี้มีผู้คนอยู่อาศัยสืบต่อกันมา ผ่านยุคสมัยต่าง ๆ ทั้งนี้เนื่องจากอยู่บนเส้นทางติดต่อที่เชื่อมโยงกับเมืองสำคัญ ๆ ในอดีตไม่ว่าจะเป็นเมืองกาญจนบุรีและเมืองสุพรรณบุรีรวมทั้งเมืองต่าง ๆ ในดินแดนล้านนา

เมื่อมีการรวมดินแดนสุพรรณบุรีกับลพบุรี (สุพรรณภูมิและละโว้) ตั้งเป็นกรุงศรีอยุธยา ดินแดนอังกุทองได้ผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่ง มีความสำคัญในฐานะเมืองหน้าด่าน เพราะอยู่บนเส้นทางเดินทัพของพม่าสู่กรุงศรีอยุธยา ปรากฏชื่อในพระราชพงศาวดารว่า **“แขวงวิเศษชัยชาญ”** ตรงกับรัชสมัยพระมหาธรรมราชา

* เจ้าหน้าที่กลุ่มประสานงานพื้นที่ภาคกลาง สำนักงาน กปร.

โดยเฉพาะในช่วงก่อนกรุงศรีอยุธยาแตกในปี ๒๓๑๐ พม่าได้ใช้แขวงเมืองวิเศษชัยชาญเป็นที่ตั้งค่ายเพื่อตีกรุงศรีอยุธยา และมีการสู้รบครั้งสำคัญที่จารึกไว้ในประวัติศาสตร์ไทยนั่นคือ ตึกบางระจัน

ขณะนั้น แขวงวิเศษชัยชาญตั้งอยู่ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำน้อย ต่อมาประมาณปลายสมัยกรุงธนบุรี ได้ย้ายมาตั้งเมืองใหม่ที่บริเวณวัดไชยสงคราม (วัดกระเซา) บนฝั่งขวาของแม่น้ำเจ้าพระยา และได้ชื่อว่าเมืองอ่างทอง สันนิษฐานว่า อาจเป็นเพราะที่ตั้งเมืองอยู่ในพื้นที่ลุ่มคล้ายอ่าง ไม่มีภูเขา ป่าไม้และแร่ธาตุ แต่เป็นน้ำขุ่น และอุปถมา มาแต่สมัยโบราณ หรืออีกอย่างหนึ่งได้ชื่อนี้ตามชื่อบ้านอ่างทอง (หลักฐานบางแหล่งว่า บ้านบางแก้ว) เมื่อครั้งย้ายเมืองมาตั้งใหม่ ณ ที่แห่งนี้

จากประวัติศาสตร์ความเป็นมาที่สืบเนื่องมาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน เมืองอ่างทองจึงเป็นแหล่งรวมของศิลปวัฒนธรรม กล่าวคือ เป็นแหล่งหัตถกรรมพื้นถิ่น ไม่ว่าจะเป็นงานปั้นตุ๊กตาชาววัง การทำกลอง การทำอิฐดินเผา หรือการผลิตเครื่องจักสาน ทั้งยังเป็นแหล่งกำเนิดเพลงพื้นบ้านลิเก เป็นดินแดนบ้านเกิดของนายดอก นายทองแก้ว วีรชนคนกล้าในศึกบางระจัน นอกจากนี้ยังเต็มไปด้วยวัดวาอาราม มากกว่า ๒๐๐ วัด

จังหวัดอ่างทอง ปัจจุบันเป็นจังหวัดเล็ก ๆ มีเนื้อที่ ๙๖๘ ตารางกิโลเมตร ลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำสายสำคัญไหลผ่านสองสาย คือ แม่น้ำน้อย และแม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดอ่างทองแบ่งการปกครองออกเป็น ๗ อำเภอ คือ อำเภอเมืองอ่างทอง อำเภอกวิเศษชัยชาญ อำเภอแสวงหา อำเภอป่าโมก อำเภอโพธิ์ทอง อำเภอไชโย และอำเภอสามเฒ่า มีอาณาเขตติดต่อคือ ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดสิงห์บุรี ทิศใต้ ติดต่อกับจังหวัดลพบุรี และพระนครศรีอยุธยา ทิศตะวันออก ติดต่อกับจังหวัดสุพรรณบุรี ทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

หากดูจากคำขวัญของจังหวัดที่ว่า “พระสมเด็จเกษไชโย หลวงพ่อโตองค์ใหญ่ วีรไทยใจกล้า ตุ๊กตาชาววัง โด่งดังจักสาน ถิ่นฐานทำกลอง เมืองสองพระนอน” จังหวัดอ่างทองย่อมจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจไม่น้อย สำหรับท่านที่ชอบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ดังจะยกตัวอย่างแหล่งท่องเที่ยวตามคำขวัญดังกล่าว

พอเป็นกระสาย ดังนี้

วัดไชโยวรวิหาร หรือ วัดเกษไชโย

อยู่ในเขตอำเภอไชโย ห่างจากอำเภอเมืองอ่างทองประมาณ ๑๘ กิโลเมตร อยู่บนเส้นทางสายอ่างทอง-สิงห์บุรี ด้านตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา เป็นพระอารามหลวงชั้นโท ชนิดวรวิหาร เดิมเป็นวัดราษฎร์สร้างมาแต่ครั้งใดไม่ปรากฏ มีความสำคัญขึ้นมาในสมัยรัชกาลที่ ๔ เมื่อสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) แห่งวัดระฆังโฆสิตาราม ธนบุรี ได้ขึ้นมาสร้างพระพุทธรูปปางสมาธิองค์ใหญ่หรือหลวงพ่โตไว้กลางแจ้ง องค์เป็นปูนขาวไม่ปิดทอง ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ ๔ ได้เสด็จฯ มานมัสการและโปรดเกล้าฯ ให้ปฏิสังขรณ์วัดไชโยขึ้นเมื่อปี ๒๔๓๐ แต่แรงสั่นสะเทือนระหว่างการลงรากพระวิหารทำให้องค์หลวงพ่โตพังลงมา จึงโปรดเกล้าฯ ให้สร้างหลวงพ่โตขึ้นใหม่ตามแบบ

หลวงพ่อดโต วัดกัลยาณมิตร มีขนาดหน้าตักกว้าง ๘ วา ๖ นิ้ว สูง (สุดยอดรัศมีพระ) ๑๑ วา ๑ ศอก ๗ นิ้ว และพระราชทานนามว่า “พระมหาพุทธพิมพ์” และในวิหารที่หันหน้าออกสู่มแม่น้ำเจ้าพระยาประดิษฐานรูปหล่อสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) ซึ่งสร้างเสร็จเมื่อปี ๒๔๓๗

อนุสาวรีย์นายตอกนายทองแก้ว อยู่ที่หน้าโรงเรียนวิเศษชัยชาญวิทยาคม หมู่ที่ ๒ ตำบลไฟจำศีล ตามเส้นทางสายอ่างทอง-วิเศษชัยชาญ ระหว่างกิโลเมตรที่ ๒๖ - ๒๗ เข้าไปประมาณ ๑.๕ กิโลเมตร (ซอยปูดอก-ปู้ทองแก้ว ๑๖) เป็นอนุสรณ์สถานที่ชาววิเศษชัยชาญและชาวอ่างทองร่วมกันสร้างเพื่อรำลึกถึงคุณงามความดีของวีรบุรุษแห่งบ้านโพธิ์ทะเล ชาววิเศษชัยชาญ ปูดอกและปู้ทองแก้ว ทั้งสองท่านยอมสละชีวิตอย่างกล้าหาญเพื่อปกป้องแผ่นดินไทยในการสู้รบกับพม่าที่ค่ายบางระจันก่อนที่กรุงศรีอยุธยาจะแตกในปี ๒๓๐๙ อนุสาวรีย์แห่งนี้ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาทรงเปิดเมื่อปี ๒๕๒๐

วัดป่าโมกวรวิหาร อยู่ในเขตเทศบาลตำบลป่าโมก ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ด้านทิศตะวันตกห่างจากอำเภอเมืองอ่างทองไป ๑๘ กิโลเมตร ตามเส้นทางหลวงหมายเลข ๓๐๙ (สายอ่างทอง-อยุธยา) กิโลเมตรที่ ๔๐ แล้วเข้าทางหลวงหมายเลข ๓๒๙ จากนั้นเข้าทางหลวงหมายเลข ๓๕๐๑ จะเห็นป้ายทางไปวัดป่าโมก ภายในวัดแห่งนี้มีพระพุทธรูปไสยาสน์ที่งดงามมากองค์หนึ่งของเมืองไทย องค์พระก่ออิฐถือปูนปิดทองมีความยาวจากพระเมาลีถึงปลายพระบาท ๒๒.๕๘ เมตร สันนิษฐานว่าสร้างในสมัยสุโขทัย มีประวัติความเป็นมาเล่าขานกันว่า พระพุทธรูปองค์นี้ลอยน้ำมาจากอยู่หน้าวัด ราษฎรบวงสรวงแล้วชักลากขึ้นมาประดิษฐานไว้ที่ริมฝั่งแม่น้ำ ในพระราชพงศาวดารกล่าวไว้ว่า สมเด็จพระนเรศวรมหาราชก่อนที่จะยกทัพไปรบกับพระมหาอุปราชาได้เสด็จมาขมุมนพลและถวายสักการบูชาพระพุทธรูปองค์นี้

ต่อมากระแสน้ำเซาะเข้ามาใกล้พระวิหาร “สมเด็จพระศรีสรรเพชญ์ที่ ๓ โปรดเกล้าฯ ให้ พระยาราชสงครามเป็นแม่กองงานจัดการชะลอ ลากให้ห่างจากแม่น้ำเดิม” สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ท้ายสระได้เสด็จมาควบคุมการชะลอลงค้พระให้ พ้นจากกระแสน้ำเซาะตลิ่งพัง และนำไปไว้ยัง วิหารใหม่ที่วัดตลาดห่างจากฝั่งแม่น้ำ ๑๖๘ เมตร แล้วโปรดให้รวมวัดตลาดกับวัดชีปะขาวเป็นวัด เดียวกัน พระราชทานนามว่า “วัดป่าโมก” เพราะ บริเวณนั้นมีต้นโมกมากมาย สิ่งที่น่าสนใจในวัดนี้ นอกจากพระพุทธไสยาสน์แล้วยังมี วิหารเขียนซึ่ง เล่ากันว่า พนักวิหารด้านที่หันออกสู่มแม่น้ำมีแท่นสูง เข้าใจว่าเป็นแท่นที่เคยมีกษัตริย์เสด็จประทับยี่น บริเวณนั้น

วัดขุนอินทประมูล อยู่ในเขตอำเภอโพธิ์ทอง บนเส้นทางหลวงหมายเลข ๓๐๖๔ (สายอ่างทอง-โพธิ์ทอง) สร้างในสมัยสุโขทัย และได้รับการบูรณะ ในสมัยสมเด็จพระเจ้าบรมโกศแห่งกรุงศรีอยุธยา ภายในวิหารซึ่งปัจจุบันหักพังเหลือเพียงเสา เป็นที่ ประดิษฐาน “พระศรีเมืองทอง” หรือที่ชาวบ้านเรียกว่า “หลวงพ่อกุนอิน” ซึ่งเป็นพระพุทธไสยาสน์ ความยาว ๕๐ เมตร อายุกว่า ๗๐๐ ปี นับได้ว่าเป็นพระพุทธไสยาสน์ที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ด้านหน้าองค์พระมีรูปปั้นที่สันนิษฐานว่าเป็น ขุนอินทประมูล ผู้สร้างวัดแห่งนี้

ศูนย์ผลิตตุ๊กตาชาววัง บ้านบางเสด็จ อยู่ใกล้วัดท่าสุทธาวาส บนเส้นทางหลวง หมายเลข ๓๐๙ (สายอู่ขุขยา-อ่างทอง) เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๑๙ สมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จฯ มาทรงเยี่ยมราษฎร ที่ประสบอุทกภัย และมีพระราชดำริว่า **“นางจะมี**

อาชีพเสริมอย่างอื่น เพื่อให้ราษฎรมีรายได้เพิ่มขึ้น” และได้โปรดเกล้าโปรด กระหม่อมให้อาจารย์จุลทรรศน์ พยัคฆานนท์ มาฝึกสอนชาวบ้านตำบลบางเสด็จ อำเภอป่าโมก ในการปั้นตุ๊กตาชาววังแบบโบราณ ซึ่งในช่วงแรกของการฝึกหัด ปั้นตุ๊กตาชาววัง สมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงรับซื้อไว้เอง ทั้งหมด เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจให้กับราษฎร และในช่วงต่อมาทรงรับไว้ให้อยู่ในโครงการศูนย์ศิลปาชีพฯ

สัมพันธ์กับวิถีชีวิตมาจัดแสดง เช่น กระบุง ตะกร้า เครื่องมือจับปลา รวมทั้งงานจักสานรุ่นใหม่ที่ประยุกต์จากภูมิปัญญาเดิม

หมู่บ้านทำกลอง บางแพ กลองเป็นเครื่องดนตรีที่อยู่ในวิถีชีวิตคนไทยภาคกลาง ทั้งใช้เป็นเครื่องดนตรีพื้นบ้านและใช้ตีบอกเวลาในวัด หมู่บ้านทำกลองอยู่ที่บางแพ ตำบลเอกราช อำเภอป่าโมก บนเส้นทางหมายเลข ๓๒๙ (สายป่าโมก-สุพรรณบุรี) มีทั้งกลองสั้น กลองยาว กลองทัด กลองรำวง และกลองเพลที่ใช้ในวัด จนถึงกลองขนาดใหญ่ สำหรับเป็นของที่ระลึก ถือว่าเป็นกลองที่มีชื่อเสียงและดีที่สุดในประเทศ

นอกจากการท่องเที่ยววัฒนธรรมดังกล่าวแล้ว จังหวัดอ่างทองยังมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงพัฒนาที่สำคัญ ๆ ได้แก่ **โครงการฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริบ้านหนองระหารจีน ตำบลบ้านอิฐ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง** (บนเส้นทางหลวงหมายเลข ๓๐๖๔) และ **โครงการฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริบ้านยางกลาง ตำบลบัวสีทอง อำเภอแสวงหา จังหวัดอ่างทอง** (บนเส้นทางหลวงหมายเลข ๓๒)

สมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ มีพระราชประสงค์ให้จัดตั้งโครงการฟาร์มตัวอย่างทั้ง ๒ แห่งขึ้น เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบอุทกภัยในช่วงเดือนกันยายน - พฤศจิกายน ๒๕๔๙ ให้มีรายได้ระหว่างการฟื้นฟู เนื่องจากยังไม่สามารถกลับไปประกอบอาชีพในที่ดินของตน และเพื่อให้ฟาร์มตัวอย่างทั้ง ๒ แห่ง เป็นแหล่งเรียนรู้เชิงปฏิบัติด้านการเกษตรและอุตสาหกรรมครัวเรือนของราษฎร เพื่อจะได้นำไปปฏิบัติงานในพื้นที่ของตนเองที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อให้ได้ผลผลิตคุณภาพดี ถูกหลักวิชาการ ตลอดจนเป็นธนาคารอาหารชุมชนผลิตอาหารที่ปลอดภัยจากสารพิษ จำหน่ายในราคาถูก และที่สำคัญเพื่อเป็นศูนย์เรียนรู้ฟาร์มตัวอย่างของจังหวัดอ่างทอง และจังหวัดต่าง ๆ ในพื้นที่ภาคกลางอีกด้วย

ปัจจุบันนี้ โครงการฟาร์มตัวอย่างฯ บ้านยางกลาง นอกจากจะเป็นแหล่งผลิตอาหารปลอดภัยแล้ว ยังมีกิจกรรมด้านปศุสัตว์ที่ขึ้นชื่อ เช่น แพะ หมูจินหัว ซึ่งเป็นหมูที่รัฐบาลจีนได้ถวายแด่สมเด็จพระนางเจ้า ฯ

เครื่องจักสานในจังหวัดอ่างทอง มีหลากหลายรูปแบบ เช่น จักสานผักตบชวา บ้านมหานาม อำเภอไชโย (บนเส้นทางหลวงหมายเลข ๓๐๙) ได้นำผักตบชวามาสานเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เช่น กระเป๋า ตะกร้า ผลไม้ และโคมไฟ เป็นต้น จักสานบางเจ้าฉ่า อำเภอโพธิ์ทอง (บนเส้นทางหลวงหมายเลข ๓๔๕๔) วัสดุที่ใช้คือไผ่สีสุกซึ่งเป็นไม้ริมตลิ่ง ถือเป็นไม้คุณภาพดีเหมาะกับงานจักสาน ที่พิเศษก็คือ เมื่อรมควันแล้วจะเงางาม ชาวบ้านบางเจ้าฉ่าพัฒนางานจักสานที่เดิมใช้ในชีวิตประจำวันและสืบทอดกันมา พัฒนาเป็นลวดลายต่าง ๆ สร้างชื่อเสียงเลื่องลือไปทั่วประเทศ และยังส่งไปจำหน่ายยังต่างประเทศอีกด้วย ที่บางเจ้าฉ่า ยังมีพิพิธภัณฑ์ไม้ไผ่บางเจ้าฉ่า ที่ชาวบ้านคิดริเริ่มนำภูมิปัญญาชาวบ้านด้านการจักสานไม้ไผ่ที่

พระบรมราชินีนาถ เป็นหมูปันธุ์ดี ที่ใช้เพื่อการทำแสม และใส่กรอกของกรมปศุสัตว์ นอกจากนี้ยังขยายกิจกรรมไปสู่การเป็นแหล่งปลูกกล้วยไม้สายพันธุ์ต่าง ๆ เช่น แวนด้า และตระกูลหวาย อีกทั้งยังเป็นแหล่งฝึกศิลปะอาชีพ ด้านเซรามิกให้แก่เยาวชนและชาวบ้านใกล้เคียง โดยผู้ที่สนใจสามารถเข้าไปเยี่ยมชม และศึกษาหาความรู้ด้านต่าง ๆ ภายในฟาร์มตัวอย่างทั้งสองแห่งได้ เนื่องจากมีเจ้าหน้าที่ประจำอยู่ที่ฟาร์มทุกวัน

สำหรับผู้ที่ชื่นชอบการหาซื้อข้าวของติดไม้ติดมือกลับบ้าน ขอแนะนำว่า ฟาร์มตัวอย่างทั้งสองแห่งนี้ มีผลิตภัณฑ์ที่ขึ้นชื่อของแต่ละฟาร์มที่ต่างกันไป โดยที่ ฟาร์มตัวอย่างบ้านหนองระหารจีน สินค้าขึ้นชื่อที่คนเลือกซื้อเสมอ ๆ ก็คือ น้านม

ข้าวโพด และผัก ผลไม้ปลอดสารพิษ และสำหรับของฟาร์มตัวอย่างบ้านยางกลาง ได้แก่ น้านมแพะหลากรส หืดสด และหืดแปรรูปหลากชนิด ทั้งเป่าอ้อ นางฟ้าภูฐาน และที่ขาดไม่ได้ก็คือ ผัก ผลไม้ปลอดสารชนิดต่าง ๆ ตลอดจนกล้วยไม้หลายสายพันธุ์ และเครื่องเคลือบเซรามิกต่าง ๆ มากมาย

นอกจากโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริทั้ง ๒ โครงการแล้ว ยังมี **โครงการโรงสีเทพประทาน** ซึ่งสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้พระราชทานเครื่องสีข้าว ขนาด ๓ ตันต่อวัน ให้ราษฎรตำบลบางเสด็จ อำเภอบางบาล จังหวัดอ่างทอง ได้สีข้าวของตนเองไว้บริโภค และหากเหลือจึงขายบรรเทาความเดือดร้อน ต่อมาในปี ๒๕๔๑ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จฯ มาทรงเกี่ยวข้าวแปลงชานนาข้างวัดร้าง ตำบลบางเสด็จ ด้วยพระองค์เอง สร้างความปีติยินดีแก่ชาวนาจังหวัดอ่างทอง ก่อให้เกิดการปรับปรุง และพัฒนาโรงสีข้าวเทพประทานอย่างต่อเนื่อง มีการแปรรูปผลผลิตข้าว และได้มีการจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชน มีสมาชิกประมาณ ๑๖๐ คน

นอกเหนือจากที่กล่าวมานี้ จังหวัดอ่างทองยังมีแหล่งท่องเที่ยวอีกมากมาย

เช่น วัดท่าสุทธาวาส ซึ่งในคราวสงครามยุทธหัตถี ปี ๒๑๓๕ สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงหยุดทัพที่วัดนี้ วัดสระแก้ว วัดเก่าวาฬ ซึ่งเป็นวัดที่อุปลักษณ์เด็กกำพร้า หรือหากชอบพวกจิตรกรรมฝาผนัง ก็มีจิตรกรรมฝาผนัง วัดเขียน วัดปราสาท วัดวิเศษชัยชาญ วัดชัยมงคล วัดไชโย และวัดท่าสุทธาวาส และหากชอบวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม ก็มีตลาดเก่าวิเศษชัยชาญ ซึ่งมีความเก่าแก่กว่าร้อยปี นอกจากนี้ยังมีพระตำหนักคำหยาด ซึ่งสันนิษฐานว่าสร้างขึ้นสมัยสมเด็จพระเจ้าบรมโกศ เพื่อเป็นที่ประทับแรม และยังคงเป็นที่ประทับของกรมขุนพรพินิต หรือเจ้าฟ้าอุทุมพรก่อนยกไพร่พลไปสมทบกับชาวบ้านบางระจัน

หากสนใจสามารถติดต่อขอทราบรายละเอียดได้ที่ สำนักงานจังหวัดอ่างทอง โทร. ๐ ๓๕๖๑ ๑๒๓๕ หรือประชาสัมพันธ์จังหวัด โทร. ๐ ๓๕๖๒ ๐๐๗๑

เปิดโครงการประกวดผลงาน ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ครั้งที่ ๒

สมลักษณ์ บุณนาค*

เปิดตัวโครงการไปแล้ว สำหรับ การประกวดผลงานตามปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง ครั้งที่ ๒ เมื่อได้มีการ จัดแสดงข่าวรวม ๔ ครั้ง

ครั้งแรก ณ โรงแรมสยามซิตี้ กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๕๒ โดยได้รับเกียรติจากเจ้าภาพ ร่วมในการแถลงข่าว ได้แก่ มูลนิธิชัย พัฒนา สำนักงบประมาณ กระทรวงมหาดไทย กองทัพอากาศ สถาบันวิจัย และพัฒนาประเทศตามปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง มีผู้สนใจเข้าร่วม แลกเปลี่ยน ๑๙๐ คน

ครั้งที่สอง จัดที่ภาคอีสาน เมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๒ ที่

โรงแรมขอนแก่นไฮเต็ล มีผู้เข้าร่วมงาน ๒๑๒ คน

ครั้งที่สาม จัดที่ภาคเหนือที่โรงแรม ดิเอ็มเพรส จังหวัดเชียงใหม่ มีผู้เข้าร่วมงาน ๒๕๔ คน

ครั้งที่สี่ จัดที่ภาคใต้ที่โรงแรมบีพีแกรนด์ จังหวัดสงขลา มีผู้เข้าร่วม ๑๘๕ คน ทั้งนี้ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้รับของที่ระลึกที่น่า ประทับใจและเป็นประโยชน์ เช่น หนังสือ ผลงานการประกวดฯ ที่ได้รวบรวมข้อมูลของ ผู้ที่ชนะการประกวดผลงานตามปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง ครั้งที่ ๑ เสื้อเศรษฐกิจ พอเพียง กระเป๋าผ้า เอกสารประชาสัมพันธ์ โปสเตอร์ คู่มือ แผ่นพับ และสติ๊กเกอร์ ประชาสัมพันธ์โครงการฯ เป็นต้น

* เจ้าหน้าที่กลุ่มศึกษาและขยายผลการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ สำนักงาน กปร.

การประกวด ๑๐ ประเภท

ประชาชนในพื้นที่ห่างไกล
และกันดาร

ประชาชนทั่วไป

ชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง

เกษตรกรทฤษฎีใหม่

กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่

หน่วยงาน/องค์กรภาครัฐ
ใน ส่วนกลาง

หน่วยงาน/องค์กรภาครัฐ
ใน ส่วนภูมิภาค

ธุรกิจขนาดใหญ่

ธุรกิจขนาดกลาง

ธุรกิจขนาดย่อม

หลังจากการเปิดตัวอย่างเป็นทางการไปแล้ว สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) ได้ผลิตสื่อประชาสัมพันธ์อีกมากมาย เพื่อให้สาธารณชนได้รับรู้รับทราบ ได้แก่ สื่อหนังสือพิมพ์ สปอตทีวี สปอตโทรทัศน์ การให้สัมภาษณ์ผ่านรายการโทรทัศน์ “รอยยิ้มของแผ่นดิน” การผลิตสารคดีเชิงข่าว เพื่อออกอากาศทางสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง ๕ และสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ (NBT) และผลิตแผ่นป้ายผ้าไว้นิลสำหรับแจกจ่ายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอีกกว่า ๕๕๐ ผืน เพื่อเชิญชวนให้ทุกภาคส่วน ทั้งประชาชน ภาคธุรกิจ ภาครัฐ และภาคเกษตร ส่งผลงานเข้าร่วมการประกวดฯ ครั้งนี้

การประกวดผลงานตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงครั้งที่ ๒ นี้ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการประกวดฯ และคณะกรรมการตัดสินฯ ที่มาจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ที่มีความรอบรู้ในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงในมิติต่าง ๆ โดยมี นายอำพล เสนาณรงค์ องคมนตรี เป็นประธานที่ปรึกษา นายเฉลิมเกียรติ แสนวิเศษ เป็นประธานคณะกรรมการอำนวยการจัดการประกวดฯ นายสุเมธ ตันติเวชกุล เป็นประธานคณะกรรมการตัดสินการประกวดฯ

สำหรับขั้นตอนและวิธีการคัดเลือกผลงาน
แบ่งเป็น ๓ ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนแรก-ในระดับจังหวัดทั่วประเทศ
มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน คัดเลือกผลงานในแต่ละประเภทที่เป็นที่หนึ่งในระดับจังหวัด และส่งมาให้สำนักงาน กปร.

ขั้นตอนที่สอง-เป็นการคัดเลือกในส่วนกลาง มี

คณะกรรมการคัดเลือกฯ ในแต่ละประเภท ซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งจากภาครัฐ และองค์กรเอกชน มาร่วมพิจารณาคัดเลือก โดยพิจารณาจากข้อมูลใบสมัคร และการออกไปดูการปฏิบัติจริงในภาคสนามในทุกจังหวัด

ขั้นตอนสุดท้าย-นำเสนอคณะกรรมการตัดสินฯ

ซึ่งมี นายสุเมธ ตันติเวชกุล เป็นประธาน พิจารณาตัดสินฯ ผลงานที่ชนะเลิศ และรองชนะเลิศ

ในส่วนของรางวัลประกอบด้วย **รางวัลชนะเลิศ** เป็นถ้วยพระราชทานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มี ๑๐ รางวัล **รางวัลรองชนะเลิศ** เป็นถ้วยพระราชทานของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มี ๔๐ รางวัล **รางวัลชมเชย** เป็นโล่เกียรติยศของนายกรัฐมนตรี มี ๔๐ รางวัล และ **ผลงานที่ผ่านเกณฑ์** จะได้รับเกียรติบัตรจากสำนักงาน กปร. โดยผู้ที่ได้รับรางวัลทุกท่าน จะได้รับการเผยแพร่เพื่อยกย่องและเป็นตัวอย่างในการให้ความรู้แก่สาธารณชนต่อไป

อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การประกวดฯ ครั้งนี้เป็นไปอย่างกว้างขวาง สำนักงาน กปร. ได้ร่วมกับกองทัพภาคและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดประชุมชี้แจงการประกวดและเชิญชวนประชาชนเกษตรกร และหน่วยงาน/องค์กรภาครัฐในต่างจังหวัด ร่วมสมัครเข้าประกวด นอกจากนี้ ในวันที่ ๑๓ กรกฎาคม

๒๕๕๒ กำหนดจัดให้มีการบรรยายพิเศษ เรื่อง “แก้วิกฤติด้วยเศรษฐกิจพอเพียง” โดยมี นายสุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา เป็นวิทยากรพิเศษ และมีการเสวนาถ่ายทอดองค์ความรู้ระหว่างกรรมการตัดสินการประกวดฯ ผู้ชนะการประกวดฯ ครั้งที่ ๑ จากภาครัฐกิจและประชาชน โดยเชิญสื่อมวลชนทุกแขนง ส่วนราชการ องค์กรธุรกิจ ประชาชนทั่วไป เข้าร่วมการสัมมนาครั้งนี้

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางที่ทุกคน ไม่ว่าจะอาชีพอะไร เป็นนักธุรกิจ ผู้ประกอบการ ร้านค้า ย่อย สหกรณ์ เกษตรกร ช่างราชการ นักศึกษานักเรียน ครู สามารถน้อมนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ได้ และขอเชิญชวนท่านที่สนใจเข้าร่วมประกวดฯ ในครั้งนี้ เพื่อที่จะได้ช่วยกันเผยแพร่หลักการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง และมีส่วนร่วมในการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

รับส่งใบสมัครได้ตั้งแต่วันที่ถึง ๓๑ กรกฎาคม ศกนี้ 🎁

“พระบารมีแผ่ไพศาลไปยังมิตร ประเทศเพื่อนบ้าน”

โครงการส่งเสริมกิจกรรมโรดริเยว์พัฒนธรรม (หลัก ๖๗)

เมื่อ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๒ แขวงเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

วรภานต์ จุฑานนท์*

* เจ้าหน้าที่กลุ่มประสานงานพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สำนักงาน กปร.

จากแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ว่า **เมื่อประเทศเราอยู่ดี คิดแล้ว ก็ต้องช่วยเหลือประเทศเพื่อนบ้าน ให้อยู่ดี คิดด้วย จึงจะอยู่ร่วมกันได้** สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงนำอเนกนันทนพพรพระราชดำริดังกล่าวมาใช้ในการดำเนินงานโครงการกับมิตรประเทศเพื่อนบ้าน สืบเนื่องจากเมื่อคราวเสด็จพระราชดำเนินเยือนประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ครั้งแรกระหว่างวันที่ ๑๕ - ๒๒ มีนาคม ๒๕๓๓ ได้มีผู้มีจิตศรัทธาบริจาคทุนทรัพย์ โดยเสด็จพระราชกุศลเป็นเงิน ๑๒ ล้านบาท จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้นำเงินที่ได้รับครั้งนี้ไปก่อสร้างเรือนนอนพระราชทานแก่โรงเรียนเลี้ยงเด็กกำพร้าฯ นครหลวงเวียงจันทน์ ๑ หลัง โดยใช้ชื่ออาคาร **“สิรินธร”** โรงเรียนแห่งนี้อยู่ห่างจากนครหลวงเวียงจันทน์ไปทางทิศเหนือประมาณ ๖๗ กิโลเมตร ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๑๙ ณ เมืองโพนโอง แขวงเวียงจันทน์ โดยความร่วมมือระหว่างรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว กับองค์การการกุศลประเทศต่าง ๆ เพื่อรองรับเด็กกำพร้าหลังสงคราม เด็กชาติที่พึ่ง และเด็กที่มาจากครอบครัวยากจนทั่วประเทศ ทั้งนี้ โดยมีกระทรวงภายในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นผู้รับผิดชอบเรื่องงบประมาณดำเนินการทั้งหมด

ด้วยข้อจำกัดเรื่องงบประมาณในการดำเนินงานทำให้นักเรียนขาดแคลนทั้งที่พัก อาหาร และน้ำใช้ เพื่อการอุปโภค-บริโภค จึงส่งผลให้นักเรียนประสบปัญหาภาวะโภชนาการ ดังนั้น สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้พระราชทานพระราชดำริ ให้ช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนแห่งนี้ให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยให้พิจารณาดำเนินงานในรูปแบบของโครงการดำเนินงานโครงการเกษตรอาหารกลางวัน เหมือนที่ได้ดำเนินโครงการในประเทศไทย ทั้งนี้ให้นำมาปรับใช้ใน

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และสนับสนุนให้มีกิจกรรมด้านการเกษตรเพื่อโภชนาการ ตลอดจนกิจกรรมอื่น ๆ ซึ่งจะเป็นพื้นฐานของการประกอบอาชีพต่อไปในอนาคต

โรงเรียนเลี้ยงเด็กกำพร้าฯ นครหลวงเวียงจันทน์ (หลัก ๖๗) ปัจจุบัน มีนักเรียนทั้งหมด ๗๕๐ คน เป็นหญิง ๒๕๓ คน ชาย ๔๙๗ คน มีครูและพนักงาน ๑๑๐ คน ทั้งนี้ นักเรียนจะได้รับเงินช่วยเหลือจากรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำนวน ๑๒๐,๐๐๐ กีบต่อคนต่อเดือน ในปี

การศึกษา ๒๐๐๘ มีนักเรียนที่ศึกษาจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ จำนวน ๑๓๗ คน เป็นหญิง ๕๓ คน ชาย ๑๒๖ คน นักเรียนทั้งหมดสามารถเข้ารับการศึกษต่อที่มหาวิทยาลัยแห่งชาติ โรงเรียนตำรวจและโรงเรียนการอาชีพในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้

การดำเนินงานที่ผ่านมาได้ให้การสนับสนุนถังน้ำฝนพระราชทาน แบบ ผ. ๓๓ จำนวน ๑๕ ถัง ชุดลอกหนองห้วยคู พร้อมก่อสร้างระบบประปาพัฒนาห้วยมะไฟ และชุดบ่อเลี้ยงปลา เพื่อเป็นแหล่งอาหารสนับสนุนโครงการ นอกจากนี้ยังได้เดินท่อจ่ายน้ำดิบจากหนองคูมาเติมในบ่อเลี้ยงปลาหลังโรงครัว ได้ก่อสร้างอาคารเรียนขนาด ๕ ห้องเรียน ความจุห้องละ ๔๐ คน มีห้องพักครู ๑ ห้อง ก่อสร้างเรือนนอน ชั้นเดียว ๒ หลัง รวมถึงมีการปรับปรุงอาคารเรือนนอน ๕ หลัง โดยได้ซ่อมแซมหลังคา ฝ้า เพดาน พื้นอาคารและเตียงนอน พร้อมทั้งระบบไฟฟ้า ตลอดจนจัดหาชุดที่นอนจำนวน ๓๒๐ ชุด นอกจากนี้ได้ปรับปรุงโรงเรียนประกอบอาหาร ซึ่งมีสภาพชำรุดทรุดโทรม มีเนื้อที่ประมาณ ๙๘ ตารางเมตร บนพื้นที่โรงครัวเดิมให้ถูกต้องตามหลักสุขอนามัย

สำหรับด้านอาหารได้ส่งเสริมการผลิตอาหารเข้าโรงครัวให้มากขึ้น โดยให้นักเรียนเป็นผู้ดำเนินการเอง เช่น การเลี้ยงสัตว์ มีสุกร เป็ดเทศ การเลี้ยงปลา ปลูกพืชผักสวนครัว เพื่อส่งเข้าโรงครัว นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้ครูและพนักงาน เลี้ยงสัตว์ไว้ที่บ้าน เพื่อนำมาจำหน่ายให้โรงครัวเพื่อผลิตอาหารให้แก่ักเรียนต่อไป

เนื่องจากภาวะเงินเพื่อเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงมีผลต่อวัตถุดิบที่เข้าโรงครัวมีปริมาณน้อยลง แต่เด็กนักเรียนยังมีสุขภาพดี ทั้งนี้เพราะญาติพี่น้องสนับสนุนค่าใช้จ่ายเป็นค่าอาหารให้นักเรียนนำติดตัวมาด้วย ประกอบกับนักเรียนสามารถพึ่งตนเองได้ โดยการออกหาปลาและสัตว์ต่าง ๆ มาเป็นอาหารเสริมอีกทางหนึ่ง

ด้านสุขภาพอนามัยของนักเรียนโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ปกติ ตรวจไม่พบอาการของโรคคอตีบพอก เนื่องจากโรงเรียนได้ใช้เกลือไอโอดีนในการประกอบอาหารอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งนักเรียนดื่มน้ำผสมไอโอดีน มีการตรวจพบโรคผิวหนังในนักเรียนบางส่วน เนื่องจากโรงเรียนมียาสามัญประจำบ้านไม่เพียงพอ

นับจากวันที่เริ่มต้นโครงการจวบจนปัจจุบันเป็นระยะเวลาเกือบ ๒๐ ปี ทำให้โรงเรียนดังกล่าวเป็นโรงเรียนที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก ชำรภาพการ

ตลอดจนพ่อค้า ประชาชนมีความต้องการที่จะส่งบุตรหลานมาศึกษาในโรงเรียนแห่งนี้ ทำให้มีจำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้นมากเรื่อย ๆ ต่อมารัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้เปลี่ยนชื่อโรงเรียนใหม่ว่า **“โรงเรียนวัฒนธรรม (หลัก ๖๗)”**

ด้วยพระบารมีของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีที่แผ่ไปยังมิตรประเทศเพื่อนบ้านพระองค์ได้เสด็จฯ ไปเยือนสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเป็นประจำทุกปี เพื่อติดตามการดำเนินงานโครงการฯ ที่โรงเรียนดังกล่าว ซึ่งยังความปิติยินดีแก่ราษฎรชาวลาว ทั้งนี้ ก็เพื่อสืบต่อพระราชปณิธานขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 🙏

นายอำพล เสนาณรงค์ องคมนตรี

ตรวจเยี่ยมการดำเนินงานของศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดฉะเชิงเทรา

วันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๕๒ นายอำพล เสนาณรงค์ องคมนตรี พร้อมด้วยนายเฉลิมเกียรติ แสนวิเศษ เลขาธิการ กปร. และคณะผู้บริหารสำนักงาน กปร. ได้เดินทางไปตรวจเยี่ยมการดำเนินงานของศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดฉะเชิงเทรา ในโอกาสนี้ นายอำพล เสนาณรงค์ ได้มอบแนวทางการดำเนินงานของศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ดังนี้

- การบริหารศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ เป็นอำนาจของคณะกรรมการบริหาร ซึ่งมอบหมายให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ดูแลศูนย์ฯ แต่ละแห่ง โดยนโยบายการดำเนินงานจะเป็นไปตามพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว การสาคิตต้องเน้นแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง และต้องจัดทำแปลงทฤษฎีใหม่ที่แสดงถึงแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งมีการสาคิตด้านดิน น้ำ ป่าไม้ และการฝักอาชีพ เป็นสำคัญ

- เนื่องจากศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ เป็นพื้นที่เกษตรน้ำฝน ดังนั้นควรส่งเสริมให้เกษตรกรใช้น้ำอย่างประหยัด และเกิดประโยชน์สูงสุด

- ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ต้องนำสิ่งที่ดีและใช้ได้จริงมาต่อยอด การรับของใหม่ ต้องพิจารณาทบทวนให้ดี

- สบู่ดำพัฒนามานานกว่า ๓๐ ปี ยังไม่มีความคืบหน้า น่าจะต้องพิจารณาถึงสาเหตุที่แท้จริง ดังนั้น อาจต้องเบาลงและให้นักวิชาการดูแลในเรื่องการปรับปรุงพันธุ์ให้เหมาะสมจริง ๆ

- พิจารณาการผลิตเอทานอลจากอ้อยหรือมันสำปะหลัง
- เรื่องโรงสี ควรหาเครื่องที่เหมาะสมที่เกษตรกรสามารถนำไปใช้เองได้

นอกจากนี้ นายอำพล เสนาณรงค์ องคมนตรี ยังได้กล่าวเพิ่มเติมในเรื่องการทำงานร่วมกันอย่างบูรณาการ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญของการปฏิบัติงาน

อภินิหาร

ตรวจเยี่ยมโครงการแก้มลิงบึงหนองบอน เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร

วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๒ นายอำพล เสนาณรงค์ องคมนตรี พร้อมด้วยนายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี และนายสวัสดิ์ วัฒนายากร องคมนตรี เดินทางไปตรวจเยี่ยมโครงการแก้มลิงบึงหนองบอน เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นแก้มลิงแห่งหนึ่งในจำนวน ๒๑ แห่ง ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานพระราชดำริในการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมของกรุงเทพมหานคร โดยให้จัดระบบการบริหารจัดการน้ำท่วมในวิธีการที่เรียกว่า “แก้มลิง” โดยหาพื้นที่ลุ่ม บึง สระ เป็นที่รองรับน้ำ เมื่อฝนตกหนักให้น้ำเข้ามาเก็บกักไว้แก้มลิงเป็นการชั่วคราว เมื่อน้ำในคลองมีสภาพปกติ จึงจะระบายน้ำออกจากแก้มลิงโดยการไหลตามแรงโน้มถ่วงของโลก ซึ่งจะช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมได้

โครงการแก้มลิงบึงหนองบอน ตั้งอยู่ที่เขตประเวศ บนพื้นที่จำนวน ๖๔๔ ไร่ ๑ งาน ๓๗.๕ ตารางวา เริ่มดำเนินการเมื่อปี ๒๕๓๖ ใช้พื้นที่ประมาณ ๕๐๐ ไร่ ลึกประมาณ ๑๐ เมตร แล้วเสร็จเมื่อปี ๒๕๔๒ สามารถเก็บกักน้ำได้ ๕ ล้านลูกบาศก์เมตร การบริหารจัดการบึงหนองบอน ในช่วงฤดูฝน คือช่วงเดือนพฤษภาคม - พฤศจิกายน เป็นการบริหารจัดการน้ำเพื่อแก้ไขปัญหาน้ำท่วมขังบริเวณกรุงเทพมหานคร ช่วงฤดูแล้งระหว่างเดือนธันวาคม - เมษายน เก็บกักน้ำในบึงไว้ใช้สำหรับอุปโภค โครงการแก้มลิงบึงหนองบอน เป็นอีกหนึ่งแห่งที่สามารถรองรับน้ำเพื่อช่วยระบายน้ำจากกรุงเทพมหานครไม่ให้ท่วมขังตามแนวพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในการช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากภาวะน้ำท่วม

นายสวัสดิ์ วัฒนายากร องคมนตรี

ตรวจเยี่ยมการดำเนินงานของศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดจันทบุรี

วันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๕๒ นายสวัสดิ์ วัฒนายากร องคมนตรี พร้อมด้วยนายเฉลิมเกียรติ แสนวิเศษ เลขาธิการ กปร. และคณะผู้บริหารสำนักงาน กปร. ได้เดินทางไปตรวจเยี่ยมการดำเนินงานของศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดจันทบุรี ประกอบด้วย การฝึกอบรมโครงการต้นกล้าอาชีพ ด้านการเพาะเห็ดนางฟ้า เยี่ยมชมสถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำเฉลิมพระเกียรติ ๖ รอบ พระชนมพรรษา

ในการนี้ นายสวัสดิ์ วัฒนายากร องคมนตรี ได้มอบแนวทางการดำเนินงานตามแนวพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยเน้นในเรื่องการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การศึกษาทดลอง และการขยายผลการพัฒนาไปสู่ประชาชนในลักษณะกลุ่มอาชีพ โดยให้ความสำคัญด้านพลังงานทดแทน การผลิตข้าวครบวงจร ด้านการบริหารจัดการเพื่อรองรับผู้ศึกษาดูงานซึ่งมีจำนวนมาก และดูแลด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การใช้พลังงานไฟฟ้าโซลาร์เซลล์ ถนนในแปลงที่ดิน ๑๐๐ ไร่ และการจัดหาแหล่งน้ำจัดสนับสนุนศูนย์ศึกษาฯ อาคารสถานที่ การบริการและการประชาสัมพันธ์ เพื่อรองรับคณะต่าง ๆ ที่เพิ่มขึ้นในอนาคต

นายอำพล เสนาณรงค์ องคมนตรี

เป็นประธานเปิดการประชุมเชิงปฏิบัติการงานขยายผล
ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

ระหว่างวันที่ ๒๕ - ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๕๒ นายอำพล เสนาณรงค์ องคมนตรี เป็นประธานเปิดการประชุมเชิงปฏิบัติการงานขยายผลศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พร้อมกับติดตามการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และเยี่ยมชมโรงงานต้นแบบผลิตเมทิลเอสเทอร์ เพื่อใช้เป็นน้ำมันเชื้อเพลิงทดแทนน้ำมันดีเซลจากน้ำมันปาล์ม ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

การประชุมเชิงปฏิบัติการงานขยายผลศูนย์ฯ ในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อขยายผลองค์ความรู้ที่ได้จากงานศึกษา ทดลอง และวิจัยของศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ให้สามารถถ่ายทอดไปสู่ประชาชนได้อย่างกว้างขวาง และตรงกับความต้องการของเกษตรกรและประชาชนในพื้นที่ ตลอดจนหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเพื่อให้เกิดเครือข่ายการขยายผลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริไปสู่องค์การบริหารส่วนตำบล นอกจากนี้ที่ประชุมยังได้ร่วมระดมความคิดเห็นข้อเสนอแนะจากองค์กรท้องถิ่นเพื่อจะได้นำมาเป็นแนวทางในการดำเนินงานของศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ต่อไป 🌸

นายพลากر สุวรรณรัฐ และนายสวัสดิ์ วัฒนายากร องคมนตรี

ตรวจเยี่ยมการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
จังหวัดเพชรบุรี และราชบุรี

วันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๕๒ นายพลากر สุวรรณรัฐ องคมนตรี และนายสวัสดิ์ วัฒนายากร องคมนตรี พร้อมด้วย นายเฉลิมเกียรติ แสนวิเศษ เลขาธิการ กปร. และคณะผู้บริหาร สำนักงาน กปร. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เดินทางไปตรวจเยี่ยมการดำเนินงานโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน บ้านกลอย-บ้านโป่งลึกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลห้วยแม่เรียง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เพื่อติดตามผลความก้าวหน้าของโครงการในด้านศิลปาชีพ การปรับปรุงพัฒนาการประกอบอาชีพทางการเกษตร การจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภค และการเกษตร ตลอดจนการซ่อมแซมสะพานที่ใช้ในการสัญจรข้ามแม่น้ำเพชรบุรีไปมาหาสู่กันระหว่าง ๒ หมู่บ้าน

วันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๒ คณะได้เดินทางไปโครงการฟาร์มตัวอย่างบ้านป่อหวีอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลตะนาวศรี อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ซึ่งสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ มีพระราชเสาวนีย์ให้จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นแหล่งผลิตอาหารสำหรับชุมชน และคนในพื้นที่มีงานทำ สามารถนำความรู้จากฟาร์มตัวอย่างไปใช้ประกอบอาชีพของตนเอง รวมทั้งเป็นแหล่งผลิตอาหารปลอดภัย และสินค้าพื้นบ้านที่มีราคาถูกรอีกด้วย

ในการนี้ องคมนตรี ได้ให้แนวทางในการปฏิบัติงานว่า การทำงานในฟาร์มเป็นการหล่อหลอมจิตใจให้ทำงานร่วมกัน เพื่อพระองค์ท่าน ในลักษณะของการบูรณาการ วางแผนร่วมกัน ติดตามประเมินผลให้เป็นไปตามภูมิสังคม จะทำอะไรให้หนักถึงจิตใจชาวบ้าน เพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่อันทั้งทางตรงและทางอ้อม ประสบการณ์ของท่านมีคุณค่ามหาศาลสำหรับประชาชนมาก

แบบสอบถามความคิดเห็น

วารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ฉบับที่ ๒/๒๕๕๒

๑. ความคิดเห็นในคอลัมน์ต่าง ๆ

คอลัมน์	อ่านทั้งหมด				อ่านบ้าง	ไม่ได้อ่าน
	มีประโยชน์ มาก	มีประโยชน์ ปานกลาง	มีประโยชน์ น้อย	ไม่มี ประโยชน์		
(๑) พระราชกรณียกิจ						
(๒) บทความเฉลิมพระเกียรติ						
(๓) บทความพิเศษ						
(๔) บทความ						
(๕) แนะนำโครงการ						
(๖) ผลสำเร็จตามแนวพระราชดำริ						
(๗) ในความทรงจำ						
(๘) ประชาชนใส่ใจ						
(๙) ท่องเที่ยวเชิงพัฒนา						
(๑๐) เศรษฐกิจพอเพียง						
(๑๑) สาระ-น่ารู้						
(๑๒) พระเกียรติเกริกไกร						
(๑๓) ความเคลื่อนไหว						

๒. คอลัมน์ที่ท่านชอบมากที่สุด (ตอบได้มากกว่า ๑ คอลัมน์) ระบุเหตุผล

๓. ท่านได้นำวารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริไปใช้ประโยชน์อย่างไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

๑. เพิ่มพูนความรู้
๒. ใช้ในการพัฒนาอาชีพ
๓. ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต
๔. ใช้เป็นข้อมูลอ้างอิง (อภิปราย / รายงาน / การเรียนการสอน ฯลฯ)
๕. อื่น ๆ (ระบุ) _____

๔. สิ่งที่ควรปรับปรุง / ข้อเสนอแนะ

ชื่อ - สกุล _____ ตำแหน่ง _____

หน่วยงาน _____ โทรศัพท์ _____

ที่อยู่ _____

ขอขอบคุณที่กรุณาให้ข้อคิดเห็นต่อวารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ความเห็นของท่านจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงวารสารฯ ให้ดียิ่งขึ้น

กรุณาส่งกลับคืนมาที่ สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ตามที่อยู่ด้านหลัง หรือ โทรสาร ๐ ๒๖๒๙ ๙๑๘๑, ๐ ๒๒๘๐ ๖๒๖๐

หมายเหตุ ผู้ที่ตอบแบบสอบถามมายังสำนักงาน กปร. ๑๐ ท่านแรกจะได้รับของขวัญรางวัลจากสำนักงาน กปร. สามารถ
ตรวจสอบรายชื่อผู้ที่ได้รับรางวัลทาง website : www.rdpb.go.th

กรุณาส่ง

ผู้ ปณ.๙
ปณฝ.ทำเนียบรัฐบาล
กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๒

ติดแสตมป์

คณะที่ปรึกษา

นายเฉลิมเกียรติ แสนวิเศษ

เลขาธิการ กปร.

นายสุวัฒน์ เทพอารักษ์

รองเลขาธิการ กปร.

นายโกวิท เพ่งพาณิชย์

รองเลขาธิการ กปร.

ม.ล.จิวพันธุ์ ทวีวงศ์

ที่ปรึกษาด้านการประสานงานโครงการ

คณะบรรณาธิการอำนวยการและบริหาร

นายสายเมือง วิรัชศิริ

รองเลขาธิการ กปร.

คณะบรรณาธิการ

นางสาวสุนทร ศรีปรีชาญาณกุล

นายปวีตร์ นวมะรัตน์

นายประสัท พาศิริ

นายอนันต์ ทองประชุม

นายตรีวิทย์ วิณิชสำเนาทิพย์

นายวรกานต์ จุฑานนท์

นางสุพร ตรีนรินทร์

นายนรินทร์ กาญจนฤกษ์

นางศศิพร ปาณิกบุตร

นางสาวจำเนียร เพ็ชรไม้คล้าย

นายศุภรัชต์ อินทรากูฐ

นางสาวสมลักษณ์ มุขนาค

นายปริญญาวัฒน์ วัชรอรภากร

นายวัชร ทัตภาค

เจ้าหน้าที่กองบรรณาธิการ

นางวิไล หมอกอรุณ

นางปิยวรรณ ทองคำ

นายวิชาญ ธีระสืบสกุล

นางสาวรัตนลักษณ์ สำราญสุขเขมศรี

นายทวิศักดิ์ เม็นคัมญาติ

นางสาวณัฐฤดี แสนทวิสุข

นางสาวพิมพ์จันทร์ บุตรเนียร

นางสาวสุธิดา พรวัฒนพงษ์

นายพิสิทธิ์ วิเชียรทศพร

นางสาวมณฑิกา โพธิ์ทอง

นางสาวบุญศรี ราชศรี

วารสารอันเนื่องมาจาก พระราชดำริ

ISSN 1685-8234 ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๒ ประจำเดือนเมษายน - มิถุนายน ๒๕๕๒

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ และพระบรมวงศ์
๒. เพื่อเผยแพร่พระราชกรณียกิจในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ และพระบรมวงศ์ ที่ได้พระราชทานแนวพระราชดำริการพัฒนาประเทศและการพัฒนาช่วยเหลือประชาชน
๓. เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวพระราชดำริ และโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริให้แก่ประชาชน หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และสื่อมวลชนให้ได้รับทราบข้อมูลอย่างถูกต้องและกว้างขวางยิ่งขึ้น

ดำเนินการโดย

กลุ่มประชาสัมพันธ์

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงาน
โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๗๘ ทำเนียบรัฐบาล โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า (เดิม)

ถนนราชดำเนินนอก เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๒๘๐ ๖๑๙๓-๑๙๙๙

โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๖๒๐๖, ๐ ๒๖๒๙ ๙๘๘๐

http://www.rdpb.go.th E-mail : pr@rdpb.go.th

ตู้ ปณ.๙ ปณฝ.ทำเนียบรัฐบาล กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๒

(วารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จัดทำขึ้นเพื่อแจกจ่าย ห้ามจำหน่าย)

โปรดทราบ

- บทความ ข้อเขียนต่าง ๆ ในวารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นความคิดเห็นของสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
- บทความ หรือข้อเขียนในวารสารฉบับนี้ หากมีความประสงค์จะนำไปเผยแพร่โปรดระบุแหล่งที่มาของข้อมูลด้วย

โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ย
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี